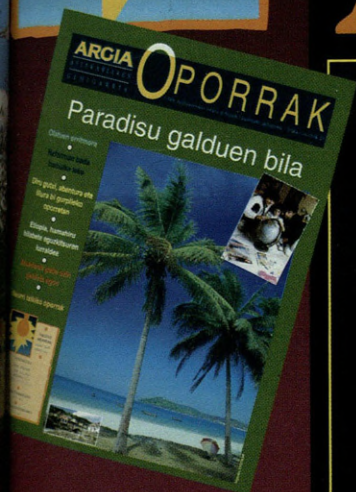

ARGIA

«AUTOZENTSURAK BETI EGON BEHAR DU»

JOXE FELIX AZURMENDI

ANTTON GOMEZ

«EAE-ANVK ikuspegi
historikoagoa
ematen dio Ezker
Abertzaleari»

MAFIA

«ork hil du Menorcan
«Le Figaro»ko
kazetari-ikertzailea?»

KIROLAK

Tourreko ibilbideari
laguntzaileen
begiez so

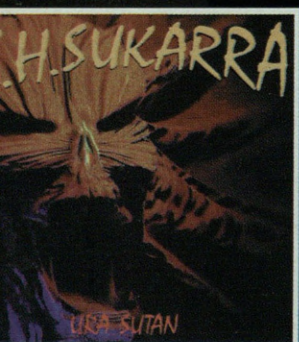

BAIONAKO EUSKAL MUSEOA ARNASBERRITZEN

GU GORRIAK "Ustelkeria"
(1500 CD-Ekoizpen mugatua)

H. SUKARRA "Ura sutan"
(CD-MC)

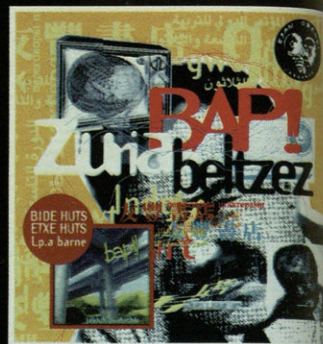
KASHBAD "Kashbad"
(CD-MC)

GORA HERRIAK

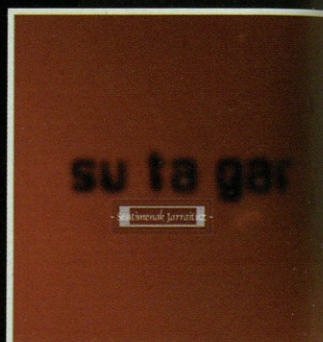

WEMEAN "Wemean"
(CD)

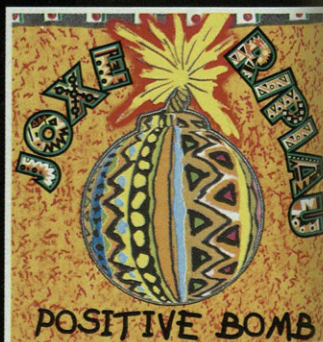
INDEPENDENTZIA 5 URTEZ

BAP!! "Zuria beltzez + Bidehuts eta etxehuts" (CD)

SU TA GAR "Sentimenak jarraituz"
(CD-MC)

JOXE RIPIAU "Positive bomb"
(CD-MC)

GORA HERRIAK

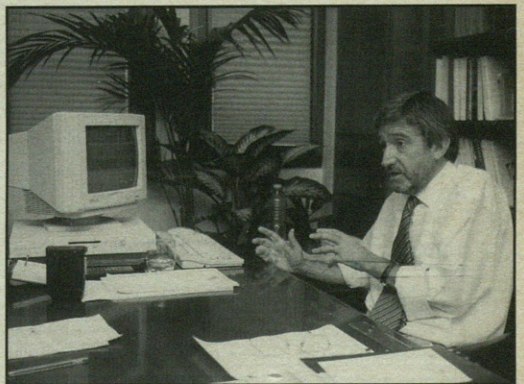

PARLA! HITZ EGIN!
"Libertà d'espressione" (CD)

6. Politika kronika. IÑAKI ALTUNA.
8. Antton Gomez: «Errepresioa estaltzeko tresna ez balitz, bilkura patetikoak litzateke Ajuria Enekoa». MIKEL JAUREGI.
12. Maiatzaren 19an Menorcan hil zen, edo zuten, «Le Figaro» egunkariko Xavier Gautier. XABIER ARANBURU.
15. «Ya»renak egin du. XABIER ARANBURU.
18. Felix Goñi euskararen egitasmoa dela-eta Maryland-era egindako bidaiaz jardun zaigu. ARANTXA ERASUN ETA ANDONI URBISTONDO.
20. Bederatzi txirrindulari euskaldunek parte hartuko dute aurtengo edizioan. MARTIN AGIRRE.
23. Uztailaren 2an hasiko dira aurtien EHuko Udako Ikastaroak, matrikula epea zabalik da. ARANTXA ERASUN.
28. Jose Felix Azurmendi: «Autozentsurak beti egon behar du, komunikabidea ez baita zurea bakarrik». AITOR ZUBEROGOITIA.
34. Kultura kronika. MIKEL ELORZA.
37. German Ormazabal: «Artistikoki Euskadiko Orkestrak ez du inoren beldurrik izan behar». JOXEMI SAIZAR.
40. Gazkez eta ez Dylan. MAITE ARTOLA.
42. Althabegoity arkitektoa Baionako Euskal Museoa barrutik berritzearen arduradunarekin berbetan. JULEN ARRIOLA ETA MAITE ARTOLA
45. Argitalpenak. ANDONI URBISTONDO.
48. Irrati-telebista. ARRITXU ZELAIA.
52. Aukeran. ANDONI URBISTONDO.
56. Denborapasa.
58. Gure aukeraren eremua: Ekainaren 29a. JONAN FERNANDEZ.

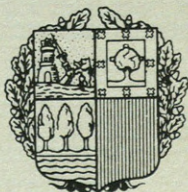
JOSE FELIX AZURMENDI:
Venezuelatik, erbestetik, itzuli eta gero «Egin» egunkarian zuzendari aritu zen eta ondoren «Deia» zuzentzen jardun du duela gutxira arte. Radio Euskadiko zuzendaria da orain, bertan beste edozeinetan bezain gustura omen dabil durangarra. Euskal Herriko komunikabideak aztertu ditugu, gertutik ezagutzen baititu. /28

POLITIKA: Ekainaren 8an IX. Biltzarra burutu ostean hitz egin dugu Antton Gomez Eusko Abertzale Ekintzako (EAE-ANV) idazkari nagusi berriarekin. Aian egin dugu topo berriekin, eta gai mordoak izan ditugu mintzagai: besteak beste, EAE-ANVren egungo egoera, «Matalaz» txostena, Ezker Abertzalea, baketzea, abertzaletasuna... /8

BAIONAKO EUSKAL MUSEOA:
Urteetan itxita egon dena, arnasberritzen hasia da. Euskal Museoa kanpotik berritzeko lanak urtarilean hasi zituzten eta oraintxe ekin diote barnekaldekoari. Althabegoity arkitektoak du horren ardura eta berarengana jo dugu azalpen eske. 2.001. era arte ez dira lanak amaituko baina jada badakigu zein itxura hartuko duen./42

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

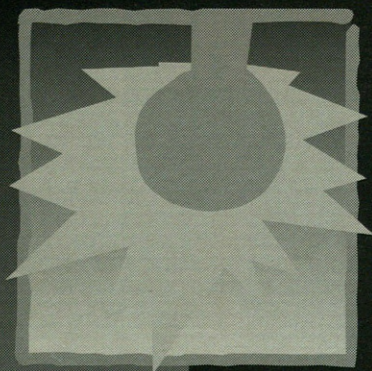

Gipuzkoako Foru Diputazioa
Kultura eta Euskera Departamendua

Argitarapen honen edizioa laguntzaile:
En la edición de esta publicación colabora:

kutxa fundazioa
fundación

ORAIN ARGIA REN HARPIDEDUN EGINEZ GER

HAUETAKO

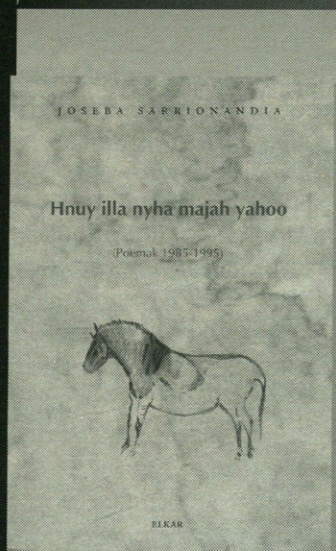
OPARIREN BAT

ESKURATUKO DUZU

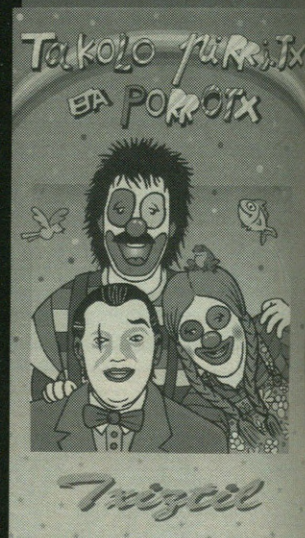
DOHAINIK

NAPARTHEID-KOMIKIA
URTEBETEKO
HARPIDETZA DOHAIN

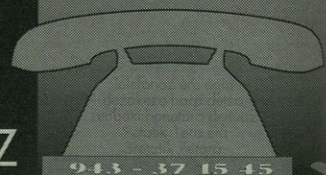

J O S E B A
SARRIONAINDIAREN
POESIA LIBURUA
"HNUY ILLA NYHA
MAJAH YAHOO"

TAKOLO PIRRI TX
ETA PORRO TX
B I D E O A

KIOSKOAN BAINO
%20a MERKEAGO

943 - 37 15 45

JOSEBA SARRIONAINDIAREN
POESIA LIBURUA

NAPARTHEID-KOMIKIA
URTEBETEKO HARPIDETZA DOHAIN

"TAKOLO PIRRI TX ETA PORRO TX"
BIDEOA

HARPIDETZA TXARTELA

☎ (943) 37 15 45

FAXA: (943) 36 10 48

IZENA _____	1. DEITURA _____								
2. DEITURA _____	TELF. _____								
HELBIDEA _____	POSTA KODEA _____								
HERRIA _____	HERRIALDEA _____								
BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____									
SUKURTSAL HELBIDEA _____	SUKURTSAL ZKIA. _____								
KONTU KORRONTEA/LIBRETA _____									
<table border="1"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr></table> Entitatea					<table border="1"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr></table> Sukurtsala				
	<table border="1"><tr><td> </td><td> </td></tr></table> K.D.								
	<table border="1"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr></table> Kontu zenbakia								

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 15

LASARTE-ORIA 20160

HARPIDETZA SARRIA

(BEZ barne)

Hego Euskal Herria
12.100 pzta
Ipar Euskal Herria
685 libera
Espainia 12.100 pzta
Beste Atzerriak
15.750 pzta
Airez 24.850 pzta

Euskal Kulturaren
URTEKARIA ere
etxean jasoko duzu

IRAKUR- LEAK MINTZO

Unibertsitateko suspentsoak

EUSKAL Herriko Unibertsitateko Klaustroan, 1995. urteko abenduaren 19an egindako bilkuran, behin-behineko aktako 15. orrialdean jasotzen den moduan, fakultate honetako klaustroko ikasle batek salatu egin zuen EHUKo ikasleei bekak ematerako orduan ezarzen zaien diskriminazioa. Ondorengo datu hauetan oinarritu zuen bere salaketari hori:

1994/95 ikasturtean Euskal Autonomia Erkidegoan auzotasun administratiboa zuten eta Nafarroako Unibertsitatean (Opus Dei) ikasten ari ziren ikasleek Eusko Jaurlaritzari aurkeztutako 704 eskaeretatik 543 eman ziren; horrek esan nahi du, ehunekoetara ekarri gero, aurkeztutako eskaera guztien % 77,10 onartu zirela. Ildo berari jarraiki, baina Deustuko Unibertsitateari dagokionean (Jesuitak), aurkeztu zituzten 3.358 eskaeretatik 2.511 eman ziren; horrek % 74,77ko kopurua osatzen du. Ostera, Euskal Herriko Unibertsitatean (Publikoa), 15.911 eskaera egin ziren eta horietatik 11.900 onartu ziren. Beraz, ehunekoetan dauden desberdintasunak ikusirik, balantzea negatiboa da Euskal Unibertsitate 'Publikoa' rentzat, Nafarroako Unibertsitatearen aldean 11,38 puntu eta Deustuko Unibertsitatearen aldean 9,05 puntu.

Aipatutako datu hori penagarria da benetan, are gehiago kontuan hartzen

badugu, esate baterako, Opus Deiko Unibertsitateak bere «Lagunen Elkartearen» bitartez ikasturte horretan bertan beste 4.725 ikasleri ere eman zuela laguntza (ez dakigu 4.725 ikasle horietatik zenbat ziren Euskal Autonomia Erkidegokoak). Eskandalugarria da benetan bekak unibertsitate pribatuan publikoan baino errazago lortu ahal izatea.

Klaustroan publikoki salatu ziren datu horiek kazetarien kroniketan ez azaltzea aski litzateke, gure ustez, horiek suspenditzeko. Datu horiek prentsan ezagutzera emango zituztelakoan geunden baina, eta horretaz baliaturik, beken politika hobetzeko modua ikusten genuen. Datuak prentsan azaltzen ez zirela ikusi genuenean, orduantxe bilatu behar genituen bide egokiak horiek argitara ateratzeko eta gaia beharrezko neurrian ezagutarazteko. Baina ez genuen egin, eta horregatik suspentsoa geure buruari ezarri beharrean gaude.

Errekuperazioari begira, kazetariak 1995/96 ikasturterako datuak eskuratu (egun gutxi barri bekei buruzko erreklamazioak amaitu eta eskuratzeko moduan egongo dira) eta datorren ikasturtearen hasieran argitara ematea litzateke helburua. Bien bitartean, gu geu ere errekeruperazioari begira lanean jarriko gara, beti ere, beka-politika hobetzeko asmoz eta irakasgaiak onartzuz, bestela ez baitago inolako bekarik aterzerik.

JOSE ANGEL CARRO MERINO (EHU-KO
INFORMATIKA FAKULTATEKO IKASLE
KONTSEILUKO IDAZKARIA)

DONOSTIA

HIRUKO TXIKIAN

Mundua, atzaparretan

Estatuek ezin dute kapital eta zerbitzu finantzieroen hazkundera kontrolatu, kapitalaren mundializazioak inbertsioak eta sistema produktiboak internazionalizatu egin baititu oso epe laburrean eta azkarki, eremu komertzial interestatal berriak eraikiz. Horrela, behartu ditu entpresak eta merkatuak beren ohizko eremutik kanpo, atzerrian, zuzenki inbertitzera, entpresa-taldeen arteko akordioak bultzatuz eta multinazional erraldoiak sortuz. Hauentzat, mundua merkatu eremu ezberdinez osaturik dago. Nazio zapalduak, Estatu-nazio zapaltzaileak, edozein motako gatazkak... Guztiak, estrategi komertzial berriaren barnean, xehetasunak dira. Arrakasta komertziala lortzeko kontutan hartu beharrekoak. Eta politikoak abdikatu du. Ematen diotena hartu eta ahoa itxi, agindutakoa esateko ez bada. Salbuespenak salbuespen, prozesu honen kontrako erresistentziak urriak dira. Eta daudenak, ez dirudi oso azkarrak direnik euren antolakuntza eta egituraketari bagagozkio beini-pein.

JOXE MARI OSTOLAZA

ARGIA

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.

LEHENDAKARIA: Joxe Mari Irazusta.

ZUZENDARIA: Pello Zubiria.

Kontseilu Editorialeko

Arduraduna: Baleren Bakaikoa.

Erredakzioa: Xabier Aranburu, Arantxa Erasun, Mikel Jauregi, Juan Joxe Petrikorena, Arritxu Zelaia.

Maketazioa: Berdaitz Goia.

Dokumentazioa: Ernesto Ibarluzea, Ainhoa Gerra.

Administrazioa: Jasone Larrarte.

Harpidetzak: Olatz Korta, Elena Guinea.

Hedapena: Ixabel Bereziartua.

Publizitatea: Inigo Txintxurreta, Nekane Zubeldia, Itziar Diaz de Durana, Miren Larrarte.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. pabiloia. 20160 Lasarte-Oria.

Tlf: 37 15 45. Faxe: 37 34 03/36 10 48.

BIZKAIA: Zaballurru 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo. Tlf: 410 34 34. Faxe: 410 37 15.

IPARRALDEA: Xalbardin baita. 64122

Urruña. Tlf: 59 47 60 00. Faxe: 59 47 60 01.

NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre. 31011 Iruñea.

Tlf: 17 80 78. Faxe: 17 80 77.

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.

INFORMATIKA: A.S.P., S.A.L.

Ajuria Eneko Itunaren gorabeherak

AZKENEKO informazioen arabera, Ajuria Eneko Mahai bedeinkatua hil honen 25ean bilduko da, PPko Gobernuaren osaketaren ondotik bere estrategiaren nondik norakoa eztabaidatzeko omen baitute itunkideek. Identitate bila, nonbait.

Ajuria Eneko Mahaiaren deialdiak beti ere hitz handiko adierazpenen artean egiten dira eta, espektazioa gizenduz, komunikabideetan bertan eztabaidatuko diren planteamendu eta proposamenen inguruko informazio andana azaltzen da. Deialdi bakoitzeko, etorkizunari aurre egiteko promes eta asmo berberak.

ESANAK esan, zortzi urte dira jadanik mahai famatuxe hau eratu zela eta inork gutxiuk uste duke hainbestetan aipatzen den bakea lortzeko balio dezakeenik. Izan ere, mahai inguruan eseritzen direnek kontrakorik esan badute ere, Ituna ez zen bakea lortzeko sinatu, ezta gutxiagorik ere. Bere helburu bakarra errebindikazio abertzaleak indargabetzea izan zen edota, beste era batera esanda, egungo egitura konstituzionala mantenezte.

Estrategia oso baten lanabes bat gehiago izan dugu jaio zenez geroztik gaurdaino. Estrategia horren baitan egon dira eta daude tortura, sakabana-

keta eta gerra zikina. Estrategia horren baitan egon dira eta daude elkarriketaren bidea desitxuratzeko saiakerak. Estrategia horren baitan egon dira eta daude manipulazio eta intoxikazioak. Zortzi urteotan, Rodriguez Galindoren mutilen basakeriak, karteletan eginiko tratu txarrak, Ertzaintzak eragindako errepresioa eta gainerako kontu zikin guztiak estali dituen pantaila izan da.

BAKE bidean ez du, beraz, porrot egin, ez baitzen, inondik inora, bere helburua bakea lortzea. Porrot egin du, alabaina, indartu duen estrategia errepresiboak porrot egin duelako. Orain, gatazka eperik gabe luzatzearen eta horrek ekarri duen oinazearen erantzule dira.

IÑAKI ALTUNA

EAE-NAFARROA, MERKEALDIRAKO

BIARNOKO Aretatik sartuko dira Santagrazin barna Larrañera, eta hemendik Otsagira. Iruñean berriz abiatuta, Luzaidetik Izpegira; Baigorritik Erratzura eta Dantzarinan berriz muga zeharkatuz, frontera Hendaian bukatu hurrengo. Frantziako Tour handia Nafarroa eta Iparraldera dator. Euskaldunona Pirinio mendiaren gainean dantzari bizi den herria dela errepikatu ahal izango lukete berriemaileek... herri bat badela aitortuko balitz. Horren ukapena aspaldi estrategia bihurtua baitute espainiar eta

frantsesek. Nola ulertu bestela EAE eta Nafarroaren arteko hitzarmen honekin jazotzen ari dena? EAEko PPK hitzarmen horri kontrako botoa eman ondoren, pronostikorik txarrenak zilegi dira. Hitzarmenak aurrera ateratzeko epeltze eta indar galtze prozesu berrien batetik pasa beharko du, eta ez da berri ona. Baina bakegile lana egin nahiko luketenei ere ataka estua ageri zaie aurrean: «errespetua guardatu zuten beldur ziraden artean» estrategian ari direnak bide baketsuez konbentzitzeko martxa kaxkarra.

PELLO ZUBIRIA

IGONE MTZ. DE LUNAREN TARTEA

EUSKAL PRESO POLITIKO^oOEKINZER EGIN BEHAR DA?

Gehiengoaren borondatea errespetatu

Estatu mailan osatutako Gobernu berriarekin badirudi gaur arte garatutako espetxeen politikaren birplanteatze bat ematen ari dela.

Nire iritziz, politika horren analisia egitearekin batera, beharrezkoa litzateke baita ere, Euskal Herriaren normalizazio eta adiskidetzarako, joan den abenduaren 28an Eusko Legebiltzarrak sakabanaketaren aurka eta presoen gerturatzearen alde onartutako ebazpena betetzea.

Eusko Alkartasuna betidanik azaldu da sakabanaketa politikaren aurka, politiko, lege eta giza arrazoiengatik besteak beste.

Politikaren ikuspegitik, gaur egun ia inork ez du zalantzan jartzen sakabanatze politika erabateko porrota izan dela, jasan izan duten preso gehienek bere tesietan jarraitzen dutelako, ETA organizazio terroristarekin harremanak apurtu ez dituztelarik.

Legearen ikuspegitik, bai Espetxeetarako Lege Nagusiak, bai hau garatzen duen Arauak, ez dute diskriminaziorik onartzen presoan arabera. Preso guztiek zigorrak jatorrizko espetxeetan betetzeko eskubidea dute, beraz uste dut beharrezkoa dela eskubide hau bermatzea.

Aipatu azkenik, giza ikuspuntu batetik, presoak burututako delitoengatik zigortuak izaten ari direla, hortaz, bere jatorrizko lekuetatik eta beraien sendiengandik urruntzea, bai presoentzat baita senitartekoentzat, zigorraren gehigarria dela.

Sakabanaketa politika honek gizarte tentsio bat sortu duela uste dut eta egoera hau MLNVak erabili duela bizitzen ari garen gatazkaren erradikalizaziorako tresna bezela.

Euskal espetxeetara presoan hurbilketa lehen bait lehen, inolako atzerapenik gabe hasi beharra dago, horrela exijitzen duelako sistema demokratikotik lege eta arauak, nahitaezkoa delako Eusko Legebiltzarreko ebazpenean jasotako euskal herritar gehiengoaren borondatea errespetatzea eta beharrezkoa delako gure herriaren normalizazio eta adiskidetzarako.

Nire ustez, neurri hauek dira, beste batzuekin batera, martxan jarri behar liratekeenak, funtsezkoak bait dira helburu hori lortzeko. Madrilgo Gobernua behartuta dago euskal herritarrek entzutera eta gehiengoaren borondatea errespetatzera.

Karmelo Landa HBko Mahai Nazionaleko kideak idatzi duenez, «ez dakit une historiko honetan, buruzagi jeltzaleek eta enperauiek zeri dioten beldur handiagoa, edo espainiar Estatuari edo etorkizuneko euskal demokraziari». Oostera, kartzelatik irten ostean, Polizia ezberdinen aldetik jasotako tratua hitz egin zuen **Jon Idigora** sek: «Ertzainek 'zipaio' izena pultsuan irabazi dute. Euren portaera lotsagarria izan zen. Gero kartzelara eraman ninduten guardia zibilen tratua, ona izan barik, askoz errespetutsuagoa eta askoz hobea izan zen».

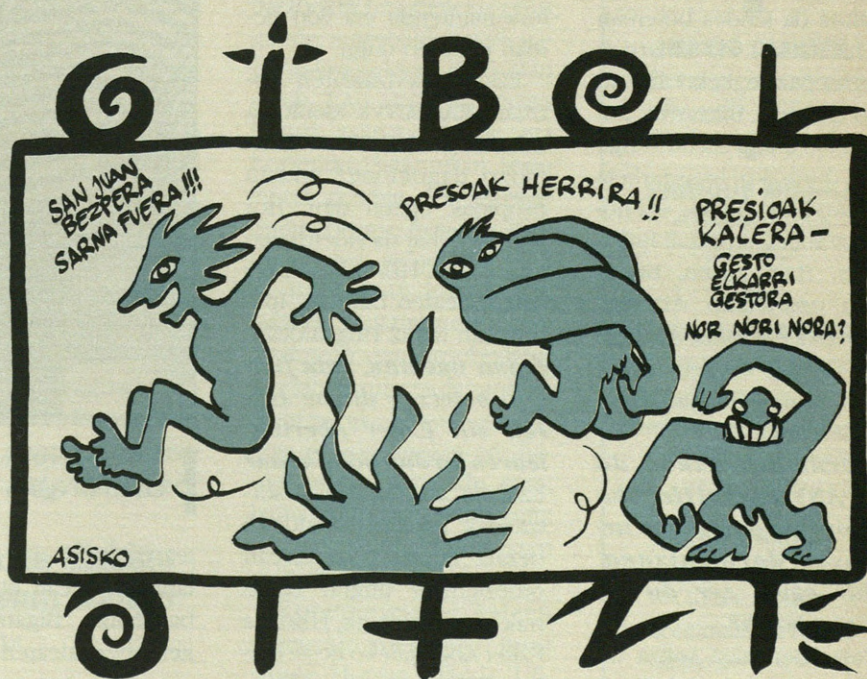
Bestalde, **Angel Goya** Gipuzkoako gobernadore zibil berria honela mintzatu da bere karguaz: «Gobernadore zibilaren figura ez balitzateke aldatuko eta kargua eskaini balidate, seguruenik uko egingo nion».

Espetxeen transferentzia EAEk orain jasotzeko aukerari buruz, **Jose Antonio Rubalkaba** Eusko Legebiltzarreko Giza Eskubideen Batzordeko lehendakaria esana: «Legearen araberrako espetxe-politika propioa lantzeko aukera eskaintzen ez digun edukirik gabe-

ko transferentziarik ez dugu onartuko, bestela kartzelero lana baino ez baikenuke egingo». **Juan Mari Atutxak**, herriz, Polizia ezberdinen elkarlanaren gaiari heldu dio: «**Nik Rodriguez Galindorekin ez dut inoiz lanik egin. Elkarrekin lan egitea zer da? Koordinatzea eta jakitea bakoitzak zein zeregin daukan lan horre-**

tan? Gure jendeak ez du Intxaurrondon lanik egiten».

Larunbaterako Elkarri-k deitua zuen manifestazioa atzeratzeko erabakia hartu ostean, **Jonan Fernandezek** esan du: «Horrelako arazoak sortzen diren bakoitzean, beti saiatzen gara erreakzio kreatiboak aurkitzen, eta ez beste era bateko erreakzioak».

Antton Gomez, Eusko Abertzale Ekintzako idazkari nagusia

«Errepresioa estaltzeko tresna ez balitz, bilkura patetikoa lizateke Ajuria Enekoa»

Orain hamar urte oposaketak gainditu, eta Aiara jo zuen basozain lanetara 31 urteko gasteiztarrek. Pagoetako parkean dihardu. Euskaldun berria da. 12 bat urte daramatza ANV-EAEn. Aiako HBko zinegotzia da, eta Mahai Nazionalako kide izan zen sei urtez.

IX. Biltzarra burutu berri du EAE-ANVk. Egiguzu biltzarraren balorazioa.

Derrigorrezkoa da lau urte-tik behin kargu guztiak militantiaren esku uztea. Beharrezkoa da jendea boterean ez luzatzeko, eta oinarriek euren epaia egiteko aukera izan dezaten. Biltzarrok aurreko lau urteei eta hurrengo lauei buruzko hausnarketa egiteko balio digute, eta horren arabera, ardatzak finkatzeko. Hain zuzen, biltzarraren onartutako «Matalaz» txostenak zehaztu dizkigu zein lan-ildo eta zein lehen-tasun izango ditugun datozen lau urteetan.

Alderdi historikoa da EAE-ANV, Euskal Herriko panorama politikoan urte asko daramatzana. Gaur egun, zer du eskaintzekorik?

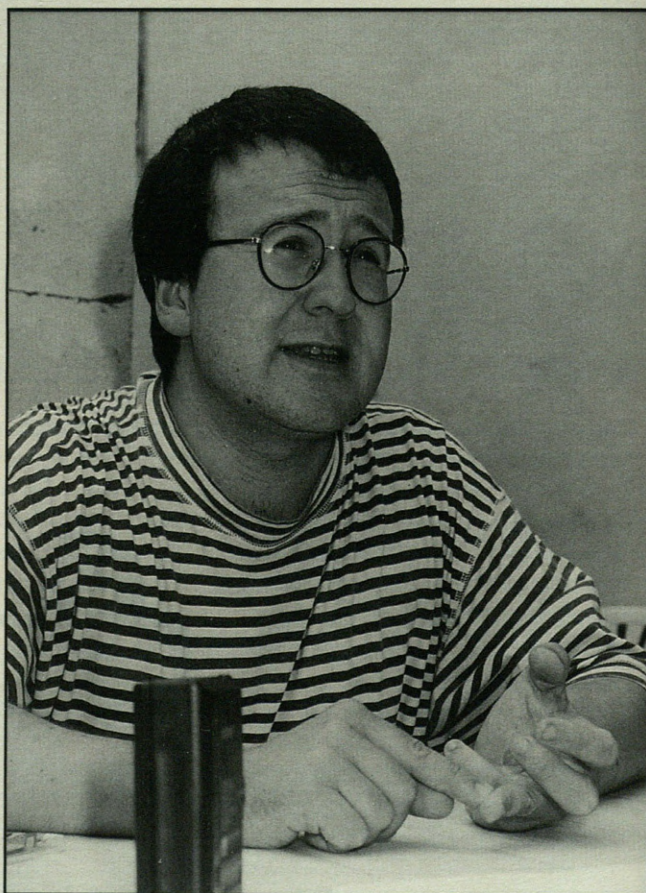
Ezker Abertzalea anitza da, eta berezitasun hori da Euro-

pako ezkerriari Ezker Abertzaleak egiten dion aportazioa. Ezker Abertzalean gai gara aniztasuna eta erakunde ezberdinak mantentzeko, baina era berean, guztiok lotura mantendu eta ildo berean jarduten dugu.

Ezker Abertzalearen barruan, EAE-ANVk ideologia zehatza dauka, eta sozialismoari dagokionez apustu propioak egiten ditu. Hor kokatu behar da alderdiaren aportazioa, HBren eta Ezker Abertzalearen barruan, Iparraldean nahiz Hegoaldean.

Baina uneotan, zein funtzio betetzen duzue HBren eta Ezker Abertzalearen jardun politikoan?

Ezin da ahaztu HBren sortzaileak garela, eta alderdi bezala Mahai Nazionalen ordezkari-tza dugun bakarrak garela. Batetik, HBri eta Ezker Abertzaleko beste erakundeei aportazio militan-

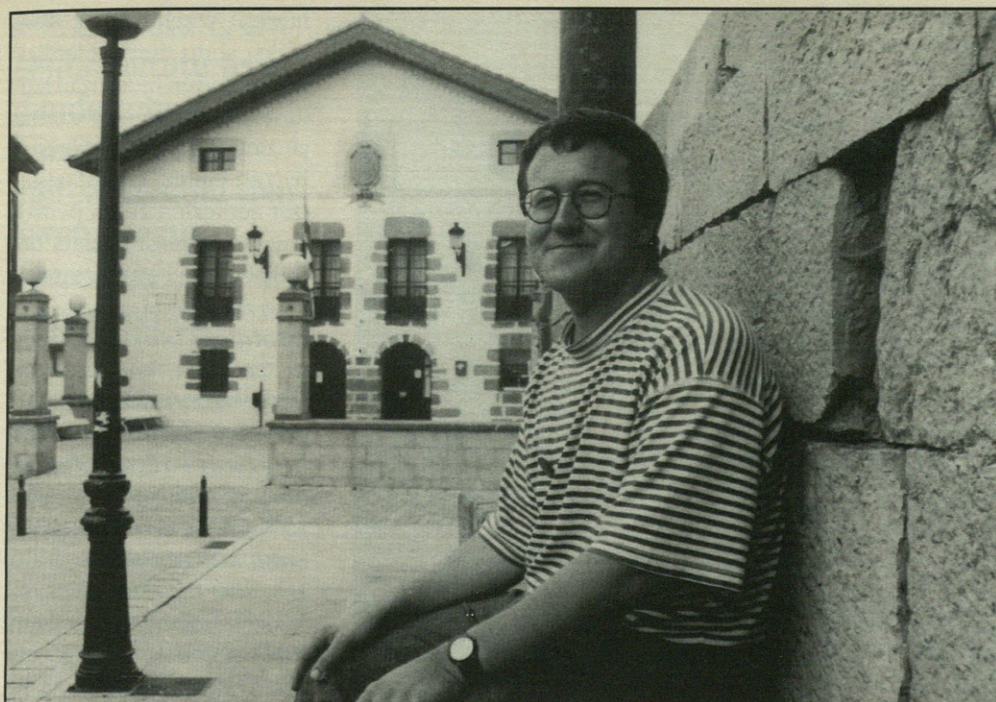

«Ezker Abertzalea anitza da, eta berezitasun hori da Europako ezkerriari egiten diogun aportazioa». (Arg.: Alberto Elozegi).

tea egiten diegu, gure militanteak batean eta bestean baitabiltza. Bigarrenik, Ezker Abertzalearen aniztasunaren zati bat ordezkatzeko

dugu. Hirugarrenik, ikuspegi historikoagoa ematen diogu Ezker Abertzaleari.

Alderdi txikia izanik, eta kontuan hartuz gure leloa

HAMARREKOA

KEPA BEREZIARTUA

«Alderdia ildo berrian bideratzeko gai izan da»

JESUS EGIGUREN

«Jende askori ziria sartu dio»

JOSEBA EGIBAR

«Pertsona honek oso ondo islatzen du EAJren diskurtsoa: gaur beltza eta bihar zuria»

RUFÍ ETXEBERRIA

«Lanerako ahalmen handia du; protagonismoa ez du batere atsegin»

M. KARMEN GARMENDIA

«Urite askotan EAJren aurpegi zintzoa adierazi nahi izan du, esaterako euskaltasunari begira; finean, baina, moztorra besterik ez da»

JAIME MAYOR OREJA

«Espainismoaren eta oligarkiaren familia batzuk oso kate luzea dutela agerian uzten du Mayor Orejak»

INAXIO OLIVERI

«Alderdi gehienetatik igaro den euskal politikaria»

ENRIQUE MUJICA

«Mengeleren ikasle aurreratua»

JUAN MARI ATUTXA

«Badituzte psikologoak diren lagunak, eta haien telefono zenbakiak emango nizkieke tratamenduan jarri dadin»

SEBE ORMAZA

«ANV-EAeko kide karismatikoena; abertzaleasuna biltzeko saioan pertsona irekia»

«EAJri bere ondare historikoa itzultzen badiote, zergatik ez Ezker Abertzaleari?». (A.: A. Elozegi).

betidanik *«lehenik aberria eta gero alderdia»* izan dela, ez daukagu karguak hartzeko nahirik ezta botere-gosarik ere. Maiz, Ezker Abertzalearen barruan, beste erakundeekiko zubiak luzatzeko lana bete ohi dugu: Iparraldeko eta Hegoaldeko Ezker Abertzalearen arteko loturak areagotu, HBren barne-arazoak konpontzen saiatu... Batasuna beste edozeren gainetik jarri ohi dugu. **Militante gutxi dituzue. HBren ildo politikoa izan dezakezuen eraginari ez al dio mugarik jartzen borrek?**

Betidanik aportazioak egin izan ditugu, oso garrantzitsuak zenbaitetan, eta kontuan hartu izan dituzte. Baina ez dugu sekula ahazten erakunde txikia gara. Bes-

te batzuek ez bezala, militanteen kopuruari dagokionez ez dugu gezurrik esaten. **Zein da EAE-ANVko militantearen profila?**

Azken urteotan profila asko aldatu da. Gerra egin zuen militanterik geratzen da oraindik. Bestetik, bere gurasoek EAE-ANVn jardun zutelako alderdian dagoenik ere bada. Eta azkenik, gazteagoak garenak gaude. Profil bateraturik ezin da eman, batik bat militantzia aldatzen ari delako. Izan ere, erakundearekin lotura historikoa ez duen belaunaldia ari baita sartzen, alderdian jardundako senitartekorik ez duen jendea.

EAJ eta EArena zubiak luzatzeko asmoa azaldu zenuten biltzarren ostean. Ezker

Abertzalearen eta gaitzaren indar abertzaleen arteko haustura gaitzaren kabeak zein izan daitezke?

Borondatea. Nazio eraikuntzari ekiten badiote eta koherenteak badira, beste indar abertzaleetako sektore batzuekin hitz egiteko prest gaude, aurrebaldintzarik gabe. Baina sektore batzuekin soilik. EAJn eta EAJn sentibiltate askotxo daude, eta horietako batzuekin topo egitea posible dela ikusten dudana bezala, beste batzuekin guztiz ezinezkoa dela deritzot. Izan ere, EAJn, EAJren polizia politikoa atxilotzen ditu desobediencia zibila aurrera daramaten abertzaleak. EAJko zuzendaritza nazionalarekin ere harremanetan jarri izan gara, baina zoritxarrez esku beltz batzuek zubi horiek eten egin dituzte.

Koherentzia jokatzeko dutenekin lan egiteko prest gaude. Horren adibide, UE-

«‘Matalaz’ txostenak zehaztu dizkigu zein lan-ildo eta zein lehentasun izango ditugun datozen lau urteetan»

MAren eta Eudimaren gaie-
tan egindako ahalegina. Bai-
na gai horiekiko ere, sekula-
ko saltsa dago EAren eta
EAJren baitan. Herri batean
arre diote eta bestean, aldiz,
so. Boterea eta dirua bana-
tzeko baino ez dira ados jar-
tzen. Euren kargu publiko
guztiek UEMA, Eudima edo
herri honen eraikuntza na-
zionalaren aldeko edozein
ekimen bultzatuko dutela
esateko ez dira gai.

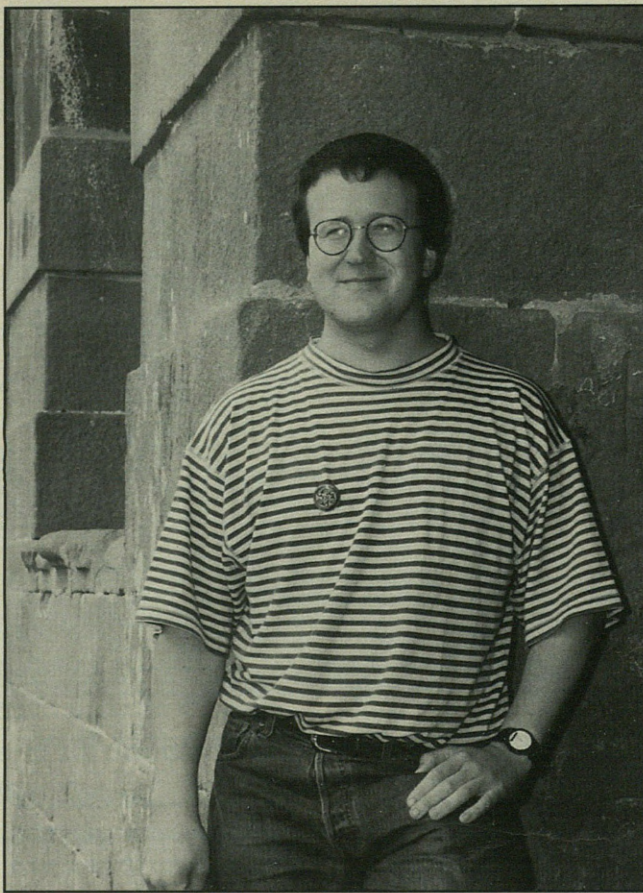
***Orain sei bilabete zenbait
alderdi eta sindikature-
kin HBk egindako bile-
rek, eta ondorengo emai-
tzek, ez al dute mugatuko
zuen gerturatze saioa?***

Ezker Abertzalearen ba-
rruan, EAE-ANVk autono-
mia osoa dauka bere ekimen
propioak gauzatzeko.

***LABen eta ELAren arteko
akordioa hartu duzue
eredutzat saio hau egi-
teko...***

EAJko eta EAKo zuzendar-
itzetatik eta komunikabide
espainolistetatik eratu duten
klaxa apurtu du LABen eta
ELAren arteko akordioak:
Ezker Abertzalearekin akor-
dioak egitea ezinezkoa dela
dioen klaxa, alegia. Akor-
dio horrek posible dela era-
kutsi du. Gehiengo abertza-
lea lortzeko gai izan da akor-
dio hori, eta ez soilik EAEn.
Nafarroan, alderdi abertza-
leek unerik onenean ere lor-
tu ez duten ordezkartza lor-
tu dute LABek eta ELAk lan-
gileen artean.

Baina, noski, ezin ahaztu
zeren inguruan bildu diren
ELA eta LAB: herri honen
subiranotasunarekin eta lan-
gileen defentsarekin zeriku-
sia duten puntu batzuren in-
guruan. Borroka egiteko hi-
tzarmena izan da, Euskal
Herriaren subiranotasuna-
ren alde urratsak ematearren
lortutako akordioa.

**«Batik bat, Ezker Abertzalearen konfiantza bereganatu behar
zuen Polizia izan behar zuen Ertzaintzak». (A.: Alberto Elozegi).**

***HBk desobedientzia zibi-
lari ekin dio bilabeteo-
tan, euskaldun gisa bizi-
tzen hasteko bide bali-
garria dela argudiatuz.
Zer ekar dezake horrek?***

Urrats koherentea da, zen-
bait pertsona ipurdia age-
rian dutela uzten dituen.
Izan ere, askotan leporatu
izan baitzaio Ezker Abertza-
leari indarkeriaren monopo-
lio, eta urrats honekin era-
kutsi baitu gai dela 'bortitza'
ez den borroka bati ekiteko.
Beraz, EA bezalako alderdi
bati zera galdetzen diogu:
horrelako borroka mota ba-

ketsuak aldarrikatu ostean,
zertan ari zarete uneotan?

***Ajuria Eneko Mahaia las-
ter bilduko dela iragarri
du Jose Antonio Ardan-
zak. Zer espero duzu bi-
lera berri horretatik?***

Errepresioa estaltzeko tres-
na ez balitz, bilkura pateti-
koa izango litzateke Ajuria
Eneko Mahaia. Komunika-
bideek sortzen duten errea-
litate mediatikoa babesteko
baino ez du balio. Ez dauka
inolako ahalmenik gatazka
konpontzeko.

Gerra zikinari babesa
emateko balio izan du mahai

horrek. Azken batean, gerra
zikina sortu duen alderdiak
mahai horren bidez izan bai-
tu demokraziaren mozorroa
janzteko modua. Duela urte
batzuk euren burua faxista-
tzat aurkezten zuten perso-
naia eta alderdi batzuei be-
rrespen demokratikoa ema-
teko ere balio izan du.

***«Matalaz» txostena onar-
tu zenuten kongresuan.
Beste batzuren artean, lu-
rralde batasunaren gaia
azpimarratzen duzue
bertan. Zer egin dezake
EAE-ANVk lurralde bata-
suna bultzatzeko?***

Lurralde batasuna funtsez-
koa da. Azken urteotan herri
mugimenduek, Jarraik eta
Gazteriak-ek kasu, mugaren
errealitatearen gainetik ba-
tasuna sustatzeko ahalegi-
nak egin dituzte. Halakoe-
tan, badirudi politikariok
herriaren atzetik gabiltzala.

Erakundeen mailan zer-
bait egiteko, ordea, zailtasu-
nak askotxo dira. Azken fi-
nean, Iparralde ez da exis-
titzen frantziar Estatuaren-
tzat. Beraz, EAerekin edota
Nafarroarekin harremanak
izateko, premiazkoa da Ipar
Euskal Herriak erakunde
propioa izatea.

***Eta zein balorazio egiten
duzu Nafarroaren eta
EAEren arteko batzorde
iraunkorraz?***

Honela zioen Samaniego
idazle arabarrak: «*Mendia
erditzekotan zenean, eta
guztiak zer erdituko zain
zeudenean, azkenean sa-
gutxoa erditu zuen*». Halaxe
definienezake. Konpeten-
tziazirik ez duen erakundea
da, erabakiak hartzeko gai-
tasunik gabekoa. EAE eta
Nafarroa elkartzeko eman-
dako aurrerapausoei ez die-
gu uko egingo, baina hona-
ko hau aurpegi garbitzea
baino ez da.

**« HBk desobedientzia zibilari ekitea
urrats koherentea da, zenbait pertsona
ipurdia agerian dutela uzten dituen »**

«EAn eta EAJn
sentsibilitate asko
daude, eta
batzuekin topo
egitea posible den
arren, beste
batzuekin
ezinezkoa da»

**Ertzaintza ere gogor kri-
tikatu duzue. Zer eska-
tzen diozue?**

Ertzaintza herri honen subiranotasunaren tresna dela saldu nahi digute. Baina hona kontraesan penagarria: intsumisioaren aldeko jarra hartu zuen bere garaian Gasteizko Legebiltzarrak. Baina bere menpe dagoen Poliziak, lege espainiarra besapean duela, intsumisioak atxilotu egiten ditu. Horra zer den Ertzaintza: txapelaz jantzia baina Estatuaren polizi-indarra.

Ertzaintza zeharo politizatu dago. Ertzainek beraiek, haien sindikatuek eta beste alderdiek diote Ertzaintza EAJren polizia dela. Eta Ezker Abertzalearen kontra oso ekintza larriak gauzatu dituen arren —larriena, Lasa eta Zabalaoren gorpuen bahiketa—, beste ekintza larririk ere burutu du: adibidez, Garaikoetxeari egindako telefono bidezko entzuketak.

Bestetik, Ertzaintzaren indarkeriaren kultura nagusitzen ari da: autodefentsatresnak erabiltzen dituzten gazteen aurka eta 70 urteko preso senitartekoen aurka erabiltzen duten indarra maila berekoa da, edozein mobilizaziotan egurra ematen dute... Herriaren konfiantza bereganatu behar zuen Polizia izan behar zuen Ertzaintzak. Eta batik bat, Ezker Abertzalearen kon-

T A N T O A

Mitologia, itsasoa eta patatak

EAE-ANVn militatzen hasi zenean ezagutu nuen. Albertia batean hasi nintzen berarekin harreman gehiago izaten. Hasi-eran, politikaz baino ez genuen hitz egiten. Denborarekin, kidetasun politikoa adiskidetasun ere bihurtzen dela ohartzen zara.

Justizia sozialaz duen zentzun handiak eta gauzak bere inguruarekin banatzeko duen gaitasunak harritzen naute. Bere nortasunaren parte dira. Borroka feministarekiko sentsibilitate handia du.

Naturaren maitale amorratua da: Kiskur bere zakurrarekin mendian ibiltzea atsegin du, animaliekin gozatzea, haien ohiturak aztertzea... Ekologia-ekin oso arduraturik dago, eta ingurugiroarekin adeitsua den bizi-kalitatea duen Euskal Herriaren alde borrokatzen du.

Bidaiaitza du 'bizioetako' bat, eta ez soilik herri bat bisitatzeke, jendea ezagutzeko

baino. Irlanda eta Eskozia ditu lekuri gustukoenetakoak. Zeltiarra den ororekiko duen interesarekin oso loturik dago gustu hori, eta bereziki, mitologiarekiko duen interesarekin.

Irakurle amorratua, edozer irakurtzen du. Hala ere, mitologiarekin —euskalduna edo zeltiarra— zerikusi handia dute bere lehentasunek, eta baita fantasia epikoarekin ere.

Zaila da berarekin haserrateza, nahiz eta bere egoskorke-riak batzuetan zure onetik atera; buruan zerbait sartzen zaionean, nola edo hala egin behar izaten du. Bere laguna izateko bi gauzarekin izan behar da pazientzia: bere izaera egoskorrekin, eta zitetara berandu iristeko duen ohiturarekin. Beti iristen da, baina inoiz ez dakizu zenbateko atzerapenarekin.

Bazkal edo afalosteko tertuliak oso atsegin ditu. Horrela-koetan egin ohi duzu topo Antton hizlari eta ironikoarekin.

Amaia Bao
EAEren HBko Mahai
Nazionaleko kidea

Beti topatuko du zerbait leun-leun txistea egiteko edo unearen egoera ironikoa bilatzeko.

Ekologista den arren, hainbeste itsaso ez dela ona uste du, eta zati batean patatak landatuko balira hobea litzatekeela. Bere sorteriaren eragina antzematen zaio itsasoaz hitz egitean.

Euskara oso garrantzitsua da Anttonentzat. Euskarekiko maitasuna igortzen dakien eta zuk ikasteko beharra sentiaraztea lortzen duen pertsona bakanetakoa da.

fiantza. Zergatik? Frankismoaren azken urteetan gehien sufritu zuen, preso gehien izan zituen eta edozein Poliziarekin konfiantza-eza handiena izan zuen sektorea Ezker Abertzalea izan zelako. Egun, baina, Ezker Abertzaleari egurra ematen darrai Ertzaintzak.

Egungo Ezker Abertzaleko gazteria, 30eko eta 40ko hamarkadetan faxismoaren kontra borrokatu zenarekin alderatu duzue. Ba al dute zerikusirik?

Gure zaharrek hitz egiten dugunean, zera esaten digute: egungo gazterien ekimena, sabotajeen dinamika eta alderdi espainolista edo erregionalistekiko enfrentamendua 30eko hamarkadan

jada bazeudela. Badirudi fenomeno berria dela hau guztia, baina aspalditik datozen kontuak dira.

Kaleko istiluena gazterien erantzuna baino ez da. Estatuak ezin dute pentsatu beraiek sekulako zapalketa gauzatzen duten artean jendea etxean geratuko denik. Estatuak euren jarrera aldatuko balute, tentsioa izugarri baretuko litzateke.

EAE-ANVren ondare historikoa berreskuratzeko asmoa azaldu duzue. Zergatik orain? EAJk ere eskaera bera egin izanari probetxua atera nahi izan al diozue?

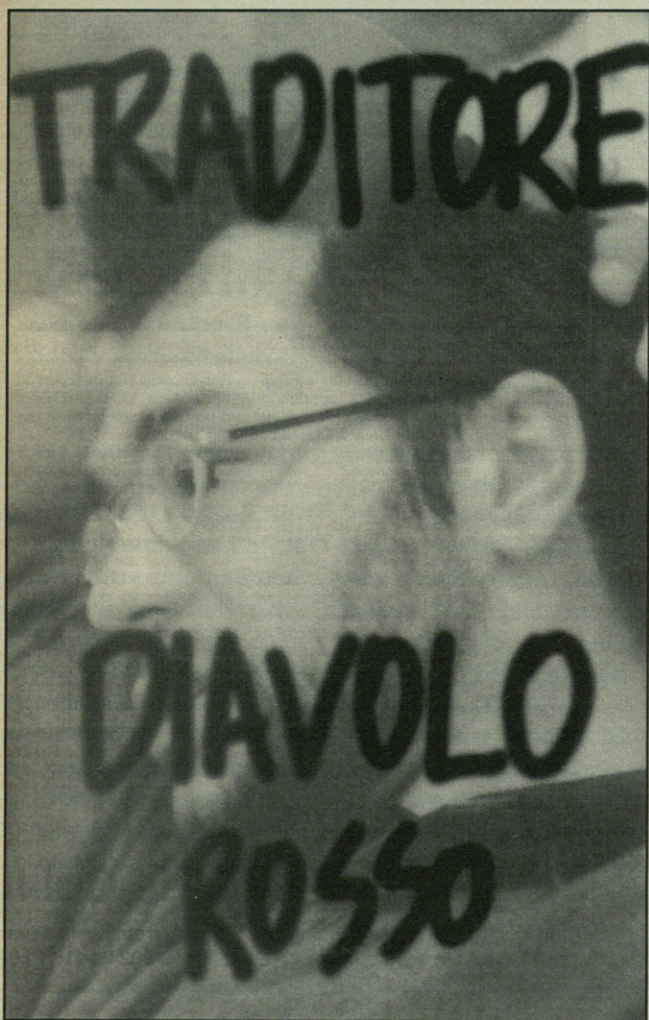
Ez da soilik EAJk PPrekin lortu duen akordioarengatik. Bestelako mugimendurik ere izan da. Kontua ka-

lean dagoenez, aurrera egitea erabaki dugu. Gainera, EAE-ANVrekin eta Ezker Abertzale osoarekin konpromezua daukagu. Alegia, 30eko hamarkadan espainiar Estatuak Ezker Abertzaleari kendutako ondarea zein izan zen herriari plaza-ratzea: lokalak, dokumentazioa, artxiiboak... Gaur egun, guda-saritzat daukate kendutako guztia, itzuli nahi ez diguten guda-saritzat. Baina hain demokratik badira eta EAJri bere ondare historikoa itzultzen badiote, zergatik ez Ezker Abertzaleari? Dena den, borroka gogorra bezain polita izango da, lapurrari asko kosta ohi baitzaio lapurtutakoa itzultzea.

MIKEL JAUREGI

Maiatzaren 19an Menorcan hil zen, edo zuten, «Le Figaro» egunkariko Xavier Gautier

Kazetari frantses baten heriotz susmagarria

Xavier Gautier, Menorcan hildako kazetaria. (Arg: «El Temps»).

Menorca irlako bere etxean urkatuta agertu zen maiatzaren 19an Xavier Gautier kazetariaren gorpua. Bertsio ofizialak dioenez, bere buruaz beste egin zuen seguruenera, baina asasinatzearen hipotesia geroz eta indartsuago ageri da. Izan ere, 'gai delikatuak' ziren «Le Figaro»ko kazetari zenak ikertzen zituenak: Bosniarako arma trafikoa eta handik Italiarako giza-organoena.

XAVIER Gautier kazetariak bere burua hil ote zuen edo norbaitek 'lagundu' zion lepoan soka eranstean, hori ezin argitu oraingoz. Bartzelonako Institutu Anatomico Forentseak egingo du hildakoaren erraien azterketa. Printzipioz, ez zuen ageri Gautierren hilgorpuak inolako bortxa aztarnarik, baina baliteke hil aurretik narkotikoren bat irentsi, edo norbaitek irenstarazi, izana. Ezagutu zutenek diotenez, oso pertsona dinamikoa zen «Le Figaro» egunkari frantseseko kazetaria izana, bizitza maite zuena, buruan proiektu ugari zerabiltzana eta suizidatzeko trazarik

sekula azaldu ez zuena. Gautier hil egin zutela susmatzeko nahiko arrazoirik balegoke, beraz. Are gehiago azkenaldi honetan zeintzu gai ikertu zituen jakinik.

Ikerlan arriskutsuak

JUGOSLAVIA zenekorako arma trafikoa eta Bosniatik Italiarako giza-organoen garraioa (haurrena bereziki), horiek ziren kazetari frantsesaren azken ikergaiak. Gai arriskutsuak biak ere, eta zenbaiten ustez, ikerkuntza horietan zebilelako hil bide zuten Xavier Gautier. Bestetik, «Traditore, diavolo rosso» (Traidorea,

'DEABRU GORRIA'k GAUTIERRI EGINDAKO ADIERAZPENAK

«Asasinoa eta benetako nazia naiz», adierazi zion Roberto Delle Favek Xavier Gautierri. Elkarriketa hau izan zen Menorcan hildako kazetariak idatzi zuen azken artikulua, «Le Figaro»-k plazaratu ez zuena eta «El Temps» astekari katalanak argitaratu berri duena. 'Deabru Gorria'k aitortu zuenez, 464 pertsona hil omen ditu 1991ko urria ezkerotik. Nahikoa egin omen eta 'planto' egitea erabaki bide du. Bere burua 'soldadu sarraskitzaile'tzat jotzen du Delle Favek. Italiarra da, 27 urtekoa, eta Gautierren artikulua zioenez, bere aurregia pailazo triste bate-naren antzekoa.

«Kroaziara 1991ko irailan heldu nintzen, gerra hasi eta handik bi hilabetera. Albiste agentzia bateko argazkilaria nintzen, eta zuzendaria bezalaxe, eskuin muturreko ideologiaduna. Zagrebera heldu nintzenean jaso nuen lehenbiziko ustekabea. Izan ere, azal beltze-

ko ijitoak topatuko nituela uste nuen. Eta kroaziarrek katolikoak dira, gu geu bezalakoxeak». Soldadu emakumezko bat bere alboan hilda ikusi zuenean erabaki omen zuen 'Deabru Gorria'k argazki kamera utzi eta fusila hartzea. Kroaziako armadan borrokatu zen Vinkovcin eta Slavondan. Glinan, Bosnia Erdialdeko kanpaina odoltsuan, Mostarrekoan... horietan guztietan ibili zen Delle Fave. 1993an armadako atal berezietan kokatu zen eta bi domina eman zizkieten borrokan erakutsitako ausardiagatik. Duela bi urte Kroaziako pasaporte eskuratu zuen. Gerran jasotako zauririk badu. 'Heroi'a da.

Bosniako armadara jo zuen Kroaziakotik desmobilizatu zutenean, 1992an. 'Crni Labudovi' (Zisne Beltzak) sekzioan jarri zuten. Armijaren atal berezia ziren 'Zisneak', Serbiarren esparruan infiltrazioak eta komando lanak egiten zituztenak, Igman mendian

bereziki. Delle Faveren ankerkeria eta krudeltasuna ikusirik, bota egin zuten armadatik. Ez du 'Deabru Gorria'k oso iritzi ona Armijaz: «Musulmandarrek lan egitea galeretan aritzea bezala da. Jolasa da dena eurentzat, baina gerra ere. Ijitoen tankerakoak dira, ez dira inori obeditzeko gai».

Basakeria izugarriak egin zituen Delle Favek bai Kroazian bai Bosnian. Kroaziarrekin zebilela, 1991an, Janko izeneko serbiar bat hiltzeko agindu zioten. Indar berezietako, Omega erakundeko asasinoa zen Janko. Bere bila joan zen 'Deabru Gorria' Eslavoniara, baina arreba besterik ez zuen aurkitu. Bizirik erre zuen. Anaia agertu zenean tiroz hil eta bere burua plastikozko poltsa batean eraman zien kroaziarrei. Sam Peckinpahen «Alfredo Garcaren burua nahi dut» filmea ikusia zuen nonbait Delle Favek. Bosniarrek beren armadatik bota ondoren

kroaziarrengana itzuli zen, 1993ko maiatzean. Orduan ere inon diren gehiegikeriak agindu zizkieten, tropa erregularrek egin ohi ez dituztenak. Baita Delle

Favek aginduak bete ere. Hurrengo urtean, 1994an, hasi zen 'Deabru'aren gainbehera. Arma eta droga trafikoa ekin zion, eta gutxitan aipatu izan den beste jenero baten garraioari ere: hondakin radioaktiboenari. Serbiarrentzat burutu zuen lan hori, honako helburu honekin: Krajina herrietara errefuxiatu kroaziarrek ez itzultzea. Hortik aurrera Delle Favek emandako pausuak segitzea ez da erraza. Baina Gautierri eskainitako elkarriketan azaldu zuenez, Zagrebeko mafiarentzat aritu izan da lanean ordu ezkerotik. Eginkizun aipagarriena, mendekuak. Hauxe dugu, laburbilduta, Roberto Delle Favek Xavier Gautierri eskaini zion elkarriketaren («Le Figaro»-k argitaratu ez zuenaren) mamia.

deabru gorria) hitzak agertu ziren «Le Figaro»-ko erreportari zenduaren alboan, eta horrek ere eman dio zer pentsaturik zenbaiti. Besteak beste, katalanez argitaratzen den «El Temps» astekariko Carles Marqués kazetaria ibili da, eta dabil, Menorcako urkameduaren nondik norakoen bila.

Susmoak are handiagoak dira «El Temps»-en aurreko zenbakiaren lerroak irakurri ondoren. «Le Figaro»-ren erredakzioan, Parisen, Gautier hil egin zutela diote

denek. Egunkari honek Madrilen duen korrespondentsala, Ramon Acuña, ziur da «Gautierrek ez zuela bere buruaz beste egiteko arrazoirik. Bere heriotzaren inguruko zera guztiak ilunak dira oso». Ilunenetakoa, hauxe: Frantziako atzerri ministroak, Hervé Decharette, elkarriketa bat ez ar-

gitaratzeko gomendatu zion «Le Figaro»-ri, «arrazoi diplomatikoak» zirela eta. Politikoki arriskutsua izan omen liteke gai hori plazaratzea, esan zion Decharette ministroak Charles Lambrosiniri, egunkariko nazioarte saileko arduradunari.

Zein elkarriketa ote, baina, horren arriskutsua, mi-

nistro batek horrelako 'gomendioak' egiterainokoa? Agidanez, Xavier Gautierrek Roberto Delle Faveri egin ziona. Pertsonaia benetan beltza Delle Fave jauna, zentzurik txarrean gainera. Italiako ultraeskuindarrekin, Kroaziakoekin, arma eta droga trafikanteekin harremanetan ibilia, mertzenarioa, inor hiltzeko aitzakia handirik behar ez duena... horrelakoxea dugu Gautier zenak elkarriketatu zuen italiarra. Goitizena ere adierazgarria guztiz: 'Dia-

■ Atzerri ministroak elkarriketa ez argitaratzeko gomendatu zion «Le Figaro»-ri, «arrazoi diplomatikoak» medio

«Zerbitzu sekretuek badute megalomaniaren ohitura gaizto hori, kimen perfektoak nahi izaten dituzte»

volo Rosso', Deabru Gorria.

Siko-patologiaren eremuaz aztertu beharrekoa da, dudarik gabe, Delle Favereen nortasuna. Aurreko orrialdeko lauki berezian bildu ditugu bere adierazpenetarik batzuk, Gautierrek egin zion -eta «Le Figaro»-k argitaratu ez zuen elkarrizketatik aterak. 'Diavolo Rosso'-k eta Menorcan hildako kazetariak bost aldiz egin zuten elkarrekin topo. Azkenekoz, otsailaren 9an, Niza hirian. Lehenbizikoz, Sarajevon, 1993an. Gainerako topaketak Zagreben eta Rijekan izan zituzten. Azkenekoan, Niza-koan, dosier bat eman omen zion Delle Favek Gautierri, Bosniarako arma trafikoa buruzkoa. «Zuburtzia handiz ibiltzeko gomendatua nion, dosierra esku artean edukitzea bera ere oso arriskugarria baitzen». Genoa-ko «Il Secolo» egunkariari egin zizkion adierazpenok 'Deabru Gorriak' iragan maiatzaren 23an. «Garbi asko dago Gautier hil egin dutela dosier hori 'zuzen' erabili ez zuelako», gaineratu zuen mertzenario sikopatak.

Krimen perfektoak

DELLE Favek zioenez, Bosniarako arma trafikoa zen txosten arriskutsu haren mamia. Saltsa horretan nahasturik leudekenak, berriz, Estatu Batuak, Italia eta Iran. Eslovenia eta Kroazia omen lirateke armak erosteko diru maileguak eman zituztenak, baita garraio lanetarako bi-tartekoak jarri zituztenak

ere. Esprikazio hauek guztiek ez dute, ordea, Gautierren ustezko hilketa argitzen. Eta horra hor galdera: kazetari frantsesak bere burua hil ez bazuen, zertarako horrenbeste komeria? Delle Favereen erantzuna, hauxe: «Zerbitzu sekretuek badutela megalomaniaren ohitura gaizto hori. Krimen perfektoak egin nahi izaten dituzte».

Astelehenean ehortzi zuten, Parisen, Xavier Gautierren gorpua. Denborak esan beharko du Bosniako gerran gertutik ikusitako basakeriak jasangaitzak egin zitzaizkion edo 'Diavolo Rosso'-k zioena gertatu zen. Hots, gehiegixko zeki-elako hil egin zutela. Urtebeteko atsedena hartua zuen kazetariak Bruce Springsteen abeslariaren biografia idazteko. Bestelako proiekturik ere bazuen. Besteak beste, kazetaritza irakastea Chicagoko Unibertsitatean. Bizitzeko gogo eta ilusiorik ez zitzaion falta. «El Temps»-astekariko Carles Marquès dioenez, arma trafikoa aparte Bosniatik Italiarako giza organoena ere ari zen ikertzen. Organo trafikoa horretan eskuhartzerik ba omen lukete Trieste hiriko zenbait mediku eta jende ezagunek. Inor hiltzeko erreparo gutxiko jendea. «El Temps»-etik adierazi digutenez, Gautierrena ez litzateke mafia horren lehenbiziko hilketa. Bada oraindik zer ikerturik Italiako Trieste partean.

XABIER ARANBURU

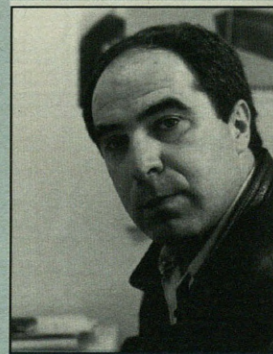
MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Helms-Burton legeaz

HAUTESKUNDE giroak behartuta erabaki du Bill Clintonek Helms-Burton legeari betorik ez ezartzea Estatu Batuetako Kongresuan. Horren truke espero du presidenteak Floridan hauteskundeak irabaztea. Estatu horretan biltzen baitira Kubatik erbestera alde-gindako 'lobby'-ko jauntxo nagusienak, Mas Canosa buru dutela. Berria ez da batere atsegin, ezta gutxiagorik ere, aspaldi honetan Kuba eta EEBBtako gobernuen artean nabari zen distentsio giroa hautsi egin baitu. Gerra hotza berriro ere.

HELMs-Burton legea zentzugabekeria da, baita liberalismoaren izpiritutik begiratuta ere. Nazioarteko zuzenbideak babesten duen merkataritza askearen eskubidea bortxatzen du. Kapitalismoarentzat demokrazia bera baino askoz sakratuagoa den eskubidea. Jokabide honek bul-tzatu ditu Europar Batasuna eta Amerikar Estatuaren Erakundea (OEA) Helms-Burton legeari ezetz esatera. Ezezko honek, alabaina, ez du zer ikusirik Kubarekiko elkartasunarekin. Kapitala-ren, inbertsioen eta negozioen askatasuna, horixe da EBk eta OEAK aldarrikatu nahi dutena. Hala eta guztiz ere, berri ona da bi erakunde hauen ezezkoa.

BADA funtsean beste arazo bat ere: Estatu Batuen zinismoa, beren burua askatasun politikoen zaintzailatzat agertzeko ohitura. Inork sinetsi beharko ez lukeen propaganda, diktadura asko eta asko babestu baitu Washingtonek aspaldi honetan. Europako zenbait politikariek eta komunikabidek jaramon egiten diote, ordea, propaganda honi, nahiz eta EEBBek Txinarekin harreman komertzialak izateko batere oztoporik ageri ez. Eta Txinako monolitismo politikoa Kubakoa baino askoz ere gogorragoa da. Kubako sistema ekonomiko-politikoa (bide demokratikoagoak nahi nituzke neuk ere) epaitzen ausartzen da EEBBtako gobernuak. Laurogei milioi pobre, herio zigorra, arrazismo bortitza, tortura... horiek guztiak indarrean dituzten EEBBek hobe lukete beren buruari enbargoa ezarriko baliote.

JOSU PERALES

Kazetaria, idazlea

Ekainaren 15ean kaleratu zuen azken zenbakia, diru galerei aurre egin ezinik

«YA»RENAK EGIN DU

Elizaren egunkaria izan da desagertu berria den «Ya», eskuindar joera nabarmeneko. Euskal Herrian apenas alerik saltzen zuen, baina Madril aldean egunkari salduena izan zen bere garaian, frankismoa agortu zen arte.

IRAGAN ostiralean argitaratu zuen Madrilgo «Ya» egunkariak 18.664. zenbakia. Azkena. Ehun urte biziko zela berripapera iragarri zuen 1935eko urtarrilaren 15ean, «Ya»-ren lehen zenbakian, Angel G. Dalmau kazetariak. Ez du menderik bete, 61 urte terdi zituela zendu da. Osasunez pattal zebilen. Horren adierazgarri da azken hamar urteotan beste hainbeste zuzendari izan dituela. Diru iturriak non aur-

«Ya»-ren lehenbiziko zenbakia, 1935eko urtarrilaren 14an.

Franco hil arte ez zuen arazorik izan Madrilgo egunkari honek.

kituko etengabe aritu izan dira egunkariko arduradunak, eta ez dute aurkitu, azkenik, nork eman edo utzi. Aita Santuaren bedeinkape-na eta Espainiako eliza ka-

tolikoaren laguntza -baita ekonomikoa ere- izan arren, dirua da enpresa gehienak mugiarazten dituen. Eta alor horretan ezinean zebilen «Ya» aspalditxo.

Bigarren Errepublikan sortu zuen Editorial Catolica argitaletxeak «Ya» egunkaria. Katolikoa, kontserbadorea, eragin handia izan zuen sasoi hartako Espainiako gizartearen. Merezki luke sortzailearen izen-abizenak aipatzea ere: Angel Herrera Oria. Accion Popular alderdi eskuindarraren ideologoa zen garai hartan, 1935ean, Herrera Oria, eta Accion Catolica Espagnolaren buru ere izan zen. Gerra Zibila hasi zenean honako proposamena egin zion Eusko Jaurlaritzari: Francorekin bakea izenpetu eta biek batera Errepublikari ekitea. Antzuak izan ziren Herrera Oriaren ekimenak. Gerratea amaitu berritan, 1940an, apaiz egin zen «Ya»-ren sortzailea, eta handik zazpi urtera Malagako gotzain izendatu zuten.

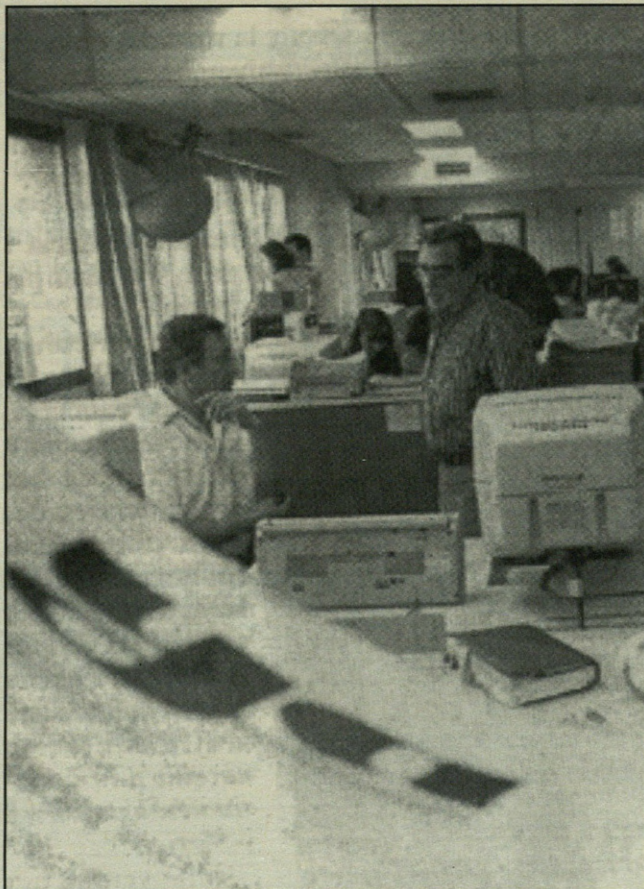
Francoren garaian, primeran

FRANKISMOAK iraun zuen bitartean ustekabe eta gora-behera handirik ez zuen izan egunkari katolikoak. Erregimenarekin bat zeto-rran «Ya», honen laguntzak jasotzen zituen, eta batez ere, ale asko saltzen zituen.

■ Bigarren Errepublikan sortu zuen Editorial Catolicak «Ya» egunkaria; eragin handia izan zuen orduko Espainiako gizartean

Franco hil zenean, 1975ean, Madrilén gehien saltzen zen egunkaria «Ya» zen, 177.000 ale. Hortik aurrerakoa, ordea, ilun-aroa bilakatu zen. Bere lekua ezin aurkiturik zebilen. Neo-frankistek eta kontserbadore orok nahiago zuten «ABC» egunkaria irakurri, eta eskuin muturretik ere bazuen konpetentziarik. Izan ere, sasoi hartan bizirik zirauen, artean, «El Alcazar»-ek, eta «El Imparcial» ere garai horretan sortua da.

Irakurle kopurua urritzen, eta publizitatea behar bezainbat ez. Edica enpresak, Gotzainen Batzarraren baitakoak, egin zuen ahaleginek «Ya» berritzeko eta Espainiako gizarteko boteredun jenderik bertaratzeko: CEOE enpresari elkarteko goi-buruak, banketxeak eta fundazioak. Prensa Unida (PUSA) taldeak, sektore horien ingurukoak, Edicaren % 51 erosi zuen 1987an.

Azkeneko lan eguna «Ya»-ren erredakzioan, aurreko asteko ostiralean. Zenbait enpresarik agindutako dirua ez zen heldu.

Berrikuntza teknologikoaren aroa orduan heldu zitzaion egunkari katolikoari. Enpresen arteko gatazkarik ere izan zen, Hersant talde frantsesak PUSAren % 75 erosteko saiakerarik egin baitzuen. Ez zuen lortu Hersantek «Ya» bereganatzerik.

Euskal Herriko enpresa bat hasi zen orduan ate joka. Comecosak, «El Correo Español», «El Diario Vasco» eta beste zenbait egunkari plazaratzen dituenak, Edicaren akzioak erosi zituen 1988an, bitarteko enpresa baten, Capitol-en, bidez. Gogor

ekin zion Comecosak «Ya» berregituratzeari, eta langile kopuruak berebiziko zartatekoa jaso zuen. Hirutik bi kalera; 600 langile zituen ordura arte egunkari katolikoak; ordu ezkerotik, 200 besterik ez. Hiru urte iraun zuen Comecosaren gestioak. Ehundaka langile kaleratzeaz gain, saldu egin zuen egunkariaren egoitza nagusia; diru galerei aurre egitearren Edicaren kapitala erabat murriztu zuen eta segidan bi mila milioi pezetatik gorako gehikuntza burutu. Dena alferrik.

«El Correo» taldearen aroa

COMECOSAKO buruen segaldiak hobetu zuen zeozer «Ya»-ren egoera finantzieroa, baina enpresa horri etekinik kentzeko modurik ez zuten antzematen. Egunkari erregionala bilakatzea zen helburua, Madrilgo Elkarte Autonomoko irakurleei zuzendua. Ez zen posible izan, gainerako egunkariak ere kaleratzen baitzituzten erregiorako orrialde bereziak. Eta irakurle berririk atzematea ez zen batere erraza. Antonio Asensioren txanda izan zen hurrengoa, Antena 3 Television katearen presidentearena. Laguntza finantzieroa eman

Lapurdirat
etortzen
bazara

BORDA ZAHAR

- ✓ GAZTEENTZAKO OSTATU EGOITZA
- ✓ TALDEENTZAKO TARIFA BEREZIAK
- ✓ ZIBURU ETA DONIBANE LOHITZUNeko

HONDARTZETATIK HURBIL

URTE OSOAN ZABALIK

LEO LAGRANGE OSTATU EGOITZA

8, Simone Menez
ZIBURU - LAPURDI
07.33 59 47 04 79

■ Ez Mario Condek ez Antonio Asensiok ez zuten lortu «Ya» arnasberritxerik; oso ale gutxi saltzen zuen, 40.000 inguru

ziona, berriz, beste pertsonaia aski ezagun bat: Mario Conde. Bankero eta kazetariaren ahaleginak urte terdi inguru iraun zuen. Estatu osorako, ez soilik Madrilerako, egunkaria egitea zuten helburua Banestoko eta «Z» taldeko presidentek. Krisiak okerrera egin zuen eta langileak astero aritzen ziren protestak bi enpresa horien egoitzen aurrealdeetan.

Ez Mario Condek ez Antonio Asensiok ez zuten lortu «Ya» arnasberritxerik. Oso ale gutxi saltzen zuen, 40.000 inguru, eta langileen protestek ez zioten mesede handirik egiten egunkariaren irudi publikoari. Asensiok bide berriak bilatu zituen. Mexicoko argitaletxe batek, Editoriales del Sur-ek, pezeta baten truke erosi zuen Edica 1992ko abenduan. Bi mila milioi pezetatan (80 milioi liberatan) handituko zuela Edicaren kapitala agindu zuten Editoriales del Sur-ekoek. Dirua ez zen inondik azaldu eta Mexicoko enpresariak berehalakoan aldegin zuten. Ordainketa suspentsioa egin beharrean izan zen Edica 1993ko udan.

Krisialdia gainditzeko esperantzarik izan ez arren, egunero kioskoratzen zen «Ya» egunkaria. Langileek ez zuten amore eman nahi. Duela urte terdi, 1994ko abenduan ikusi zuten azken itxaropen izpia. «Diario de Avila»-ren jabeak, Aurelio Delgadok erosi zuen Edica eta abal finantzieroak Madrillgo Elkarteko Gobernua-reen negoziatu zituen. Joa-

quin Leguina, Alderdi Sozialistakoa, zen gobernu burua eta onespena eman zien 1.200 milioi pezetako abalei. Baldintza bat betetzekotan beti ere: Aurelio Delgadok kapital gehikuntza handia egitea. Horretan zirela, hauteskundeak eta gobernu aldaketa Madrilen. Leguinaren orde, PPko Ruiz Gallardon agintean.

Azken hatsa

PRESIDENTE berriak ere eutsi zion aurrekoaren hitzari eta prest agertu zen «Ya» salbatzeko. Inondik ageri ez zena, orde, Delgadoren dirua zen. Beste bi enpresarik, Domingo Lopezek eta Arturo Seligrateg egin berriak dituzte egunkaria aurrera ateratzeko eskaintzak. Baina oraingoan ez langileak ez Madrillgo Gobernua ez dira fidatu.

Eta horrelaxe, borrokan segitzeko indarririk gabe eta dirua eskuratzeko esperantzak agortuta, iragan ostira-lean kaleratu zuten «Ya»-ko langileek azken alea. Mende osoa irauteko jaioa zena jubilazioko adinaren atarian geratu zen, 61 urtetan. «Ya»-renak egin du. Bada Madrillgo aldean ordu larriak sofritzen ari den beste egunkari bat, askoz gazteagoa, mende laurdena ere bete ez duena: «Diario16». Honek ere milaka milioi pezetatiko zorrak metatu ditu eta hainbat enpresari ibili dira egunkaria erosteko asmotan. Langileak, «Ya»-koek egin bezala, protestak dira.

XABIER ARANBURU

DIRUAREN HOTSA

Bilakera ezkorra gure ekonomiarena

EUSKAL Elkarteko Autonomoko ekonomiak jokatzen duen bide ona izan zuen joan den urtean. Barne Produktu Gordina (BPG) % 3,9 hazi zen eta ekipo ondasunetako inbertsioa % 8,4. Hala eta guztiz enplegu sorrera esakasa izan zen, 2.200 lanpostu berri, eta langabetuen kopuruaren gutxitzea zertxobait handiagoa, 7.600. Dena den, eta hilabeteek aurrera egin ahala, ekonomiaren joera ezkorra bihurtu zen iaz. Lehenbiziko hiruhilekoan izandako produkzio indizea, % 0,8koa, % 0,7ra jeitsi zen 1995aren bigarren zatian.

TXARRERAKO ibilbide hau areagotu egin da aurtengo lehen hiruhilekoan. Gure ekonomia, zenbaki errealetan, % 2,2 hazi da tarte horretan, iazko epe berarekin alderatuz. Bilakaera orokor honen barruan, desazelerazio edo moteltze gogorra jasan du gure industriak. Balio Erantsia duela urtebetekoaren erdia besterik ez da igo. Hau da, iazko % 5a % 2,5ean dago aurtengoa. Era berean, ekipo ondasunen produkzio industriaren indizea % 1 besterik ez da hazi. Iaz, % 8,4. Eboluzio honek, jakina, ez dio batera mesederik egingo ez enplegu sorrerari ez langabezia tasa gutxitzeko ahaleginari. Lehenbizikoak, enpleguak, gora egitea zail izango baita koiuntura honetan. Eta bigarrenak, ikusi egin behar zein joera hartzen duen.

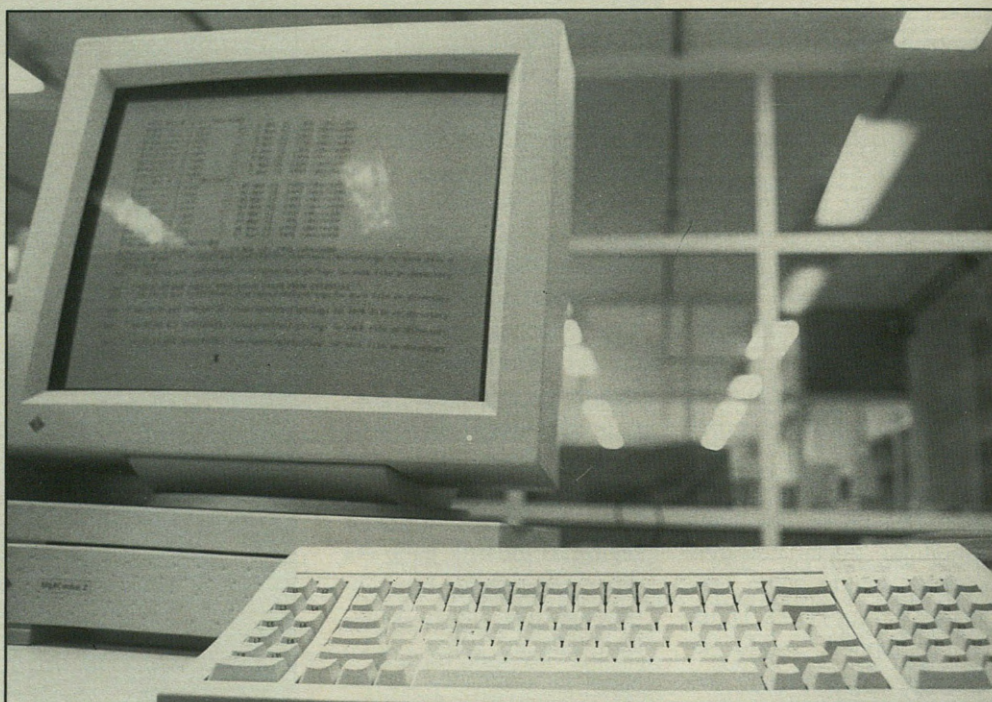
KARMELO URDANGARIN
Ekonomilaria

EUROPA eta Espainiako ekonomia garrantzitsuenen hazkunde motelak eragin zuzena izan du geurean ere. Nahiz eta Europar Batzordean azken txostenaren aurreikuspenak baikorrak izan oso. Bestalde, ez dezagun ahantzi gure ekonomiaren lehiakortasunak behera egin duela, Alemania edota Frantziakoarekin konparatuta. Aurtengo lehen hiruhilekoan % 5,3an zebilen konpetibitate tasa delakoa, pezetaren balio handitze eta prezioen gorako joeraren eraginez. Honek guztiak zalantza larriak dakartzkigu gure ekonomiaren geroaz. Duela gutxi arte gehienek uste zuten errehabilitazioa bigarren seihilekoan gauzatuko zela, baina geroz eta zalantza handiagoak daude horretaz. Kasurik hoberenean ere, atzeratu egingo da errehabilitazioa, horrela diote adituek. Eta are larriagoak dira kezak maiatzaren amaieran Espainiako Bankuko gobernadoreak egin dako adierazpenak entzun eta gero. Aurtengo bigarren seihilekorako eta 1997rako espero zen hobekuntza ekonomikoa bidean gal litekeela esan baitzuen gobernadoreak.

Felix Goñi euskararen egitasmoa dela-eta Maryland-era egindako bidaiaz jardun zaigu

EGITURA AMERIKATIK AZTERTU

Maryland-etik etorri berriak dira Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saileko arduradunak. Bertan euskararen egitura aztertuko duen egitasmoaren zuzendariekin aritu dira.

Informatika eta hizkuntzalaritzako adituak prestatuko dituzte Maryland-en. (Argazkia: Aitor Bayo).

EUSKARAREN egitura aztertuko duen azterketari 300 milioi pezetako (12 milioi libera inguru) aurrekontua eskaini dio Eusko Jaurlaritzak. Juan Uriagereka Maryland-eko irakasleak zuzenduko duen egitasmoak alde batetik euskararen egituraren oinarritzako azterketa jasotzen du, baita teknologiak aplikatuei dagokion ere, euskara tresna infomatikoen bitartez itzultzeko, esaterako.

Felix Goñi Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saileko Politika Zientifikoko arduradunak, Maryland-etik

itzuli berria dela, bidaiaren zer-nolakoak argitu dizkigu: «*Bertako taldearekin harreman formala eta pertsonala eduki nahi genuen. Izan ere, egitasmoaren helburua Euskal Herrian hizkuntzalaritza eta informatika*

gaiak lantzen ari diren langunak proiektuan biltzea da.

Hiru unibertsitatek hartuko dute parte egitasmoan: «*Juan Uriagereka Eusko Jaurlaritzako bekario obi bat da. Deustuko Unibertsitate*

tatean ikasi eta tesi doktoralara egiten ari zela Estatu Batuetan gelditu zen. Berak, eta beste kide batzuek, sare bat antolatu dute EHU eta Deustuko Unibertsitatearekin, lehenengoan Pello Salabururekin egin dute barremana eta bigarrenean Jon Urtiz eta Urbinarekin.

Unibertsitateen parte hartzea azpiegitura, langileak eta dirua eskaintzea izango da. Gerorako (8 eta

**« Bertako taldearekin harreman formala eta pertsonala eduki nahi genuen »
FELIX GOÑI**

10 urte bitartean arituko dira egitasmoaren barne iker-tzen) aplikazio informati-koetan zehaztuko bada ere, azterketa oinarritzkoa dela azpimarratzen du Felix Goñik: «oinarrizko tresna biz-kuntzalaritza konputazio-nala da, beraz bizkuntza-lari batzuek informatika ikasi beharko dute eta in-formatiko batzuk bizkun-tzalaritza pixka bat, egitas-moaren barne».

Egitasmoaren aurrekontua

EGITASMOA Euskal Herrian egingo da, baina «zuzenda-ria Estatu Batuetan dago, bango maila duen talderik hemen ez dagoelako. Gutxi gora-behera 20 edo 30 mi-lioi pezeta geldituko dira han, bertan prestatu behar ditugun profesionalen ma-trikulak ordaintzeko. Baina egitasmoari dagokion gai-nontzekoa Euskal Herrirako da, hemengo proiektu indi-bidualez osatuko baita makroegitasmoa».

Aipatu unibertsitateek azpiegitura, langileak eta aurrekontuaren zati bat ja-rriko badituzte ere, CICT (Comisión Interministerial de Ciencia y Tecnología) eta Eusko Jaurlaritzak finantza-tuko dute egitasmoa. Iaz zuzendu zitzaion Juan Uriagereka Eusko Jaurlari-tzari egitasmo horrekin eta Ebaluazio Agentzia Nazio-nalera (ANE) eramán zuten, azter zezaten. Egitasmo ze-hatza izan gabe ere, bertan oniritzia eman zitzaionez aurreegitasmoa osatu eta CICTek onarpena eman zion, «zientzia alorrari da-gokionez bermea dakar bonek» Goñiren arabera.

ARANTXA ERASUN
ANDONI URBISTONDO

ITZIAR NOGUERAS

Elhuyar taldeko partaidea

Zer eragin mota izan dezake eguneroko lan jardueran Kutxan euskara normaltasunez erabiltzeak? Zein asmoz sortu duzue Euskalgunea?

XABIER ALKORTA

Kutxako zuzendari nagusia

Euskararen erabilera normalizatu nahian sortu dugu Euskalgunea. Dena den, eza-gutarazi egin beharko genituzke normali-zazioaren bide horretan jorratu ditugun urratsak.

Duela hamabost bat urte hasi ginen kanpora begira irudia hobetzeko asmoz gure agiri ofizial guztiak bi hizkuntzetan, euskaraz eta gaztelaraz, egiten. Gaur egun, baina, esan dezakegu bide hori osatua dagoela; egia da, baita ere, gure bezero arrunt batek baduela euskara hu-tsean bere eragiketa gehienak burutzeko ahalmena.

Baina orain arte eginikoa ere ez da na-hikoa, ez baitaude behar bezala osatuta eragiketa pertsonalak, agiri ofizialak, kontratu bereziak... eta hori guztia osatu ezean behintzat, ez da nahikoa orain arte

egindakoa.

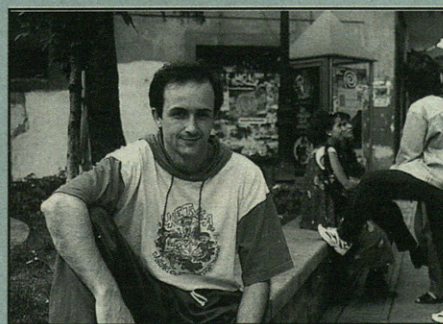
Lan harre-manetan eta gure artean euskara ge-hiago 'ofizializatu' behar dugu, eta bide horretan jarduteko bereziki jaio da Eus-kalgunea.

Hain zuzen ere, alfabetatu eta alfabe-tatzen ari diren langileak beren artean euskara gehiago erabili dezaten nahi dugu eta hori lortzen dugun neurrian bezeroari zerbitzu biribila benetan eskaintzeko gai izango gara.

Bide horretan jarraituko dugu Euskal-guneako partaide zahar eta berriekin. Be-zero euskaldunen eskubideak erantzun beharrean sentitzen gara, eta eskertuko dutelakoan gaude.

U R R E A

● Pasaiaiko Udalak gazte taldeak eus-kalduntzeko plana abian du —bederatzi gazte kuadrilak osatuta— Pello Jauregiren egitasmoari jarraituz.

G O R O T Z A

● Gasteizen oraindik badira horrela-koak. Agian autoan doazen euskaldunek hamabost minutu baino gehiago egoteko aukera izango dute.

Bederatzi txirrindulari euskaldunek parte hartuko dute aurtengo edizioan

TOURREKO IBILBIDEARI LAGUNTZAILEEN BEGIZ SO

Indurain, Rominger eta Jalaberten atzetik edo aldamenean egin beharreko talde-lanak berebiziko garrantzia izango du aurtengo ere. Taldeetan laguntzaile lanetan ari diren euskaldunekin jardun dugu Tourraz

Guztira hogeita bi bederatzikote dira. Italiako txirrindularitzaren une gozoen lekuko, ordezkartzarik oparoena, bederatzi taldek osatua: Brescialat (Piccoli), Carrera (Zaina), Gewiss (Berzin eta Gotti), Mapei (Rominger eta Olano), MG (Richard), Panaria (Tonkov), Polti (Leblanc), Refin (Abdujaparov) eta Saeco (Cipollini); frantziarrak

Jose Ramon Uriarte Banesto taldean ari da laguntzaile. (Argazkia: A. Gillenea):

etxeakoak izaki, ezinbestean lau talde dituzte: Agrigel-La Creuse (Durand), Aubervilliers 93 (Talmant), Festina (Virenque) eta Gan (Boardman); Espainiakoak Once (Jalabert, Zulle), eta Kelme (Escartin), Holandatik Rabobank (Ekimov) eta TVM

(Bliljevans). Gainontzean, hogeita biko zerrenda luzea betetzeko, Telekom alemaniarra (Rijs), Lotto belgiarra (Tchmil), Estatu Batuetatik Motorola (Armstrong), Errusiako Roslotto (Ugrumov) eta, jakina, azken bost edizioak irabazi dituen euskal

taldea, Banesto, Migel Indurain buru.

Tourrean laguntzaileak kamerak argi gorritan jarri eta azaltzen ez direnak dira. Mapein, Fede Etxabe, Arsenio Gonzalez eta Ion Untzaga dituzte; Baneston, Pruden Indurain, Jose Ramon

«Garaipena eskuratzen, neurri txikienean ere, Indurainen laguntzaile izan zarela sentitzea gauza handia da»

J. R. URIARTE

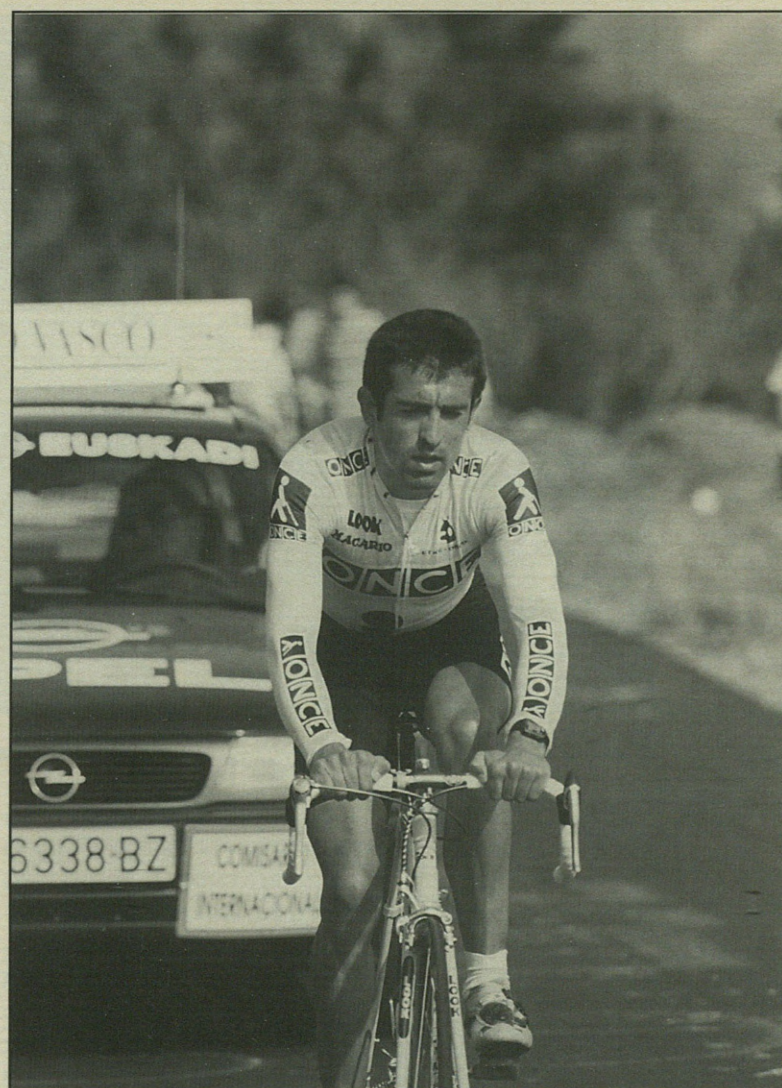
Uriarte, Arrieta eta Ramon-txu Gonzalez Arrieta; Oncen euskaldun bakarra laguntzaile lanetarako: Aitor Garmendia.

Tourrean euren talde-buruaren bizkarrek zaintzeko sasoirik beteenean egotea hobe dela dio itsasondo-koak: «Denboraldian Manolo Saizek taldeko txirrindulari bakoitzari lasterketa egutegi bat agintzen dio eta hamabi bat izan gara aurreten Tourraren menpe lasterketa jakin batzutan parte hartu behar izan dugunak».

Izarren arrastean

FEDE Etxaberi galdegin genionean, artean, dudatan jartzen zuen bere partaidetza, baina Kortezubikoa ere han izango da azkenean: «Masokista samarrak garela ezin ukatuko dut. Sufritzera goazela jakin eta hala ere joateko irrikitan; hasi berri-tan nuen ilusio berberaz joango naiz Tourrera. Aurreten ez dakit Juan Fernandez-en asmoak zeintzuk izango diren; Rominger eta Olano elkarrekin doazela; agian buruzagi gehiegi eta lanerako indio gutxi egotea gerta daiteke».

Banestokoak dira teoriarlan gehiena egin beharko dutenak, eurena baita lidergoa azken bost urteetan. Jose Ramon Uriartek Parisen beste urtebetez azken etapako bizikleta paseoarekin

Aitor Garmendia ONCE taldean ari da aurreten. «Banestorekin izandako esperientziak bizi nahiko nituzke ONCE-rekin, talde egitura bezala ez baita konparatzen». (A.: Jagoba).

amets egiten du: «Champs Elisees-etara Indurainekin horiz iristea eta Toureko garaipena eskuratzen, neurri txikienean ere, laguntzaile izan zarela sentitzea gauza handia da. Parisera iritsi aurreko zorigaitz guztiak bapatean abaztu egiten dira».

Laguntzaile lanak, erabakiorrak

ETAPA bakoitzak gidoi ezberdina du eta saioa hasi aurretikako bileran, txirrindulari bakoitzari antzestu behar duen papera jakinarazten dio zuzendariak. Fede Etxabek benetako borroka hasten denean izaten

du eginbeharra: «Indarrekoak izan eta eremu gebientzuetan defendatzen garenok, indarrak azkenerako gordetzen saiatzen gara. Taktikak aldeztu aurretik planteatzen dira baina sarritan arerioak zer-nola jotzen duenaren arabera erabakiak bapatean hartu behar izaten dira. Taldeburuarengana burbilda eta sarritan keinu bat aski izaten da aurrerantzean taldeak zein eratan aritu be-

har duen jakiteko. Gu zuzendariaren agindupean gaude beti, bemen ez dago inprobisaziorako lekurik».

Beste batzuetan, ordea, taldearen azpiegitura lanak egin behar dira, are gehiago ia berrehun txirrindulariz osatutako tropela denean; hala dio Aitor Garmendiak: «Batzuk barne-hizgailuak erabiltzen dituzte, baina horrelako tramankulurik ez badago, tropeleko ipurdiraino jaitsi beharra dago zu-

«Hemen dena lotuta dago eta Baneston, berriz, dena Indurain da»

AITOR GONZALEZ

«Eremu gehienetan defendatzen garenok, indarrak azkenerako gordetzen saiatzen gara»

FEDE ETXABE

zendariaren autora burbil-du eta aginduak jasotzeko. Edota ur botilen bila joan behar da, eta asko kostata zure talde-buruaren aldamenaraino iristen zarenerako, erasoaldiak basi eta edateko tarterik ere ez, ordurako. Zama guztia bide bazterrean bota beharra sarri gertatzen da. Afaltzeko orduan geure penak algara batean kontatzen dizkiogu elkarri, baina estu-estu zoazen unean bertan, izugarritzko amorrua ematen dizu.

Pronostikoetan bat eginik

Jose Ramon Uriarte eta Banestokoek aurten hainbeste tripako mina sortu izan dien taldekako erlojuz kontrako saiorik ez egoteak lana erraztuko diela uste dute: «Beti denbora dezente galdu izan dugu era horretako saiotan. Mazizo Zentraleko etapak ikusmiratu ditugu eta mugituak izango diren dudarik ez dago. Dena dela, azken hitza, beti bezala, Alpeek eta Pirinioek izango dute. Gure helburua Bordeletik Saint Emillion-a Tourraren azken aurreko etapari jokatu den hirurogei kilometroko erlojuz kontrako saiorako, horiz ez bada, behintzat denbora gutxi galduta iristea da; izan ere, banan banako norgebiagokatan Migelek ez baitu

Fede Etxabek Mapei taldean egingo ditu txirrindulari laguntzaile lanak. (Argazkia: A. Gillenea).

gaur egun parekorik.

Migel Indurainek maitezian bildu duen garaipen sortak (Alenteixo, Asturias, Euskal Bizikleta eta Dauphin Liber) agerian uzten du atarrabiarra sasoi betean dagoela. Hogeita hamaika urte izaki, ez dirudi ziklismorako bere dohaien zipitzik galdu duenik. Banesto osoa seigarren Tourra irabazteko prest dago Jose Ramon Uriarteren iritziz: «Indurainek bere taldekideen laguntza faltaz edizioz luze bitzegin da, baina, nire iritziz, kritika horiek ez dira funtsezkoak. Karmelo Miranda, Ramontxu Gonzalez Arrieta eta Jimenez, errepideak gorako joera hartzen duenerako-eta, erritmoa markatzen abalegindu beharko dugu. Oreka handiko taldea osatu dugu eta ezer arrarorik gertatu ezean, nik Indurain podiumaren toki gorenean ikusten dut.

Laurent Jalaberten pro-

gresioa nabarmena izan da azken bi urteotan. Duela gutxi esprinterra, orain goi mendiko etapetan ez du aitzakiarik jartzen eta erlojupeko saiotan ere hobera egin du. Hogeita zazpi urteko frantziar honek ia jokatutako guztia irabazi du orain arte, aipagarrienak Valentzia, Paris-Niza eta Midi Libre. Horrez gain, munduko talderik onena izango du alboan, euskaldun bakarrekin, Aitor Garmendiarekin: «Horiek gaitza jota edo tropelaitsuak jota daukela entzun nahiko genuke Tourrean ere. Azken urteotan Banestorekin izandako esperientziak bizi nahiko nituzke ONCerekin, talde egitura bezala ez baita konparatzerik.

Dena lotuta

GARMENDIAREN aburuz, «Hemen dena lotuta dago eta Baneston, berriz, dena Indurain da. Nolanabi ere, ez dut esperantza handirik,

Migel nola dabilen eta bereziki, Dauphin Liberen emandako erakustaldiaren ostean. Indurain bakarra da, beste erritmo batean ibiltzen da eta ondoren gainontzeko faboritoak jarriko nituzke.

Toni Romingerrek, bestalde, aurten ez du ezer irabazi, baina horrek ez du gizona aztoratzen. Iaz Giroa irabazi eta gero Frantziako Itzulia irabazi nahian abiatu zen; bi itzuli handitan parte hartzeak dakarren galera fisiokoaz oharturik, aurten bere kabuz entrenatzea erabaki du suitzarrak eta, jadanik hogeita hamabost urte dituela, bere azken aukera aprobetxatu nahiko du. Aipatu ditugun guztiok hilaren 23an bertan izango dute estatutailako azken frogara, ondoren Belgikara Tourrean abiatzeko. Azken epaia, Parisen, uztailaren 21ean dute.

MARTIN AGIRRE

Uztailaren 2an hasiko dira aurten EHuko Udako Ikastaroak, matrikula epea zabalik da

ITSAS BAZTERREKO IKASTAROAK UDAN

Lauzpabost ikastaro jada osatuta daude. Gainontzekoak osatu arte egongo da irekita matrikulazio epea. Udako Ikastaroen historiari, gaiei, helburuei eta sosei begiratu diegu. Koloru urdina itsasok eman digu.

DUELA hamalau urte jarri zituzten martxan Udako Ikastaroak, «*baina ikastaro oso lokalak ziren orduan*», Rikardo Etxepareren aburuz. Egun Ikastaroen lehendakari denak hasiera-hasieratik ezagutu du hauen sorrera eta bilakaeraren prozesua. «*Donostiako Zorroaga fakultatean egiten ziren orduan ikastaroak, sei milioi pezeta ingurukoak*

■ Miramar Jauregian egiten dituzte urtero Udako Ikastaroak. (Argazkia: Edurne Koch).

ziren aurrekontuak eta ekimena Gipuzkoako Foru Aldundiarena izan zen». Lehenengo hiru urteak, beraz, Udako Ikastaroen aro lokala bezala gogoratzen ditu hauen lehendakariak, Donostiako fakultateetara mugatuak zirelako, baita ber-

tako ikasleetara ere.

Bigarren aroa laugarren ediziotik aurrera hasi omen zen, Donostiako mugetatik atera eta Euskal Autonomi Elkarteko ikasle eta profesionaleri begira jarri zituztelako helmugak. Eta, Etxepareren ustez, benetako

jauzia bederatzigarren ediziotik aurrera izan zuten ikastaroak, «*nazioarteko dimentsio hartu baitzuten*». Hiru aro edo une ezberdin horietan Etxeparek antolaketak, ekonomi eta esparru maila ezberdinak antzeman izan ditu.

EHUKO UDAKO IKASTAROETAKO IKASLEAK 1994 eta 1995ean

IKASKETA MAILA

Lehen maila		Ertaina		Goi maila	
1994	1995	1994	1995	1994	1995
2.497	1.906	397	744	2.083	2.865
Hazkundera		%23		%87	

LANBIDEA

Ikasleak		Irakasleak		Profesionalak	
1994	1995	1994	1995	1994	1995
2.950	2.900	436	772	1.591	1.843
Hazkundera		%1,5		%77	

5.500 ikasletik gora izan zituzten iaz EHUKo Udako Ikastaroek. (A.: Edurne Koch).

Eta nazioarteko izaera hori azpimarratzen du, era berean, duela zazpi urtetik hona Europako Ikastaroak ere Udako Ikastaroen barne egituratzek. Aurten XVIII. edizioa dute kontinentearen izena daramaten ikastaroek. Baina zergatik Europako Ikastaroak? Bertako beste unibertsitateekin akordioak egitearen ondorioz sortu direlako. Aurten ere Nottingham, Compiegne eta Bordeleko unibertsitateekin egin dituzte hitzarmenak. Beraz, egitarauan bederatzi ikastarok alboan Europako Ikastaroek ikurtxoak daramate, mapa txiki bat. Medikuntza, Informatika, Hezkuntza eta Kazetaritzaren inguruko gaiak jorratuko dituzte, besteak beste.

Ziklo eta ikastaroak

HAMABOST ziklotan banatu dituzte datozen bi hilabeteotarako Euskal Herriko Unibertsitateko Udako

Ikastaroak. Zuzenbidea, Hezkuntza, Ekonomia, Gizarte Zientziak, Zientzia eta Teknologia, Informazio Zientziak, Hizkuntzalaritza, Medikuntza, Kalitatea, Psikologia, Telematika, Elikadura, Historia eta Arteak zikloetan banatu dituzte berrogeita hamar ikastaro. Hauen artean, minbiziari buruzkoa azpimarratu du Etxeparek, mundu mailako adituak bilduko dituelako, baita Hezkuntza eta Pedagogiarekin erlazionatutako ikastaroak ere, ikasle gehien biltzen dituztelako. Uztailaren bigarrenean hasi eta abuztuaren azken egunetara Donostiako itsasoak, parean duen Miramar Jau-regian, Euskal Herriko eta atzerriko milaka udako ikasle ikusiko ditu egunero.

Kanpotar kopurua areagotu

UDA parteko ikasleotatik gehienak euskaldunak izan ohi dira; joan den urteko matrikulazio datuen arabera, 5.550 ikasle ingurutik 3.000tik gora Hegoaldekoak ziren (Ipar Euskal Herriko euskaldunak Frantziako ikasleen artean kokatzen dituztenez, euskaldunen datu zehatzik ez dugu). Dena den, kanpotarren portzentiaia urtetik urtera areagotzen ari dela eta, Udako Ikastaroen antolatzaileek oso positibotzat jotzen dute bilakaera hori. Etxepareren arabera «Euskal Autonomi Elkartetik kanpo etorritako ikasle-kopurua igo egin da, horrek esan nahi du Ikastaroek jardura eremu espaziala zabaldu dutela».

Era berean, ikasleen tipologiak bestelako bilakaearak ere izan ditu hamabost urteotan. Izan ere, gero eta gehiago dira eremu profe-

Euskarazko irlatxoa Donostiako ikastaro itsastiarretan

Udako Ikastaroetako programaren arabera, euskaraz eta gaztelaraz ei dira ikastaroak. Gainera, beste hizkuntzetan ere badira ikastaroek, batez ere hizkuntz ikasketei dagozkionak. Euskarazko ikastaroen portzentaia, baina, urtez urte oso ttipia izaten da eta, ohikoan, gai zehatz batzuei lotuta, hizkuntzalaritzari, besteak beste.

«Hizkuntza plangintza orokorra», «Zientzia eta kultura, giza kultura» eta «Itzulpena administrazioan» ikastaroak biltzen ditu aurtengo euskarazko zikloak, «Hizkuntzalaritza eta literatura» izenburua daramanak. Lehenengoak Miren Azkarate izango du

zuzendari eta *«hizkuntza plan nagusiaren definizioaren, beharraren eta arazoaren inguruko hausnarketa egitea eta lan-ildoak erakustea»* ditu helburu, Euskal Herriko, Espainiako Estatu barruko nahiz kanpoko esperientzien argitan.

Giza kulturaren inguruko ikastaroa, aldiz, Jon Kortazar irakasleak zuzenduko du, hizkuntzalaritza kognitiboaren aldetik ikasgaien arteko lana eta hausnarketak egiteko as-

moz. Euskaraz eskainiko dute ikastaro hau, baina gaztelaniara itzuliz.

Itzulpenaz lagunduta izango da, era berean, Justizia eta Administrazioako itzulpenari dagokion ikastaroa. Legea betearazteko Justizia sailean eta, orohar, administrazioan itzulpen zerbitzuei lan esparru berria zabaldu zaiela eta, zenbait arazoren gogoeta egingo dute EIZIEko (Euska Itzultzaile, Zuzentzaile eta Interpretarien Elkarte) Lurdes Auzmendik zuzen-

dutako ikastaroan. Itzultzaileen prestakuntza, maila profesionala, itzulpenen balio legala eta arazo terminologikoak dira, besteak beste, aztertuko dituzten arazoetako batzuk.

Uztailaren 15a eta 20a bitartean burutuko dira «Hizkuntzalaritza eta literatura» zikloko ikastaroak, bi egunetan lehenik aipatutakoa eta bakoitza hiru egunetan beste biak. Azkar igaroko dira irla honetatik ikastaroen itsasoko mareak.

sionaletik datozen ikasleak. Hau da, nahiz eta, oro har, Udako Ikastaroetan parte hartzen duten ikasleen gehiengoa urtean zehar unibertsitateetako ikasleak izan, bestelakoak ugaltzen ari dira azken urteetan. Joan den urtean, esaterako, ikasleen % 35 unibertsitatez kanpoko eremuetatik zetorren. Horrek, Ikastaroen lehendakariaren ustez, «unibertsitate-bedapen helburua betetzen dutela» esan nahi du. Bestalde, iazko matrikulatuen artean % 50 profesionalak izateak eza gutza profesionalak eguneratzeko xedea ere betetzen duela deritzo.

Unibertsitate zabalkundea eta profesionalen formazioa aipatu ditugu. Udako Ikastaroen helburu nagusien artean jartzen ditu Rikardo Etxeparek, unibertsitateen arteko lankidetzaz

gain. Hala ere, aurtengo arazo material batzuk konpontzeko arreta berezia jarri nahi izan omen dute, bibliotekaren erabilerari dagozkion arazoak, bideokonferentzien erabileraren ingurukoak, eta abar. Izan ere, ikasleen kopurua urtetik urtera hazten ari dela-eta (joan den urtean 5.500 ikaslelik gora izan zituztelako aurtengo ikasle-pilaketa kontrolatze-

ra behartuta omen dira) ikasleei ostatu emateko zailtasunak areagotzen ari baitir urtetik urtera.

Diru laguntzak

BAI ikastaroen iraupenaren bitartean ostatu hartzeko, baita ikastarok ere ordaintzeko, diru laguntzak ematen dituzte. Oro har, ikastaro bakoitzean matrikulatzeko 3.000 pezeta ordaindu behar

dira eguneko (100 libera baino gehixeago), 2.500, ordea, ziklo bereko ikastaro bat baino gehiago badira.

Matrikulei dagozkien beka jasoz gero (ikasleek soilik jaso ditzakete, profesionalak ez) 2.900 pezeta ordaindu behar dira soilik ikastaro osorako (bi, hiru eta lau egunekoak izan ohi dira). Gauza bera ostatuari dago-kionez ere, ikastaroak di-

Herri Literaturaz ere aritu ziren iaz. Ezkerretik bigarrena da Rikardo Etxepare. (A.: E. K.).

«Ikastaroak sortzeko ekimena, duela hamalau urte, Diputazioarena izan zen» RIKARDO ETXEPARE

rauen bitartean lo egiteko egun bakarrari dagokion ordainketa egin behar baita.

Aurrekontuak eta finantzaketa

IKASLEEI ematen zaizkien diru laguntzak albora utzita, 12 milioi pezetako (600.000 libera inguru) gastuak eragiten dituzte ikasleei ostatu emateak eta inprimakiek. Aurrekontuak, baina, hortik areago doaz, aurten 130 milioi pezeta ingurukoak baitira. Ikasleei dagozkienez gain, idazkaritzako gastuek, komunikaziokoek, irakasleen gastuek, hedapenari dagozkienek, argitalpenekoek, langileei dagozkienek eta antolakuntzakoek osatzen dituzte urtero, besteak beste, Udako Ikastaroen aurrekontuak.

Finantzaketa, baina, ez da Euskal Herriko Unibertsitatearen aurrekontuetatik bakarrik osatzen. Autofinantzaketa albora utzita, laguntzaile pribatu eta publikoen diru laguntzen bitartez egiten dira Udako Ikastaroak. Azken urteetan, gainera, beti portzentai bera mantentzen da, Vicente Gascon idazkari nagusiak adierazi digunez: «Aurrekontua 130 milioikoa, joan den urtekoaren oso antzerakoa da, KPIren arabera igotzen baita. Matrikulen kuoten bitartez ehunetik 30 ateratzen da; beste hainbeste laguntzaile pribatuek emandakoarekin. Gainontzekoa, ehunetik 40, laguntzaile publikoen eskutik dator: EHUK zati nagusiena, eta gelditzen dena Do-

nostiako Udalak, Gipuzkoako Alduldiak eta Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailak parte berdinetara. Laguntzaile pribatuei dagokionez, BBV da nagusiena. Gainera, azpimarraztekoa da laguntzaileek dirua emateaz gain, bitartekoak eta azpiegitura ere eskaintzen dizkigutela».

Beste unibertsitateak

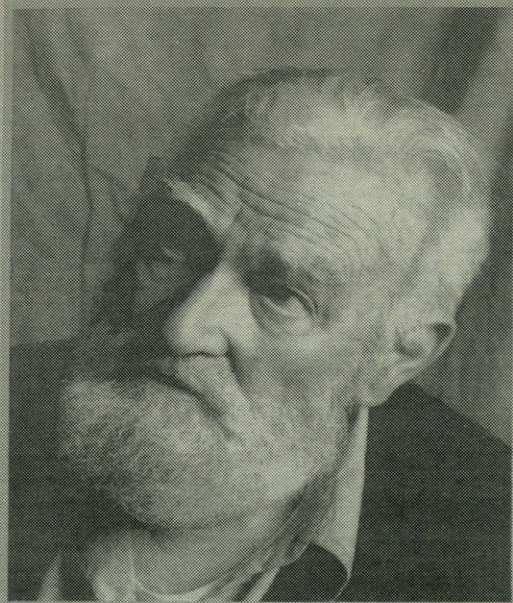
EUROPAKO unibertsitateekin hitzamenak lortzeaz at, Euskal Herriko unibertsitate egoeraren inguruan ere jardun dugu Udako Ikastaroetako lehendakariarekin. Udako beste unibertsitatearekin, UEUekin elkarlanerako biderik jorratzeari dagokionez, Gregorio Monreal errektore zen garaian izan ei zen ekimen bat bi unibertsitateok bateratzeko, baina emaitzarik ez zuen eman. Dena den, eta bide horri helduz, «joan den astean bilera izan genuen EHUKo kontseilariordearekin gai horren inguruan. Orain ez dago elkarlanik, baina nik uste dut egingo dugula. Bordeleko unibertsitate batekin elkarlanean aritzen bagara, nola ez gara arituko hemengo batekin?».

Asmoak asmo, orain arteko bideari jarraitzen diote EHUKo Udako Ikastaroek. Miramar Jauregia eskenatoki eta Donostiako itsasoa fondoan, kanpotarrek turismoa eta ikasketak uztartzen dituztela.

ARANTXA ERASUN

La Casa del Café

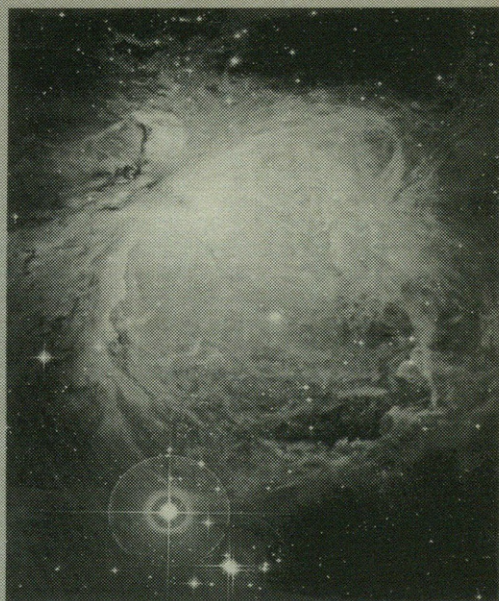
— Juan Fricondo S.A. —
DONOSTIA

JORGE DE OTEIZA

(ARTEA ETA PENTSAMENDUA)

Andoni Alonso / Iñaki Arzoz

ESNE-BIDEA

(GURE GALAXIA)

Jesus Arregi

Euskal pentsakera eta artearen maisu den Oteizaren filosofia, estetika, erlijioa, arkitectura, poesia, euskara, antropologia, eta artea. Lehenengo aldiz, euskaraz.

KALEAN JADANIK!!

ESKATU ZURE LIBURUDENDAN!!

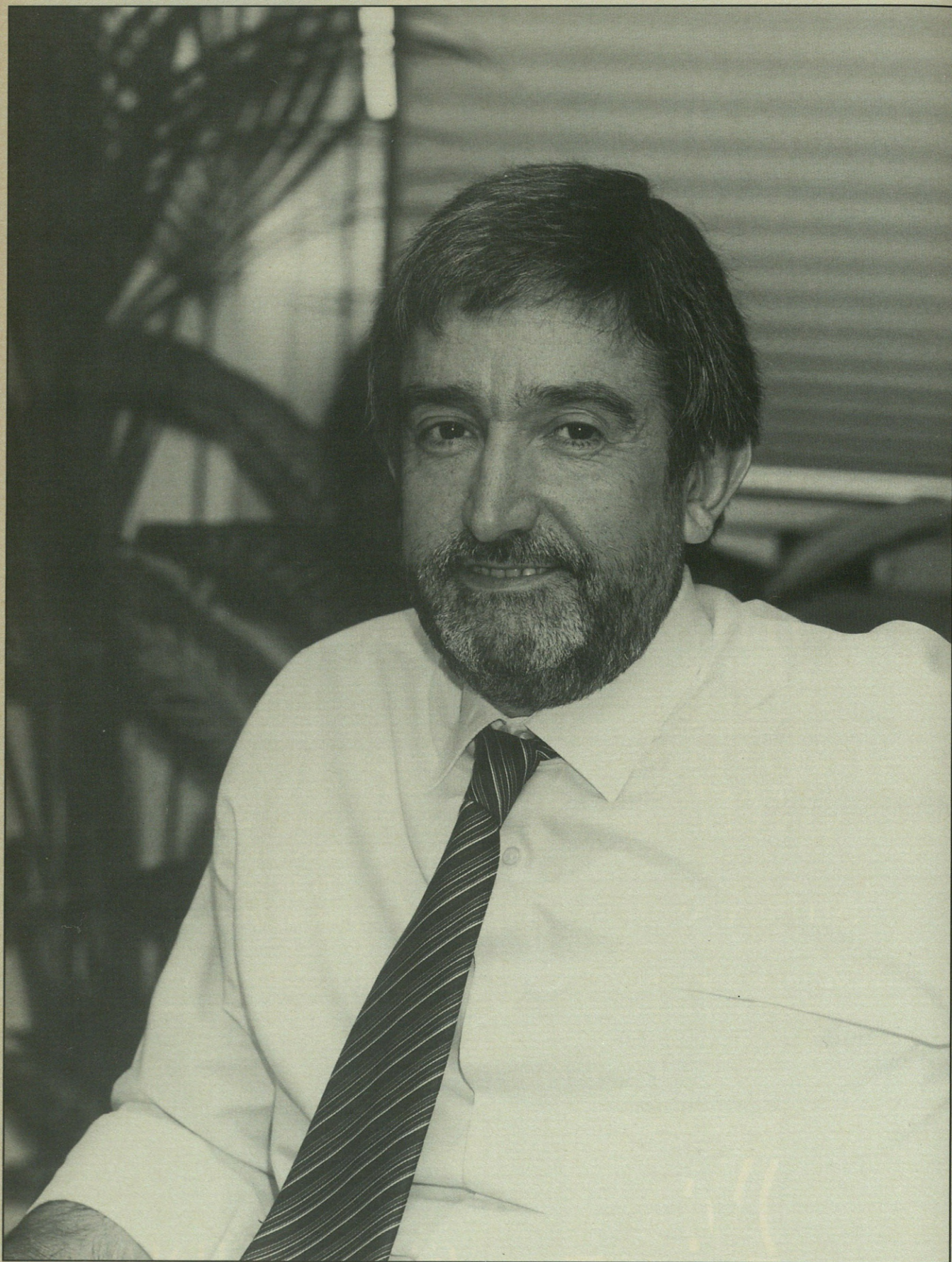
Gure galaxiaren nebulosak, kumuluak, izarren eboluzioak, nano zuriak, pultsareak, zulo beltzak, jaiotzen ari diren planeta berriak eta beste hamaika istorio Jesus Arregi fisikariaren eskutik.

300 orrialde, argazki ugari eta azal gogorrak

LIBURUDENDETAN JADANIK!!

GAIK ARGITALDARIA

«Autozentsurak beti egon behar du, komunikabidea ez baita zurea bakarrik»

S ukaldari gisa jardun baino lehen fraile modura ibilitako horietakoa da Jose Felix Azurmendi. Franco hil ondoren Venezuelatik Euskal Herrira itzuli eta «Egin» egunkarian eta EHUn lanean aritua, «Egin»eko zuzendari izendatu zuten gero, eta unibertsitatea utzi zuen. Espainiako Audientzia Nazionalera hamasei bisitaldi egin behar izan zituen garai honetan.

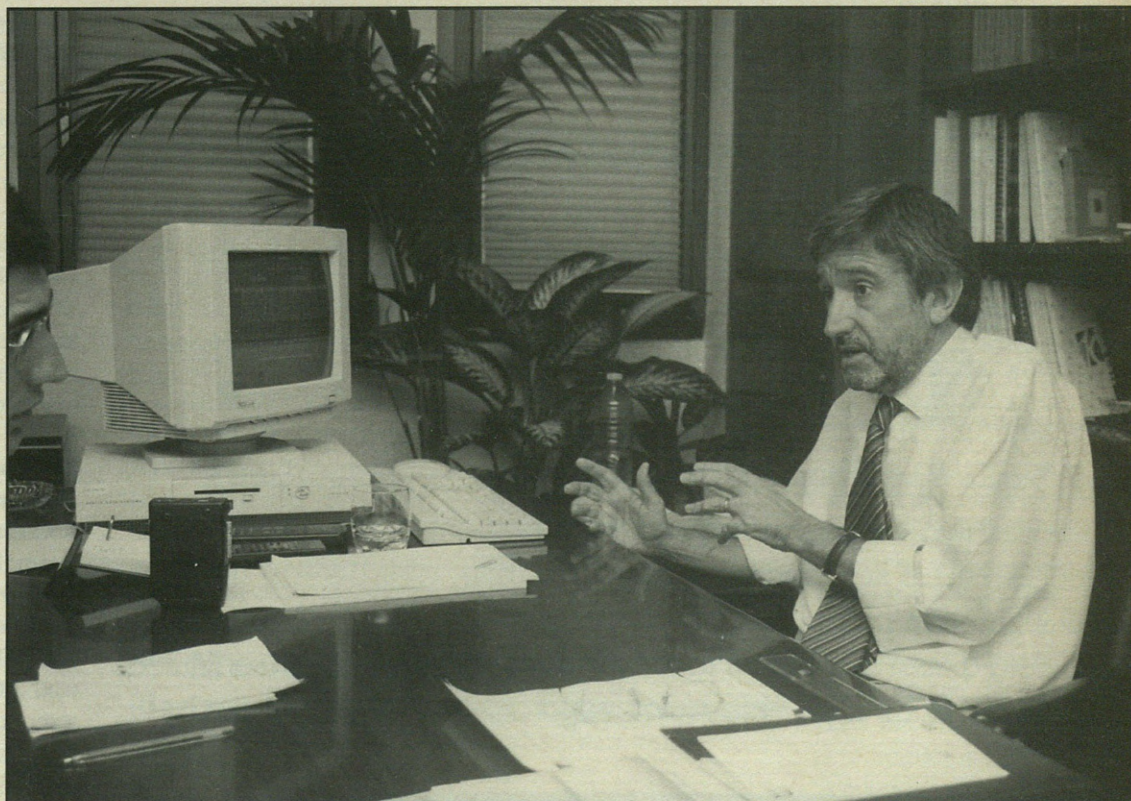
1987an Hernaniko egunkaria utzi zuen, bandik urtebetera «Deia»-ra pasatzeko. Duela pare bat hilabete, berriaz, erredakzio horretatik banka egin du Radio Euskadiko zuzendari izateko.

Hasi al zara lur bartzen Radio Euskadin?

Bai, azken batean hemen ere lehengai bera lantzen da: informazioa. Gero hori nola pasatu, hor dago aldaketa.

Irratiak horretarako bere estiloa du, baita prentsa idatzia berea ere. Nolanahi dela, hemen talde egina aurkitu dut, ondo prestatu-riko jendea. Hortaz, askotan egin behar dudana galdetzen jakin behar dut. Ikasten ari naiz, asko ikasten. Alde horretatik ere pozik nago. Beti pentsatu izan dut hau oso bitarteko egokia dela, beti izan naiz oso irratizalea.

«Hemen talde egina aurkitu dut, ondo prestatu-riko jendea. Hortaz, askotan egin behar dudana galdetzen jakin behar dut. Ikasten ari naiz, asko ikasten. Irratiak abantaila asko ditu informazioa emateko garaian». (A.: A. Elozegi).

Irratiak abantaila asko ditu informazioa emateko garaian.

«Deia»tik aldegin izanak badu zerikusirik egunkari horrek bizi duen egoera zailarekin?

Badakit «Deia» ez dagoela bere momenturik onenean. Hala ere, neurri batzuk hartu dituzte; gainera, esan didatenez, neurriak positiboak izan dira eta gauzak zuzendu dituzte. Joan den urtean baino emaitza hobeak lortzen ari ei dira. Dena den, nik hau parentesi modura hartzen dut. Ez dakit zenbat denborakoa izango den, beharbada berriz bueltatuko bainaiz prentsa idatzira. Momentu batean pentsatu nuen komeni zela parentesi hori, aukera hori izan nuen eta hemen nago.

«Egin», «Deia» eta Radio Euskadi: biru komunikabide hauek euren sorreraren euskara progresiboki sartzan joatea planteatzen zuten eta

«Egunkaria»k bere berezitasunak lantzeraz jo beharko luke, ezin baitugu testimonialismo hutsean bizi»

gaur egun, ordea...

Ziur aski gure errua da, ez dugulako ondo azaldu, baina hori ez da horrela; EITBn, orokorrean hartuta, lau irrati daude: bi euskaraz eta bi erdaraz. Euskadi Irratia eta Euskadi Gaztea euskara hutsean ari dira; Radio Euskadin eta Radio Vitorian, aldiz, programazio guztia erdaraz da. Ez da sekula beste modu batera planteatu, alderantziz.

Planteamendu ona den ala ez? Beharbada gauza horiek berraztertu egin beharko lirarteke. Hala ere, ez zait gustatzen euskara era testimonialean baino ez agertzea, elebitasun hori ez baita batere erreala.

Euskalkom jardunaldiak pasatuta jada, ausartuko zinateke euskal prentsaren diagnosia egitera? Zer dago faltan, zer soberan?

«Euskaldunon Egunkaria»-ren kasuan pixka bat zentratuta, uste dut dudarik gabe pauso batzuk eman direla. Zer bilatzen dut nik «Egunkaria»-n? Desberdintasuna. Hau da, Iparraldeko albisteak beste edozein egunkaritan baino hobe ematea, hainbat alorretan kultura beste edozein egunkarik baino hobeto ematea... Hori guztia gustura jasotzen dut, eta horiek dira «Egunkaria»-k dituen aukerak; aukera inportanteak dira; gero, gainontzeko egunkarietan ageri diren albiste arruntak ez ditut «Egunkaria»-n irakurtzen, jakin bai baitakit besteek baino bitarteko gutxiago dituztela albiste horiek lantzeko. Hortaz, egunkari konbentzional bat euskaraz egitea posible dela erakutsi eta gero, «Egunkaria»-k bere berezitasunak lantzeraz jo beharko luke,

NORTASUN AGIRIA

Durangon jaioa, egun Algortan bizi da ● 55 urte ditu ● Lau seme-alaba dauzka: Beñat, Oihane, Iholdi eta Naroa ● 1963an ETAko militante izateagatik ihes egin behar izan zuen, bi urte «hortik zehar» emanez ●

Venezuelan amaitu zuen azkenean, eta han egin zituen Kazetaritza ikasketak ● Doktore tesia Bordeleko Unibertsitatean egin zuen ● «El Independiente» eta «Diario 16» egunkarientzat kolaborazioa egin izan ditu, aldi berean hainbat irrati tertuliatan parte hartuz ● Palan jokatzeari asko gustatzen zaio, nahiz eta azken bi urteotan jokatu ez duen ● Gavez irratiaren entzutea atsegin du ● Ez Dok Amairu taldea oraindik ez dela hil dio

ezin baikara testimonialismo hutsean bizitzen egon. Gero, bere ildo editorialarekin ere ez naiz beti bat etortzen.

Zer da gustatzen ez zai-zuna?

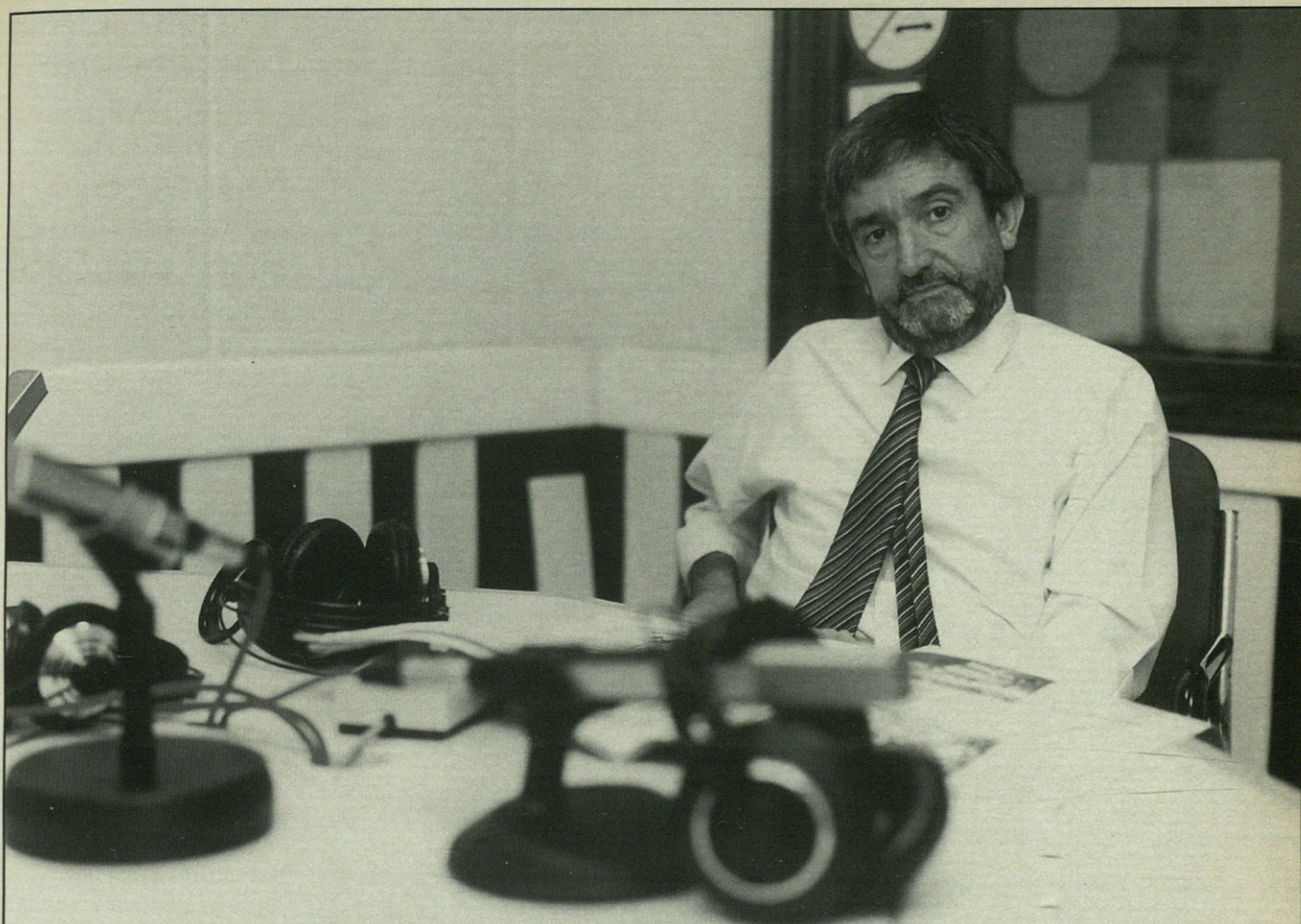
Askotan bere inguruko errealitatea islatzen du (hori, egia esan, komunikabide guztiei gertatzen zaie), eta noski, Lasarte, Andoain edo Hernanikoa errealitate bat da; eta Enkarterrietakoa, esaterako, oso desberdina izan daiteke. Baina batez ere euskal munduan mugitzen bazara, normala da azkenean joera hori gehiegi nabaritzea. Egiaztatze bat baino ez da.

EITBra pasatuta, ez zai-zu iruditzen bere lurraldetasunaren ikuspegia gehiegi mugatzen dela EAEra?

Dudarik gabe, EITBn ordezkatuta dauden guztiak ez dira denak abertzaleak, baina hori lurralde honen errealitatea da. Legebiltzarrean ere ez dira denak abertzaleak. EITB azkenean Gasteizko Legebiltzarrean isla baino ez da. Neurri ere gustatuko litzaidake hor Iparraldea eta Nafarroa ere sartuta egotea, baina hori ez da dugun errealitatea. Horregatik, abertzaleentzako EITB motz geratuko da apika, baina EITB erakundeeetatik datorren zerbait da, ez abertzaleek sorturiko zerbait.

Eta ba al dauka izan behar lukeen zerbitzu publikoaren izaera hori?

Batzuek uste dute komunikabide publikoek gauza serioak soilik atera behar dituztela, eta hori ez da posible. Caracasen bazegoen kulturaren oinarrituriko telebista kate bat, eta ez zuen inork ikusten. Oreka bat bi-

«Badakit 'Deia' ez dagoela bere momenturik onenean. Hala ere, neurri batzuk hartu dituzte; gainera, esan didatenez neurriak positiboak izan dira eta gauzak zuzendu dituzte. Emaiza hobeak lortzen ari ei dira». (Argazkia: Alberto Elósegui).

latu behar da; programa-zioak zabala izan behar du, anitza, eta denetik sartu behar duzu hor, komunikabideek oinezkoen mundu berean bizi behar baitute. Kulturaren alde hitz eginez dabilzan batzuek eskatzen dituzten gauzak azkenean kulturaren aurka doazen gauzak dira.

Komunikabide desberdinetan ibilia zara. Zentsuratu al zaituzte inoiz? Edo izan al duzu autozentsuratu beharrik?

Autozentsuratu, askotan. Normalean badakizu zein tokitan zauden, eta hori komunikabide guztietan gertatzen da. Autozentsurak beti egon behar du, komu-

nikabidea ez baita zurea bakarrik, ez zara mugitzen mundu abstraktu batean. Baina hor ere neurri batzuk izan behar dute. Autozentsura gauza bat da eta zentsura beste bat. Autozentsuran zu nagusi zara zer esan nahi duzun eta zer ez erabakitzeke. Nik ez dut sekula pentsatzen ez dudan zerbait idatzi, baina askotan isildu izan dut pentsatzen nuena.

Gero, nora zoazen ere jakin behar duzu, eta ni ero-

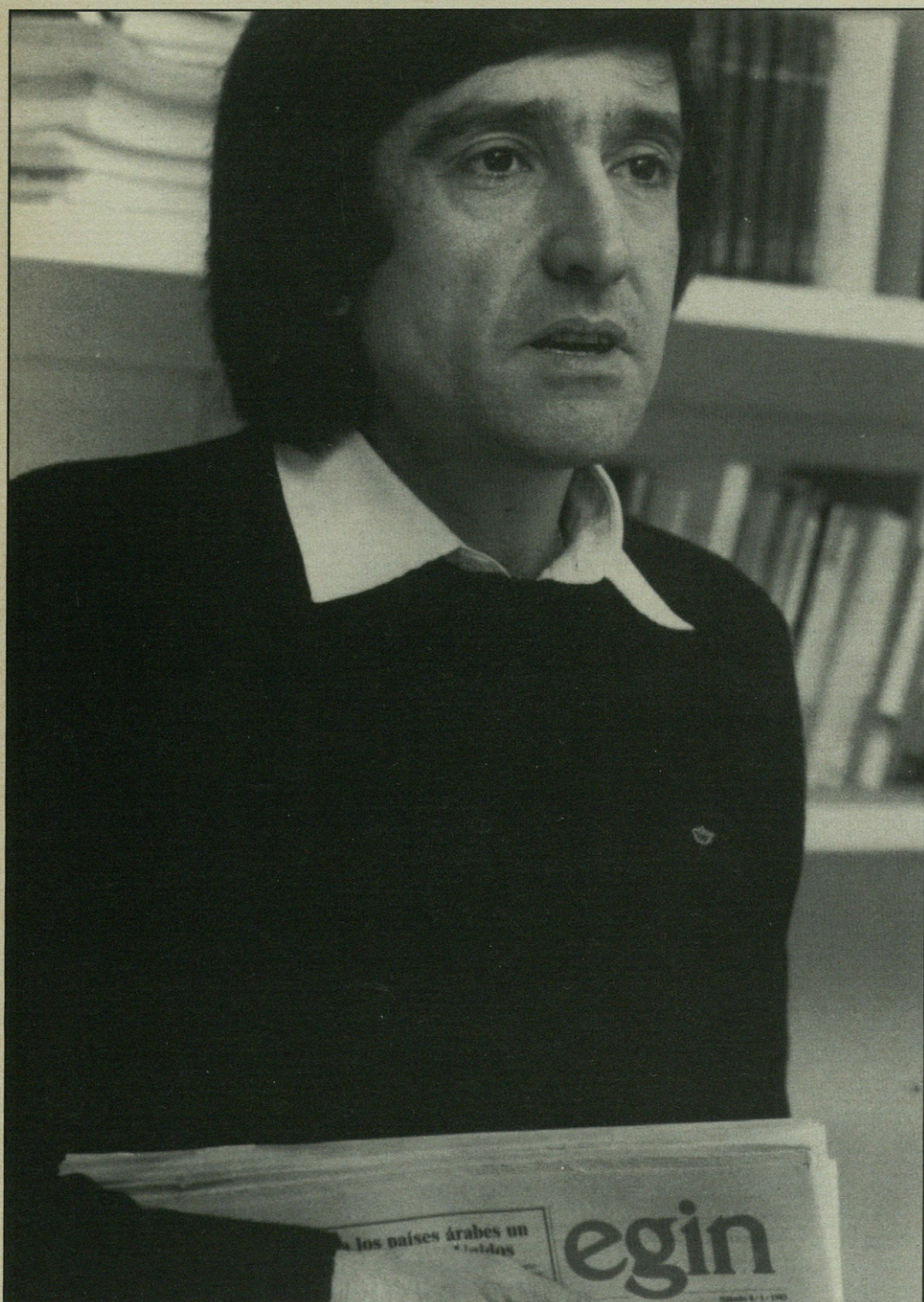
so sentitu izan naiz bai «Egin»-en, bai «Deia»-n, bai Radio Euskadin. Ziur naiz Madrilgo egunkari batean edo hemengo beste egunkarietan «...*porque nosotros los españoles...*» eta gisakoak esaten ez nintzela batere eroso sentituko.

Hala ere, badira zentsura era sotilagoak ere; publizitatea ukatzea, adibidez...

Horretan sakonduz gero ondorio batera irits gaitezke: gizarte hau ez da guk nahi

dugun onena, eta hau horren ondorioetako bat da. Ez da komunikabideekin espreski egiten den itsuskeria bat. Gauza bera esan dezakegu hainbeste aipatzen den aukera berdintasunarekin ere: baserri batean jaiotako haurrak familia burges batean jaiotakoak baino askoz argiagoa izan beharko du aurrera egin nahi badu. Gizarte honek akats ugari ditu, bai, baina hala ere hau esan beharra dago: orain arte ezagutu dugun gizarterik onena da. Euskaldunok behintzat ez dugu gizarte horerik ezagutu. Zentsura, azken batean, gizarte honen eta logika kapitalistaren ondorioa da. Erakundeen

« Ni ez nago 'Egin' en aurka, baina ez dut ulertzen zergatik dagoen 'Egin' batez ere 'Deia' ren kontra »

Jose Felix Azurmendi
«Egin» egunkariko
zuzendaria izan zen Franco
hil ondoren Venezuelatik
Euskal Herrira itzuli
ondoren. Berak dioenez,
«nora zoazen jakin behar
da, ni eroso sentitu izan
naiz bai 'Egin'en, bai
'Deia'n, bai Radio
Euskadin».

dirulaguntzekin ere berdin,
legebiltzar baten logikari
erantzuten baitiete; zu be-
harbada ez zaude ados logi-
ka horrekin, baina beste ba-
tzuk ados egon daitezke.

*Jo dezagun konkretura,
bala ere; zeresan ugari
eman du 'Deia-k' era-
kundeetatik dagokiona
baino diru kopuru al-*

*tuagoa jaso izanak, diru
bori beste egunkari ba-
tzuei ukatzen zaien bi-
tarteetan...*

Ni ez naiz hor sakonean
sartuko, parte interesatua
bainaiz. Hala ere, sekula
ateratzen ez diren pare bat
gogoeta egin nahi ditut: «El
Correo»-k, esaterako, publi-
zitatea jartzeko jartzen di-

**«EITB Gasteizko
Legebiltzarraren
isla da. Hor
Iparraldea eta
Nafarroa ere
egotea nahi nuke,
baina ez da dugun
errealitatea»**

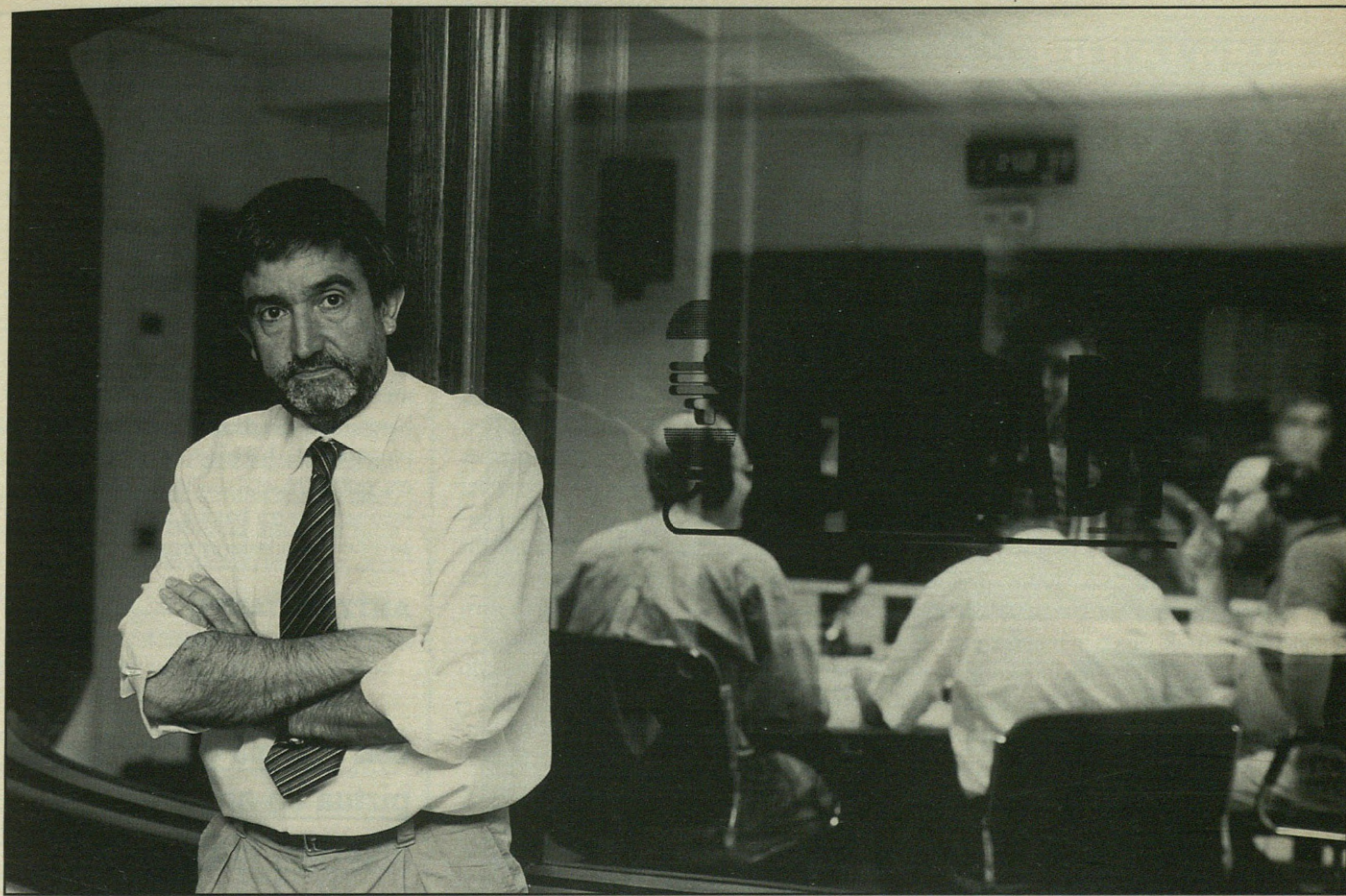
tuen baldintzak ez dira
«Deia»-renak. Segun eta zein
kanpaina egiteko, «Deia»
prest dago eta «El Correo» ez.
Kontuz hor. Beste gauza bat:
publizitateko tarifak ere hor
daude. «El Correo»-ko tarifak
oso altuak badira... «Egin»-ek
kaleratu izan dituen datuak
ere ez dira zuzenak. Egiaren
zati bat dira soilik, «Deia»-k
beste batzuek ematen ez di-
tuzten erraztasunak eta tari-
fa merkeak eskaintzen baiti-
tu.

*«Egin»-ek, ordea, epai
ugari ditu bere alde pro-
paganda instituzionala-
ren boikota dela-eta...*

Ni ez nago «Egin»-en aurka,
baina ez dut ulertzen zerga-
tik dagoen «Egin» batez ere
«Deia»-ren kontra. Bai «Egin»
bai «Deia» oso ahulak dira,
eta ez du merezi gure artean
borrokan ibiltzeak. Hala ere,
«Egin»-ekin egiten ari direna
ez dela zilegi esan beharra
dago.

*Aipa iezazkiguzu kaze-
taritzak eman dizkizun
leziorik ederrena eta
atsekaberik handiena.*

Anglosaxoniarrak erabiltzen
duten definizio bat oso gus-
tuko dut; horren arabera,
kazetaritza ezagutza-itsaso
bat da, baina hazbete bateko
sakonera baino ez dauka.
Hori egia da. Askotan ez
daukagu gauzak sakontze-
ko astirik. Hori ez da ona,
baina badugu beste aban-
taila bat ere: erakusleiko ba-

«Zentsura azken batean gizarte honen eta logika kapitalistaren ondorio da. Erakundeen dirulaguntzekin berdin, legebiltzar baten logikari erantzuten baitiete». (Argazkia: Alberto Elozegi).

tean bizi gara, eta berehala izaten dugu albisteen berri, informazio asko jasotzen dugu, eta hori bizitzarako aberasgarria da. Baina hor dago akats handiena ere: edo insensiblea bihurtzen zara edo berri txarren kopurua dela-eta askotan beste batzuek baino gehiago sufritzen duzu. Informatuta egotea ona da, baina informazioa askotan berri txarrez betea datorrenez, zure bizitza ere besteena baino tris-teagoa izaten da.

Tartekako jarreratan ibiltzea ez dela batere

erraza esan izan duzu...

Ohituta gaude (ez beti, baina bai askotan, eta honek bai ezker abertzalearentzako bai besteentzako ere balio du) gauzak osotasunean hartzen: «*bau oso ona da*» edo «*bau oso txarra da*» esaten, alegia. Batzuek manikeismo hori berezkoa dute, baina beste batzuek, aldiz, ideologikoki fundamentatzen dute euren manikeismoa. Hau segurtasun ezaren ondorioa da: jendeak ez dauka inolako ziurtasunik, eta guztia azalduko dien ideologiaren bat behar dute.

Eta horrela gaude, guztia hirukoizteko joerarekin: batzokiak, herriko tabernak, alkartetxeak...

Badago Elkarrik aipatzen zuen hirugarren gunerik?

Hirugarren espazioek oso fama txarra izan dute beti, oso zailak izan dira. Ez dut uste Elkarrin dauden guztien helburu eta lehentasuna bakebideak urratzea direnik. Nire ustez, Elkarrin daudenetako asko hor daude euren burua beste ezein alderdi politikotan ikusten ez dutelako. Alegia, ez daudela ados ezker abertzalearen gaur egungo estrategiarekin eta ez dituztela ikusten euren buruak ezker abertzalea ez den beste gune batean (ez EAJn, ez EAn). Nire ezagun

batzuk behintzat horregatik sartu dira Elkarrin. Gakoa, ordea, beste bat da: jende hori ezker abertzalean korronte antolatu bihurtzea; alegia, ezker abertzaletik aldentu barik, honen baitan benetan pentsatzen dutena era askean esaten hastea.

Politika oso intentsoki bizi zuen belaunaldi batekoa zara. Ez duzu inoiz sentitu politikagintza aktibora pasatzeko irrikarik?

Gehiago oraindik? Ni herriaren militante sentitzen naiz. Uste dut Euskal Herria proiektu bat dela, eta gainera nire ofizioak politikagintza oso hurbiletik jarraitzera behartzen nau.

AITOR ZUBEROGOITIA

«Nora zoazen ere jakin behar duzu, eta ni eroso sentitu izan naiz bai 'Egin'en, bai 'Deia'n, bai Radio Euskadin»

Garaikurren distirak ere itzal

EUSKALTZALEAK Amurrioko eguzki galdatan izerditu bezperan -horrelakoetan 'euskal' meritua bikoiztu egiten dela iruditzen zait-, oso kilometro gutxira, Gasteizen, Principal antzokia euskal kantagintzaren harrobiaren termometro bihurtu zen. Ehun diskotik gora grabatutako Ella Fitzgerald kantari estatubatuarrak oro har musika eta bereziki jazzaren mundua umezurtz utzitako egunean, gure kantagintzan norbait izateko *pole position*-a hartzera jarri ziren hogeita bi lagun. Ez dakit Virginiako Newport News-en sortutako benetako *Abotsa* (eta ez da Sinatraganako begirune falta), gaztetan txapelketarik irabazita badagoen musikaren erresumara sartu ahal izateko. Halaxe hasi da Euskal Kantu Txapelketan lau sariko uzta jasotako Kattalin Habans, Martinikan jaio-tako lapurtarra. Ella handiarena zeinu gerta dakion ez litzateke txarra.

Abiapuntua garaikurrez josia darama,

beraz. Etorkizunean hau bultzada izango den ikusi behar. Izan ere, eta kantariaren moduan rock taldeak eta bertsolariak aritzen dira, eta hein batean idazleak eta artistak ere, sariketa eta konpetizioa baliatu behar dira bere esparruan lanean ari den multzo handitik nabarmendu eta ikusia izateko. Oinak podiumean jarri eta agian norbaitek ikusiko zaitu. Demagun disketxeetako arduradun edo programatzailearen batek.

Ez dakit Euskal Herrian berezko osagai herrikoiak dituzten txapelketa hauekin gertatuko denentz, baina gure iruditerian hain urruti daudekeen Eurovision, San Remo eta tankerakoak kantariak sortzeko konpetizioak baino ez dira. Alderaketa gorrotagarria den arren, zilegi da arriskuez ohartaraztea. Ohardun naiz, ordea, erreflesiobide honek gugan ohikoa den akatsera garamatzala: txapelketaren funts eta izaeraz jardungo dugu, sortuko dugu izugarritzko katra-

mila onura eta desabantailaz, eta beste baterako utziko dugu kantagintzaren azpiegitura eta habeak badauden edo ez, eta nola jarri eta sendotu inguruko diskusioa. Esparru batetik bestera akats eta jarrerak klonikoki errepikatzen ditugu.

ANTZERKIAREN magiak hartuko ditu, berriro ere, Lekeitioko kaleak, uz-

■ Alarma gorria aspaldi piztua da antzerkiaren inguruan eta horrela jarraitzekotan antzerkiaren heriotzari buruzko tragedia idatzi beharko du norbaitek

Euskal Kantu Txapelketaren azken edizioak izen asko izan ditu baina bat atera da nabarmen. Kattalin Habans. Martinikakoa izatez, lehiaketara Lapurdiko Larresorotik iritsi zen emakume beltz hau. Maite Idirin epaimahaiko kideak Habansen kantuearekin negar egin zuela ere esan zuen. Azkenean lau sari berarentzat: publikoaren saria, sormenari, ahotsik onenari eta bakarlariari saria. Bikote onenaren saria, berriz, Burlatako Ordoki eta Ilundainek irabazi zuten.

tailean. Aurten sosak lortu dituztela-eta, kale-antzerkian dihardutenek gorritu ahal izango dute egunen bat zuria nagusi izaten duten agendan. Aretoa ere programatzen duten Zarauzko jardunaldiak eta beste koskorren bat geratzen zaizkie. Eta kitto. Edo, modu eufemistikoagoan esanda, 'prestatzera' ea neguan jan ahal izateko ETBko telesailen bat harrapatzen duten.

Pozgarria da inondik ere kale-antzerkiaren hiriburutza Lekeitiok berreskuratzea, baina ezin dugu egoera ahaztu: loteria balitz bezala, diruen banaketaren arabera urtero udaberrira arte zain egon behar jakiteko Lekeitiokoa tokatzen den. Urtero kolokan kale-antzerkiaren ohol-tza nagusia. Zirkuituak, dirulaguntzak, babesleak... kalekoa barne, gogoeta behar sakonean da antzerkia. Alarma gorria aspaldi piztua da, eta horrela jarraitzekotan antzerkiaren heriotzari buruzko tragedia idatzi beharko du norbaitek. Gidoia osatzeko elementu guztiak eskura dauzka. Agian horretara jartzeko laguntzatxoa behar du, publikoa zein pribatua.

PINTURA eta literaturaren ur izoztuetan murgildu bat, bizkorra, txori txikia elurretan bezala geldi ez gaitezen. Halaxe pasatu baita gure artean, bizkor, hanka-puntetan, Baionan Galerie de la nuit/Garmendia argitaldariai-plazaratutako liburua: «Les écrits 1915-1966», Ramiro Arruerena. Picasso, Gauguin edo auzokide izan zuen Ravel artista handiak, II. Mundu Gerra, Mujika gotzainarekin baterako kartzelaldia... hainbat bi- zipen interesgarriren inguruko idatziak aurki daitezke; XX. mendeko euskal historiaren testigantza. Murgilduan, baina, izozten hasi gara, hots, zenbateko arreta eskaintzen diogun daukagun kultur ondareari. Euskararen unibertsoan kanpoko arropaz -halabeharrez? agertzen diren batzuk meteorito estralurtarrak ez direlako.

MIKEL ELORZA

UZTURRE AURREAN DUDALARIK

Finlandiatik bueltan

FINLANDIATIK etorriak gara duela hamar egun. Milaka kilometro egin ditugu behetik gora Finlandia osoa errekorrituz. Euskal Herriaz eta euskal kultura eta literaturaz mintzatzen eta bertakoei hemengo berri jakinarazten. Finlandiako bi argitaletxeri bururata («Izua hemen» nire nobelaren editoriala den Pohjoinen eta «Obabakoak» eta «Gizona bere bakardadean» Bernardo Atxagaren liburuaren editoriala den «Tammi») eta haien eskaintza onartuz Bernardo Atxaga eta biok ibili gara hitzaldiak eta aurkezpenak egiten Helsinki, Oulu eta Rovaniemin, liburutegi, kultur etxe, instituto, irrati eta telebistan, Rax Rinnekangas idazle finlandiarra koordinatzailea izan delarik. Oso ondo hartu gaituzte denek eta orokorrean esanda, aitortu beharra dago finlandiarrek jakinmin handia dutela euskal eta euskaldunen gauzekiko eta, gainera, ez gutxi batzuek oso gertutik jarraitzen dutela hemen gertatzen den oro, bai politika mailan nola gizarte edo kulturentzan ere.

DATU eta zehaztasun batzuk ematearren zera esango nuke: Finlandiako populazio kopurua 5,1 milioikoa da baina dentsitatez kilometro karratuko 17 pertsona soilik bizi da. Helsinki da hiriburua eta bertan 900.000 pertsona bizi dira. Ehuneko 93k finlandieraz hitz egiten du eta ehuneko 6k suedieraz. Ikus daitekenez, beraz, oso jende gutxi hitz egin dezake gaur egun laponieraz. Politikari dagokionez, XIX. menderarte eta hainbat mendeetan zehar lurralde hau Suediako Erresumaren zati bat besterik ez zen izan eta XIX. mendean Errusiako Inperiopean bizi izan ziren bertakoak 1917. urterarte, orduan lortu baitzuten independentzia. Beraien lehendakaria sei urtez behin aukeratzen dute eta oraingoa, 1994. urtean atera zena, Martti Ahtisaari deitzen da. Parlamentuan 200 aulki aukeratzen dira eta oraingo gehiengo Alderdi Sozial Demokratikoak dauka 63 aulkirekin. Langabeziaren kopurua ehuneko 16,5era iristen da datu ofizialei kasu egiten badiugu baina bertako eguneroko bizitzan murgilduz gero be-rehalaxe ohartzen gara datu ofizial horiek gezurra estaltzen dutela. Hauxe izan daiteke beste datu aipagarria: etxetik kanpo lan egiten duten emakumeen kopurua ehuneko 70era iristen da. Erljiioari dagokionez % 86 luteranoak dira eta ehuneko 1 ortodoxoak.

JOXEMARI ITURRALDE

BITXITASUNAK aipatuz, negua oso luzea da gure gusturako, hilabete asko hartzen dituen eta izugarri hotza. Egun arrunta izan daiteke zero azpiko 20 gradukoa. Argitasuna, berriz, oso urria da. Eta maiatza ere nonbait antzeko samarra. Oulu-ra iritsi ginen eguerdian elurra ari zuen mara-mara eta handik bi egunera Rovaniemira ailegatzean, gogotik eta indartsuago elurra, zeresanik ez, hemengo negu beltzenean bezalaxe. Baina ez da oso harritzekoa, izan ere Rovaniemi Laponiako muga baitago, Artikoko zirkulu polarrean bertan.

Agian horrexegatik, kalean egoterik ez dagoelako, irakurtzen dute horrenbeste. Gure hitzaldietara inguratu zirenak oso literaturazaleak ziren: haietako batek Oulun, euskal apaizei buruzko poema-kantu finlandiarra errezitatu zigun eta beste batek Rovaniemin, Bertold Brecht-ek Bilbori eskainitako poema buruz esan zigun geure harridurarako.

(Zutabe hau ez genuen behar bezala atera 1.581. zenbakiko ARGIA-n. Hemendik gure barkamena egileari).

TXUTXU - MUTXUKA

«EGUNKARIA»KO ADMINISTRAZIO KONTSEILU BERRIA

Martin Ugalde Orratre da «Euskaldunon Egunkaria»ko Administrazio Kontseiluaren lehendakari berria. Inaki Uria, lehendakariorde eta Joxe Mari Auzmendi idazkari. Horiekin batera beste izen hauek osatzen dute ekainaren 15ean izendatu zuten Administrazio Kontseilu berria: Joxe Mari Sors, Joxerra Aizpurua, Fermin Lazkano, Juan Mari Torrealdei eta Muñagorri jauna. Beste gai batzuk ere hizpide izan ziren «Euskaldunon Egunkaria»k Andoainen egin zuen 6. akzionisten batzarrean: 1995eko jardueraren balantzea, 1995eko emaitzen aplikazioa, jarduera bereko gestio sozialaren balantza eta 1996ko jarduerarako gestio plangintza.

NOR - NORI - NOR K

JUANMA BAJO ULLOA

zinema zuzendari gasteiztarra hirugarren filmea egiten hasi da. «Airbag»-en protagonistak, beste batzuetan ere Ulloarekin aritutako Karra Elejalde eta Fernando Guillen Cuervo izango dira. 500 milioi pezetako filmearen gidioa bi aktoreek eta zuzendariak osatu dute elkarrekin eta haria, jakineko helmuga ez duen ekintza ugariz beteriko ihesaldi korapilotsua da ●

NIKO ETXARTI

zuberotarrari bere bostgarren diska kaleratzeko aukera egokitu zaio. 1979ko «Nahasteka» izan zen lehena eta «Has Dantzan», «Tumatxa» eta «Baikor»-en ondoren, «gili-gilikatzen haüt» argitaratu du oraintxe. Bere burua kantari herrikoitzat jotzen duen altzaitarrak egin ditu kantuetako hitz gehienak eta orain 25 urte egin nahi zuena disko honekin egitea lortu duela aipatu du kantariak ●

KARMELE GOÑIK

zuzendutako Billboko Euskal Museoa 75. urteurrena ospatzen hasiko da kultur aste baten bidez. Prestatu diren ekitaldiek, Euskal Museoak ateak zabalik dituela adierazteko helburua dute. Museoari bultzada handiagoa ematea beharrezkoa da; Karmele Goñi zuzendariak dioen modura, «herri batek bere historia ezagutu behar duelako etorkizunean aurrera egin dezan». ●

TEILAK

■ EUSKAL HERRIA ZUZENEAN JAIALDIA ARROSAN

Ekainaren 28, 29 eta 30ean Euskal Herria kultur erreferentzi izango da, antolatu den «Euskal Herria Zuzenean» izeneko jaialdia dela eta. Ekitaldia Nafarroa Behereko Arrosan izango da eta Iparraldeko Piztu Kolektiboak nahiz Irulegi Irratiko partaideek prestatu dute.

Musika mota ezberdinak eta munduko herri anitzetako kultur adierazpenak dastatzea nahiz euskal nortasuna aldarrikatzea dira Arrosa herri liluragarrian ospatuko den jaialdiaren helburuak. Aurrera begira, antolatzaileek egitasmo hau urtez urte errepikatzeak asmoa dute, «*maila bonetako kontzertuak benetan eskasak direlako Euskal Herri mailan*» eta musika talde ezberdinei, bere musika plazaratzeko erreferentzia edukitzeko ahaleginak egin nahi direlako.

Rocka, klasikoa, jaxza, folk edo reggae-a entzuteko parada izango dira. Ostiralean, «Afro, Reggae eta Ska gaua»-ren txanda da King Mafrundi, Yassa eta Joxe Ripiau taldeen moduko musikarekin. Larunbat gauetz, berriaz, rock musikaren doinuak iritsiko dira Su ta Gar eta Exkixuren musikarekin besteak beste eta igande goizerako, euskal kulturarekin ikustekorik duten hainbat ekitaldi antolatu dira: joaldunak, Baigorriko gaiteroak, bertsolariak, Muskildiko dantzariak eta Garaziko Trikitixak. Hiru egunetako jaialdiak 2500 pezetatoko (100 libera) salneurria du eta akanpalekua dohainik da.

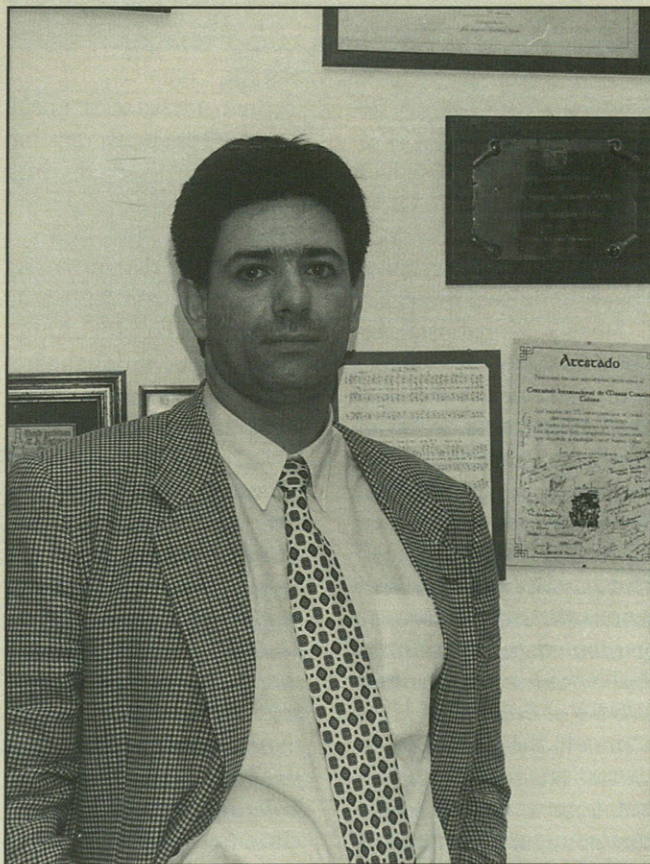
German Ormazabal Euskadiko Orkestrako zuzendari nagusia duela bi hilabetetik:

«Artistikoki Euskadiko Orkestrak ez du inoren beldurrik izan behar»

Pianoko 9. mailako azterketa prestatzen ari dela, mintzatu gara Zuzenbidean lizentziatua den tolosarrarekin. CITEko ardura zuela iritsi berria da Orkestrako zuzendaritzara, gogo handiz.

Bi hilabete hauetan nola ikusi duzu orkestra?

Bi hilabete baikor izan dira. Musikari eta zuzendaritzaren arteko erlazioa askotxo ondu dugu. Beraiek diote bi hilabeteotan sei urtetan baino bilera gehiago izan dituztela. Aterrizatze une horretan gaude, arazoak atzeman nahian eta alde horretatik musikarien jarrera oso ona izan da. Niri dagokida-

Kargu honen aurretik, Tolosako Abesbatzen Lehiaketa antolatzen duen CITEko lehendakariorde zen. (Arg.: A. Elozegi).

nez, hitz egin eta gauzak konpondu ahal izateko talatea erakusten ari naiz.

Artistikoki zenbait proiektu atera dira, horietarikoren bat geldirik zegoena.

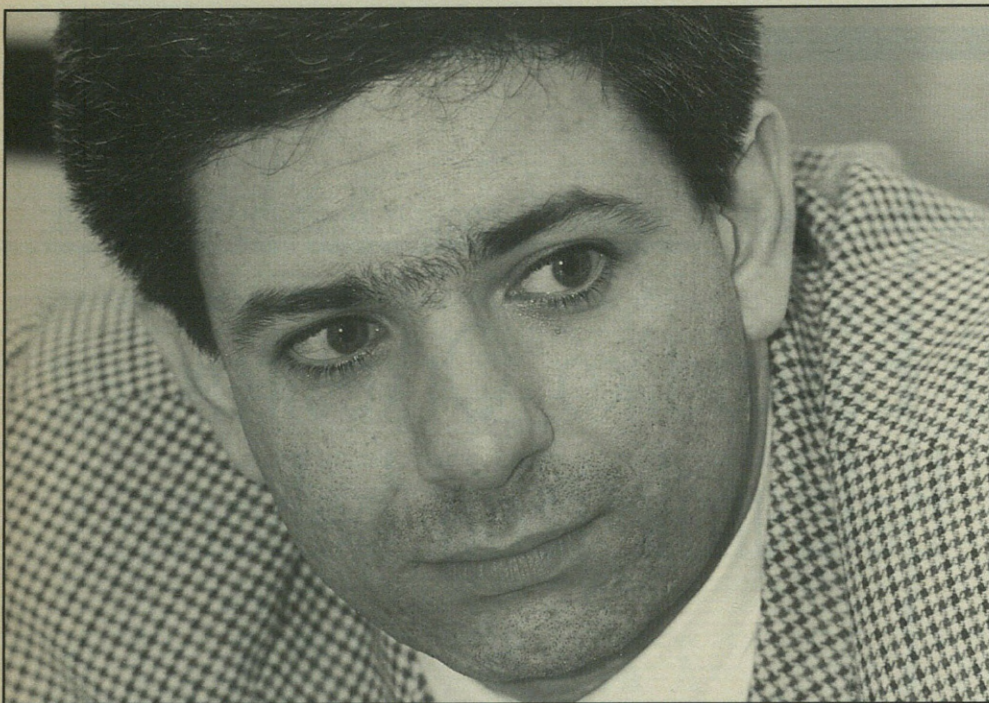
Datorren denboraldira-ko egitarauko ildo nagusienak azal itzazu.

Alde batetik denboraldi osoa Iruñea, Bilbo, Gasteiz eta Donostian ematen diren kontzertuak, guztira 20 egitarau eskainiko ditugu eta 17 kontzertu Donostian eta hamarna beste hiru hiriburuetan eta orkestra gonbidatu bezala bi programa Iruñen.

Guztia musika sinfonikoa izango da. Aipatzekoa da bukaerako kontzertua Donostiako Orfeoiaekin eskainiko dugula, bere mendeurrena ospatuz. Eta bost kontzertu musika erromantikoa ere bai eta beste bat Austriaren sorreraren mila urte betetzen direlako eta azken bat musika britainiarrekin.

Euskal musikak zein tarte du egitarauan?

Ziklo handiaren barruan hamar euskal musikaegileen 25 obra izango ditugu, tartean Sorozabalen 100. urteurrena ospatuko dugu.

«Artistikoki baino gehiago finantziazio aldetik ikusten dut arazoa». (Arg.: A. Elozegi).

Bere musika grabatzeko asmoa ere badugu, dagoen bakarra oso zaharkitua gelditu baita. Zuriñe Fernandez Gerenabarrenaren estreinaldi bat eta horretaz guztiaz gain bost emakume piano-jolerekin beste ziklo bat egingo dugu, tartean Marta Zabaleta legazpiarra. Larunbata eguarterako 18 kontzertu ere izango dira Miramonen bertan, orkestraren egoitzan.

Nola lortzen da Orkestra Euskal Herrian sustraitzea? Hortik al doa egitaraua edo neurri handi batean prestatuta zegoen zure aurretik?

Gauza asko erdi hitzeginak zeuden, baina zenbait berrikuntza sartu ditugu, data batzuk aldatu ditugu eta baita zenbait errepertorio ere.

Lan handiena euskal musikagileak hor egotea izan da. Gero orkestrak beste gauza askotan parte hartzen du. Adibidez, datorren urtean Musikasteren 25. ur-

teurrena da eta zerbait berezia egin nahi dute; Orkestra nahi dute azken kontzerturako. Bilboko ABAO denboraldian ere hiru opera eskainiko ditugu eta bakoitzaren hiru errepresentazio.

Musika Hamabostaldian datorren urtean Sorozabalen urteurrena dela eta zerbait berezia nahi dute. Operaren ordezkur seguraski zartzuelaren bat egingo da. Bere obra bat estreinatu nahi dugu, baina arazo legalak daude.

Orkestrak izan dezakeen kutsu elitistatik atera eta jendearengana gehiago hurbiltzeko proposamenik ba al duzue?

Gizartera hurbiltze nahi horretan, ikusten ditugu zenbait aukera, musika eskolekin, entseguak beraiei irekitzeko, baina nahiko nahasia

da ondo antolatzeko. Epeak kontuan izan behar dira, bakarlari eta zuzendari onak epe zabalarekin kontratatu behar direlako. Zenbait pauso eman ditugu musika eskola batzuekin eta zenbait egitarau aukeratu ditugu ondo landu, musika eskolekin koordinaturik, haurrei zer entzutera doazen azaltzeko, oso kontzertu motzak eginez, aurkezle batekin...

Zer egin behar da berriak Orkestra berea bezala kontsideratzeko: berri guztietara joan, euskal musikaegileak interpretatu, euskal musikariak sartu Orkestran, abonatu asko lortu probintzia guztietan, eskoletara iritsi?

Guzti hori posible da. Musika klasikoaren handitasuna

hori da. Dena ez du betiko sinfoniak izan behar, kamara musikarako berdin, bitxi asko daude. Toki guztietara ezin dugu iritsi, azpiegitura dela eta, baina gure aldetik esfortzu hori egin behar dugu. Talde txikiak musika eskoletara joanez adibidez.

Idea pila bat daude, baina Orkestrak bere mugak ditu, denboraz oso justu dabil. Urtean 110 kontzertu ematen ditu, urtean ia hiru egunetik behin aritzea esan nahi du horrek. Horretaz gain, omenaldiak sortzen dira: Elgorriaga Bidasoa, Lizardi...

Nola ezkondu liteke Euskadiko Orkestra Bilboarekin?

Artistikoki behintzat, bada-go bientzat tokia. Kontua da ea ekonomikoki posible den. Konponbide bat zein izan daiteke? Hor izango da Kursaal, egunen batean egiten bada, badirudi Euskalduna 98an inauguratzeko asmoa dutela eta ABAOk zortzi titulo eta titulo bakoitzaren lau errepresentazio egin nahi dituela, horrek suposatzen du Orkestra barentzat 9 edo 10 hilabetetako lana, papera oso konplikatu delako.

Toki batetik bestera mugitzea oso garesti irteten da, jende asko baikara. Lojikoena izango litzateke Bilboko Orkestra operan aritzea. Badirudi artistikoki arazo batzuk sortu daitezkeela, musikarientzat fosoan egotea gogorra delako. Beraz, gure Orkestrak Euskal Herrian zehar musika sinfonikoa egitea litzateke aukera bat.

Euskal Herriko orkestrak dituzten arazoak maila artistikoaren ildotik azaldu edo aztertu behar al dira?

«Gizartera hurbiltze nahi horretan, hainbat aukera ikusten ditugu: musika eskolekin, entseguak beraientzat irekiz»

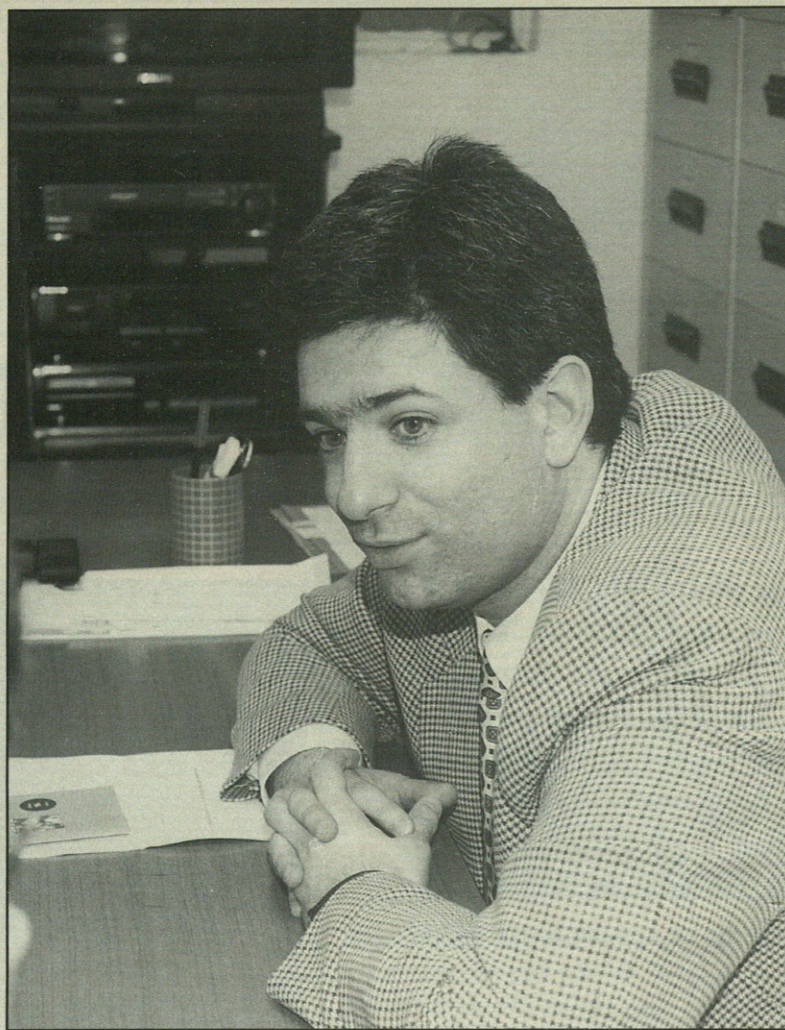
«Ehun kontzertu inguru eskaintzen ditugu, urtean ia hiru egunetik behin eta ez daukagu denborarik asmo guztiak gauzatzeko»

Arazo artistikoa baino gehiago finantziazio mailakoa da eta hori finean erabaki politikoa da eta hartu behar duenak hartu beharko du ezta? Uste dut gaur egun inork ez duela planteatzen bat edo bestea desagertzea. Bilboko Orkestrak 73 urte ditu eta hori mantendu nahi dute, lojikoa den bezala.

Espainiako estatuan 23 orkestra gaude eta lehia handia dago, daukagun egitura oso gogorra da eta konpetibitate aldetik nahiko gaizki gaude. Artistikoki ondo gaude, baina hor zenbait arazok gure emanaldia mugatzen du. Momentu honetan bira egiteak izugarriko gastua dakar. Grabazioen politika ez da egon orain arte. Proiektu batzuk badaude: pianojole batekin, Eskuderoen lan bat, Eresbilek ere baditu..., baina dena airean dago.

Iruñea eta Baionako orkestrekin zerbait egiteko aukera ikusten al duzu?

Erlazioak oso onak dira, adostasun batera iritsi gara Iruñekoarekin data aldetik. Beste egitura bat du, 35-40 musikari dira, musika oso mugatua du, erromantikoa ezin du egin. Miarritzerekin izan ditugu zenbait harreman. Data aldetik dago arazoa, apirila eta maiatzean egiten dituzte jaialdiak eta guk datorren urtekoa lotua daukagu. 98rako agian...

«Kanpoko orkestrak ekartzea aukera ona da, jendea jabetu dadin hemengoak ez duela gaur egun zertan besteen inbidiarik izan artistikoki».
(Arg.: A. Elozegi).

Finkatzen badugu abono politika, beharbada elkartruke batzuk egin ditzakegu. Tenerifeko Orkestra ekarri adibidez, jendeak beste orkestrak entzuteko aukera izateko eta hemengoak ez daukala gaur egun inongo inbidiarik erakusteko. Musikari beraientzat ere pizgarria izan daiteke.

Biren kontua nola dago? Atzerrira atera al da?

Bai, 92an Alemaniara joan zen eta arrakasta handia izan zuen, nahiz eta hemen ezagutzera ez eman. Eta iaz Suitzara lau eguneko bira egin zen. Oso ondo pentsatu behar dira bira horiek, bai aurrekontu aldetik, bai artistikoki, oso arriskutsua delako zoazen tokiko musika

egitea, baina uste dut badugula lekua.

Nolakoa izango da Enrique Jordari egingo zaion omenaldia?

Orkestraren lehen zuzendaria izan zen eta bere omenenez denboraldiko azken kontzertua prestatu dugu hilaren 25ean, nahiz eta gero 28an Arrasaten Donostiako Orfeoiaekin beste kontzertu bat eman, beraiek antolatuta eta gu gonbidatuta goaz. Bruckner-en «Zortzigarren Sinfonia» interpretatuko dugu. Hans Graf izango da zuzendaria. Berak obra hori eliza batean interpretatzeko sekulako gogoazuen eta Donostiako Artzai Onaren katedralen egingo da.

Gainera datorren urtean katedralaren 100. urteurrena izango da eta ospakizunetako lehen ekitaldia ere izango da. Baina guk Jordari egin nahi diogu bereziki omenaldia, emozio aldetik pisu handia emanez.

Udan Donostiako Musika Hamabostaldian parte hartuko al duzue?

Uztailean oporrak ditugu eta Hamabostaldian lan asko izango dugu. Opera bat Maria Bayo eta Carlos Alvarez eta beste opera bat kontzertu bertsioan, luzea, 13 bakarlariarekin. Gainera gure kamara talde bat ere izango da Kike Ugarteren zuzendaritzapean.

JOXEMI SAIZAR

Zigor Gazkez elgoibartarrak izen bereko lehen diskoa kaleratu berri du

Gazkez, eta ez Dylan

A

hosoinua eta gitarrarekin dabil; diskoa kaleratu berria. Elgoibarko Bob Dylanekin hitz egitera gindoazela uste genuen. Hori aditu dugu. Musikan antzekotasunik baduela onartu arren, imitatzetik urrun dagoela esan digu: Zigor Gazkez den bezala dela, emateko duena du, bere sentimentuak direla, ez Dylanenak. Izan duen sonak ezustean harrapatu du eta gu ere bai haren hitzek.

PUNTUAL etorri da elkarrizketara. Zigarroa uneoro ez-painartean, ile harroak baina mihian bat bera ere ez. Bob Dylanekin aurkitu dioten antzekotasunaz galdetu diogunean jabetu gara horretaz. «Urrezko etiketa da eta ez naiz kentzen nekutuko. Etiketa horri aurre egiten saiatuko banintz, bazi egingo zatekeen, azkeanean ni estaltzeraino».

Dylanen moduko musikariaren etiketaren babesean errazagoa delako norbera ezagutaraztea?

Marketing-a egin nahi izan dudala ere bota didate. Bob Dylan idoloa dudala aipatu dut, hortik aurrera ezer ez. Nirea da musika, nire hitzak dira, ditudan sentimentuak. Diskoa ez da Dylanengatik merkaturatu, disketxeari Zi-

gor Gazkezek egiten duena gustatu zitzaion.

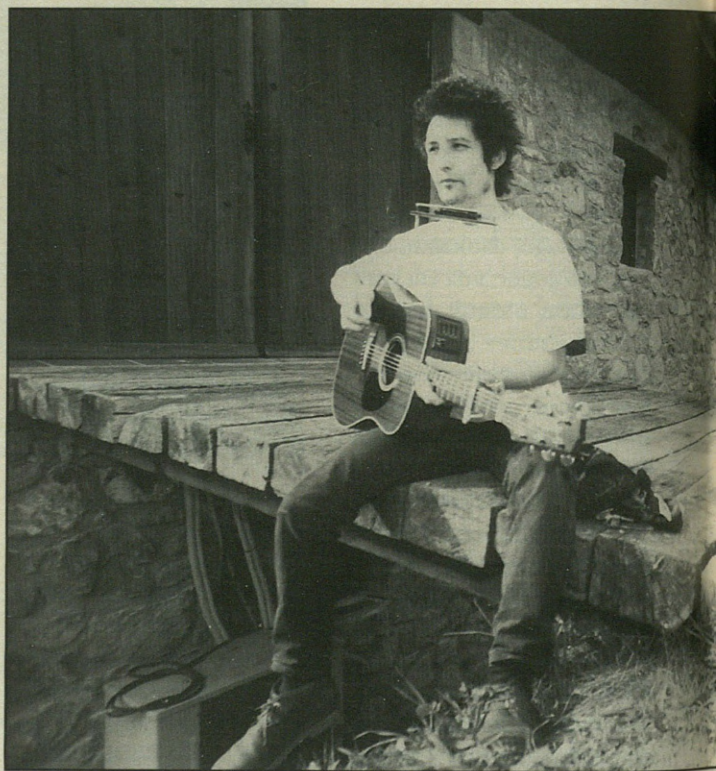
Bere musika entzunda, ordea, Dylan belarrira erraz etortzen dela gogoratu diogu. «Onartzen dut antzekotasunik izan dezakeela baina ez diot ez buru ez bankatikusten aitatu den imitazioaren kontu horri. Jendeak nabi duena esan dezake, aske da, eta ni ere bai nabi dudana egiteko».

Askatasuna maite du Gazkezek. «Hasteko musikaren anarkian gustu dudana egiteko aukera, horrelakoa naiz. Nabi dudana musikaz lagunduta bururatzen zaizkidan guztiak kontatzea bezalakorik ez da».

Beranduegi igo al zara musikaren trenera?

Edo azkarregi...

Zuk esango duzu.

IZko estudioetan grabatu du Gazkezek lehen diskoa, «plazerra izan da eta esperientzia aberatsa». (Arg.: Paxkal Indo).

Beranduegi... leikena. Tren hori duela hamar urte hartu izan banu, hobe. Orain gertatu da eta aukera horri heldu diot. Egia esan ez nuen hau guztia espero. Akaso 30 urterekin diskoa gertuago izango nuela pentsatzen nuen baina horren bapatean ez. Tristeia deritzot Euskal

Herrian urtebete itxaron behar izatea diskoa ateratzeko. Nire esku balego, hiler bat grabatuko nukeen. Maiztasun horrekin kalera tzeko, musikari zer eskaini franko duela eta esateko gehiago, pentsatu dugu. «Sentimentuak, gauza arraroak», erantzun du.

“Jendeak entzutea nahi dut baina batez ere esan beharra nuen, barrua askatzeko, esan; nostalgikoa eta erromantikoa da»

Mutikoa zenetik idazten du. Doinuekin laguntzerako urte batzuk joan ziren hala ere. Ahosoinua lehenbizi, zortzi urterekin. 14 betetzear hartu zuen lehen gitarra -utzitakoa-. «Denbora asko ematen duzu abesti tankerakoak besterik atera gabe baina pixkanaka... Inork ez dit ezer irakatsi. Ez

Euri egunetan idazten du ondoen, txakurra beti alboan duela eta gauez. Barkartia da Zigor Gazkez, zenbaitetan oso itxia ere baietz esan digu, nahiz eta hasia den jendaurrera ateratzeko ohitura hartzen. Iazko abendua ez du berehalakoan ahaztuko, Azkoitin. Bitxikeriz betea. Hasteko, urtebetetze eguna zuen. «Azkoitin nik jo behar nuen lehenbizi eta John Marty-k ondoren. Gazte asko ikusi zuen eta nonbait bera entzuteko geldituko ez ziren beldurrez, taulara igo eta 'deja tocar mi primero' esan zidan. Eseak eginez zetorren eta utzi egin behar».

Ezusteko handiena, baina, iristeke zen. Kontzertua amaituta Iñigo Clemente gerturatu zitzaion. IZko telefonoa eman, hiru hilabetera maketa atera eta bostera diskorako proposamena. «Nabi al nuen galdetu zidaten. Nabi? Urrezko ametsa zen. Aise iritsia, gehiegi borrokatu behar izan gabe, etxera etorri da ate joka».

Nostalgikoa eta erromantikoa

ASETUTA gelditu da emaitzarekin. Kantatzeko zituena, jendearentzat eskuragarri dira honenbestez. «Gaiak aldamenean ditudan kontuak dira. Nire txakurraz ari dena, oker joan diren maitasunak, nire ama zenari eskainitakoa. Batik bat atzera begiratuta etorri direnak». Nostalgikoa dugu, beraz, «larregi», dio. Diskoari argazkia aterata ere tristurak eta iragana islatzen

26 urteko elgoibartarrak euripean, eta txakurraren alboan idazten ditu kantuak gustuen. (Arg.: G. Garaialde).

direla esan digu, «nostalgikoa eta erromantikoa da».

Mikel Azpiroz musikaria, «Zigor Gazkez» diskorako hautatu izanak badu ikustekorik sentimentu horrekin. «Hammond» organoa jotzen du Azpirozek eta horrek «iragana gogorarazten dit. Diskoan sartzeko ilusioa nuen eta espero gabeen etorri da aukera. Zorte handia izan dut bidean eta orain ere bai 'boom' honekin».

Boomak beberako bidea ere erraz bartzan du.

Ez naiz beldur. Momentukoaz gozatzen ari naiz. Deskuidoan amets hau apurtzen bada sikiera nire sentimentuak kaleratu ditudala esan dezaket. Baina ez dut aldaturko jendearen gustuko izan dadin, ez naiz komertzial-

tasunean eroriko.

Disko honetan dakarrenaz dakigu. Ahosoinua eta gitararren altzoan, rock doinuko euskarazko 14 kantu. «Beldurra nion euskaraz kantatzeari. Aurrez ingelesezko kantu zenbait nituen eta gero euskaraz grabatu nuen gustatu egin zitzaidan. Euskarak mugatu egingen du, hala ere. Hemen ez dago 200.000 disko saltzerik. Barre egingo nukeen ingelesera itzuli eta gehiago salduko balira, ironikoa zatekeen». Bitartean disko honekin batera hartu duen sona sinetsi ezinik dabil eta «mugarik gabe puntaren puntara igotzea» gustatuko litzaiokeela esan digu.

MAITE ARTOLA

dut esango onenetakoa naizenik baina txarra ere ez naiz izango. Axola zaidana lortu dut, diskoak egitea».

Diskoak egitea al da zure helburu nagusia?

Kaleratzea da nire helburua eta zenbat eta jende gehiagok ezagutu orduan eta hobeto. Jendeak entzun dezan nahi dut baina gauza guztien gainetik esan egin nahi dut, barrukoak askatzeko, esan.

Altabegoity arkitektoa Baionako Euskal Museoa barrutik berritzearen arduradunarekin berbetan

Hauts artean ere arnasa

H

ainbat urtez itxita egon ostean, Baionako Euskal Museoa hasia da berritze lanen mailukadak jasotzen. Eragozpenak erruz. Tartean, eraberritzea egiteko beharrezko aurrekontuen ingurukoak. Pasa den urtarrilean ekin zioten ataria itxuraberritzeari eta berriki barnekaldearen txanda.

Altabegoity arkitektoarena da atez barrukoa eraldatzearen ardura eta berarengana jo dugu ostera 2.001ean zabalduko den museoaz galdezka.

Azkenean arnasa! pentsatzen du Baionako Euskal Museoak. Oraindik ilun eta hauts artean baina itolarri hark aldegin du. Kolpeak aditzen ditut, berrituko nautenentz. 5.200 metro karratu niretzat.

Alde etnografikoa eta historikoa bereiztean jarriko da berrikuntzen ahalegin nagusia.

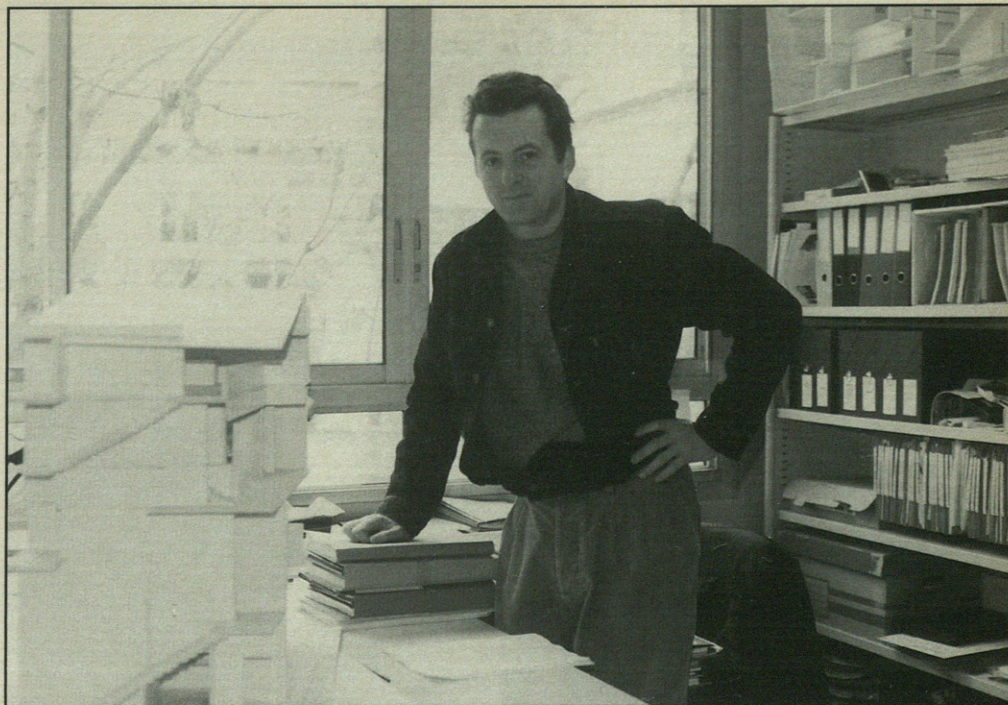
“Aitortu behar da museoa gaizki zaindu dela; behin edifizioa berritu behar zela jakinda, mantentze lanak amaitu egin ziren»
ALTHABEGOITY

Bi etxe erosi dituzte Dagourette proiektuari eransteko. Dagourette etxean egingo dira baita ere behin behineko erakusketak aurkezteko aretoak: gaika banatuta eta liburutegia berarekin dituela. Chateau Neuf (Gaztelu berria) kontuan izan beharreko beste etxea. Ikertzaileei begira prestatutako aretoak eta gordegailuak izango dira bertan.

Althabegoity Museoaren barruko berrikuntzetaz arduratuko den arkitektoak azaldu duenez, «Chateau Neuf-eko proiektua handi-nabi gehiagokoa zen; 2600 metro karratu hartzen zituena baina azkenean 1600 metro karraturekin konformatu beharrean izan gara».

65 milioi liberako aurrekontua

DIRU kontuak aitatzen zituzen ni txukundu behar eta. Hartzen hasita, 65 miloi libera behar nituen. «Horie-tarik 52 Dagourette-ko museoarentzat utzi dira. Aurkeztu genuen proiektua garestiegia zela esan ziguten, eta behin murrizketekin hasita nabiago izan genuen Chateau Neuf-i kendu Dagouretterei baino», dio Al-

Althabegoity Dagouretten maketaren alboan. (Arg.: J. Arriola).

thabegoityk.

Orain baino lehen diru arazoak izan dira nire al-tzoan, urteetan ahazteko bi-dean utzi arte. Baionako beste etxe zaharren antzera, Dagourette aspaldiko etxea izanik, uraren gainean dago eraikia eta haritzeko zura du zimendu. «Eraikuntzak gaizki zaindu izan dira, hormak behar ez ziren be-zala zulatuz. Aitortu behar da, arazo ekonomikoak tar-teko, Museoa trakets zaindu dela. Lurrazpitik urak alde-giten du eta sabaia itutea du. Behin edifizioa berritu behar zela jakin zenean, mantentze lanak amaitu egin ziren», Althabegoityk esana. Pipiarena ahaztu zit-zaiola pentsatua nuen, «be-zetasun arazoez gain, pipia dago eta honek gogor zigor-

tzen du museoaren onda-suna», gaineratu du.

Ahal nuen moduan jarrai-tu dut zutik eta nire heren-tziak ere bai. «Etxearekin batera, bilduma eta haus-

korrak diren objektuak berri-tzeko lanak hasi dira. Gasa erabiliko da, pipiak jota bukatu ez dezatean. Hel-buru horrekin Chateau Neuf-eko biltegiak abalik

Museoa bera ezezik, dituen objektuak berrituko dituzte.

“Finantziazioak erabakizen ditu epeak, horregatik luzatuko dira lanak hainbeste»
ALTHABEGOITY

Itxi aurreko baserri izpiritua piztuz

Manex Pagolak ARGIAri esandakoaren arabera, Euskal Herri osoan ez da Baionako Euskal Museoaren antzekorik izango berrikuntzekin amaituta. Horren froga nahi genuen.

Gaika sailkatutako 23 areto izango dira, lehen zeudenak baino baten bat gehiago. Garrantzi handia

eman zaio bisiten egiturari, ordenean banatuz.

Ildo horretatik, alde etnologikoa eta historikoa-ren arteko bereizketa litzateke aipagarriena. Historikoak, bestalde, zientzi gai gehiago izango ditu.

Baionako Euskal Museoak itxi aurretik zuen baserri izpiritua berreskuratzeke jarri dira indar gehienak eraberritze lanetan. Honela, areto asko tradizio

giro hura berriz isladatzeko moduan jartzeko asmoa dute.

Behin berritzen hasita, teknologi berrien hariaren arabera mugitzeko asmoa dute. Ikus eta entzunezko agiri gehiago sartuko dituzte, argazki eta filme gehiago hasteko. Horrekin batera argiztapena hobetzeko neurriak aurreikusten dira. Tradizio usainari eutsiko dion argitazpena ipiniko dute, bai gaika banatutako bost areto nagusienetan eta baita proiektzio aretoetan ere.

Suhiltzaileen txostenak ohartarazi zuen segurtasun arazoetaz.

eta baldintza egokienetan uzteko asmoa dago», azaldu du arkitektoak.

Zegoen materialaren kalteak ezin berritu zitezkeela pentsatzen nembilela, Althabegoityk lasaitu

egin nau. «Ez naiz kontu bauetan aditu; egoera nabiko larria da baina era berean gutzia eraberritzeko

bitarteko guztiak jartzten ari dira eta uste dut kalteak baduela oraindik atzerako bidea. Museoak urtero erosten ditu pieza garrantzitsuak. Ondasuna eraberritzea garrantzitsua da baina nabarmendu beharra dago, artelanena baino gehiago dela gizartearen museo».

Pixkanaka okerrera nindoala jakinda, hala ere gehiegi itxaron dela dioenik ere bada. «Finantziario baldintzek erabakitzen dituzte epeak eta museo proiektuak zebaztea luze jotzen du», erantzun du arkitektoak.

Segurtasun arazoena gogorarazi dit. «Museoa segurtasun arazoengatik itxi zuten. Ez zegoen museo izateko eraikia».

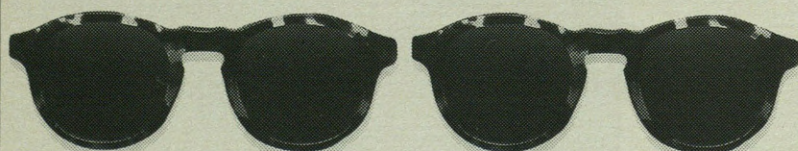
Hasiera batean biltegi nintzen, gerra garaian erite-txe izateko prestatua eta pixkanaka bolondres talde batek Euskal Museoaren egitura zehaztu zuten. Suhiltzaileen txosten bat behar izan zen segurtasun ezaz ohartarazteko, ni ixtea erabaki arte. «Eraikuntza berri batera eramatea pentsatu zen, baina museoaren zegoen lekuan egoten jarrai zezan saiatu zen jendea eta horretarako monumentu historikoa izendatu zuten. Horrek esan nahi zuen berriz irekitzen hasteko segurtasun kontu guztiak kontrolpean izan behar zirela», adierazi du Althabegoityk.

Eskualde, departamendu, Baionako Udala eta Frantziako Museo zuzendaritzak zein Monumentu Historikoenak lagundu dute berriz, nintzena izan nadin. Urtero 11 milioi libera emango dituztenez, kontuak atereak ditut. 2001garren urtera arte kolpe artean. Sikiera arnasa berriz hartzeko aukera izan dut.

JULEN ARRIOLA
MAITE ARTOLA

**EGUZKITARAKO
BETAURREKOAK**

**IKUSTEKO
BETAURREKOAK**

Betaurreko bakar batzuetan den-dena daukazu. Eguzkitarako diseinurik modernoena eta zure ikusmenak behar duen graduazioa. Eta 9.800 pta.n baino ez, montura barne.

MULTIOPTICA Sen dena dago zure alde, lehenean asma dezazun. Estatuko Optika Sarek handienaren garantia ere bai.

9.800
AURRERA

ZINKUNEGI

MULTIOPTICAS

ZERBITZU OPTIKOETAN 1a

Hernani, 4 - DONOSTI

L I B U R U A K

«UME TXINTXOAK EZ DIREN UMEENDAKO IPUINAK»

JACQUES PRÉVERT
ITZULPENA: KOLDO

**IZAGIRRE
TXALAPARTA, 70 or.**

Iruñean dagoen argitale-txeak «Axuri beltza» saileko liburuxka berri honekin Jacques Prévert idazle ezagunaren lana irakurtzeko aukera dakarkigu. Koldo Izagirrek itzulitako ipuinean ostruka, orkatza, dromedarioa, itsas urdea, girafak, zaldia, lehoia eta astoaren moduko animaliak dira protagonistak. Idazleak animalia hauen pasarte motzak kontatzen ditu, euren bizien inguruan ezagunak diren ezaugarrien beste bertsio bat emanez. Guztia oso modu irakurterazean.

«EUSKARA, ATZO ETA GAUR»

Iñaki Etxeparek irakurritako EUSKO JAURLARITZA CD-ROM honetan, euskarari buruzko hainbat informazio aurki liteke. Gure hizkuntzaren iragana eta oraina uztarri beretik lotuta ageri dira:

euskararen historia, egoera soziolinguistikoa, legeriak dioena eta iharduteko proposamen ezberdinak zein izan daitezkeen jakinarazten zaizkio erabiltzaileari.

Eusko Jaurlaritzak, Kultura Sailatik eta Hezkuntza, Unibertsitate zein Ikerketa Sailatik bideratutako «Euskara, atzo eta gaur» CD-ROM honek eskaintzen duen informazio guzti hori bakoitzaren testu prozesadorean kopiatu daiteke.

IBM-PCrekin eta Apple-Macintosh ordenagailuekin bateragarri egiteko modua du eskuartean dugun CD-ROMak.

XABIER MENDIGURENEN BEGIETAN

Sermoi zaharren irakurketa berria

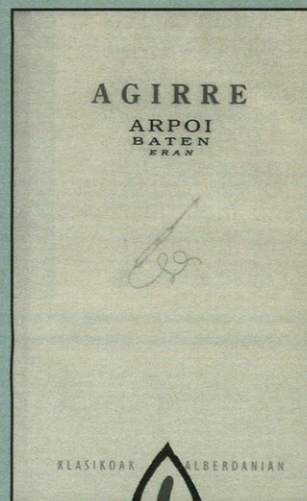
Klasikoak omen dira, denbora pasa arren beti irakurketa berriak eskaintzen dizkiguten lanak. Diotenez. Baina benetan, klasikoak dira beti (gor)aitatutako eta inoiz irakurtzen ez diren idazlanak. Horrengatik du meritu handiagoa Inazio Mujikaren ahaleginak; gure klasikoaren zati hautatuak bereizi eta euskara batuan jartzen ari baita: Iztuetaarekin hasi, eta Agirre Asteasukoari egokitu zaio orain txanda.

Agirre bereziki interesgarria da gaur egun irakurrita, eta ez diot zurikeriaz. Euskal prosisten arazo handi bat da, gramatika ongi ezagutu arren, gatz gutxi dugula narratzeko eran. Eta sermoilariak bezala, etsenplu batekin argituko dut. Hara, liburua ireki eta Agirreren lehenengo ipuineko zatitxoak: «Harriturik geratzen zara letra hauek diotena irakurri. Aditzen duzu, hil dela zure adiskide bat. Kentzen diozu lehenengo orriari

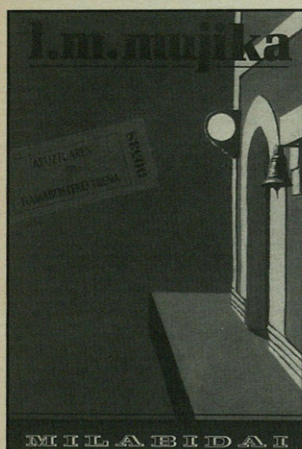
pixka bat, ipintzen diozu adiskideari ezpainetan, eta piztutzen da. Nork esan norainokoa izango litzatekeen orduan zure poza?».

Zati hori bera, horrelaxe idatziko zuen gaurko idazle batek: «Letra hauek diotena irakurri, harriturik geratzen zara. Zure adiskide bat hil dela aditzen duzu. Lehenengo orriari pixka bat kentzen diozu, adiskideari ezpainetan ipintzen diozu, eta piztutzen da. Orduan zure poza norainokoa litzatekeen, nork esan?». Eta orain, euskaraz gozatutako belarriak dituzuenok, esan: zein da, bi testu horietatik, biziena, arinena, indartsuena?

Hala ere, ez pentsa panazea irakurri. Asteasuko apaizaren erakusaldiak biblia berriztat hartu eta, deskuidatuz gero, horrelaxe azalduko da hurrena koitaduren bat euskal letren plazara: «Naiz idazle bat eta daukat idatzita nobela bat».

«ARPOI BATEN ERAN»
JUAN BAUTISTA
AGIRRE
ALBERDANIA

«ABUZTUAREN HAMABOSTEKO TRENA»

LUIS MARI MUJIKA
EREIN, 51 or.

Ipuin hau «milabida» bildu-
maren barne Erein argitale-
txeak argitaratzen dituen
aleetatik 21garrena da. Sail
honetako liburuak, egune-
roko abagadune, itxaroaldi,
bidaia edota insomnio ba-
tetarako ere lagungarri izan
daitezke.

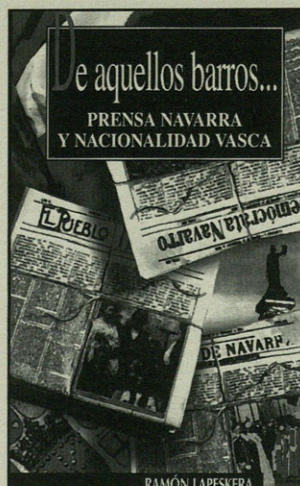
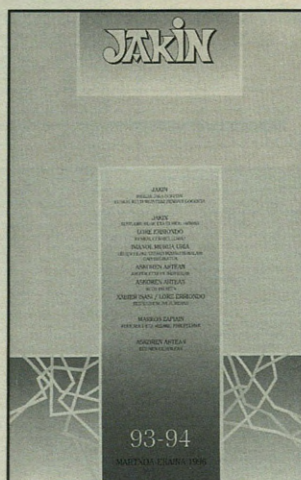
Ipuin honekin, egileak
1992ko «Imajina ezazu Eus-
kadi» saria eskuratu zuen eta
bertan, «hegoamerikarrek
bezi gaituzten dramatismo
giroa gure paisaiara modu
bikainean txertatzen du»ela
dio kontrazalean. Horrega-
tik, autoreak inoiz idatzi
duen ipuinik borobilena
ondu duela diote adituek.

«JAKIN»

93-94 ZENBAKIAK,
MARTXOA-EKAINA

«Jakin» aldizkariko zenbaki
bikoitz honek, omenaldi
berezia eskaini dio bere
«Gure Iritziz» sailaren bitar-
tez, duela denbora gutxi de-
sagertu zen Joseba Jakari.
Euskal curriculum-aren ga-
beziako gogoetaz aritu da
Lore Erriondo Euskal Herri-
ko Unibertsitateko irakas-
learen eskutik.

Euskarazko ikas materiala
eta testu liburuen azterketa
zehatzak ere badute lekua,
argitaratu diren testu libu-
ruak eta horiek ateratzeko
erabiltzen diren irizpideei
garrantzia emanez. Kultura,
literatura eta ikuskizunen
inguruko hainbat berri da-
kartza era berean aleak.

«DE AQUELLOS BARROS... PRENSA NAVARRA Y NACIONALIDAD VASCA»

RAMON LAPEKERA
TXALAPARTA, 188 or.

Idazlearen ikerketa estiloa-
ren bidez, liburuak XIX.
mende bukaerako eta XX.
mende hasierako nafar
prentsa aztertzen du.

Garai hartako gizartea, li-
beral eta kontserbadoreez
osatura, prentsaren bidez, bi
estamentu hauek euskera,
aberria, erlijioa, folklorea
eta ohituren moduko gaien
aurrean zein jokaera zuten
azaltzen zaigu. Eta Sabino
Aranaren bizkaitartasuna
agertu ondoren, Nafarroako
gizartean 1917tik aurrera
eman zen jokaera aldaketa.

«JONEN KEZKAK» SOROTAN BELE HIRUSTA

Hondarribi eta Lezoko tal-
deak bere hirugarren diskoa
kaleratu du. «Jonen kezka»
du izenburu baina edozei-
nek egunero dauzkan ba-
ruko kezken islada zuzena
dela diote taldekideek.

Aurreko bi diskoekiko
badakar aldakuntzarik hi-
rugarren honek, folk erri-
moek indarra galdu dutela-
ko pop-rockaren aurrean.
Taldeak dioenez, ordea,
«garapen hau naturala izan
da».

Orotara 12 abesti daude,
45 minututako iraupenare-
kin, naturaren elementuei
erreferentzia ugari eginez.
Diskoa Sorotan Bele taldeak
berak produzitu du nahiz eta
Hirustaren zibilua eraman
eta ezin da ahaztu Michel
Ducauk kantuen konpon-
keta eta moldaketetan
egindako lana aipagarria.

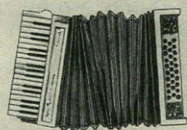

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxes: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

j.garzia

PERNIXIO

MILABIDAI

«PERNIXIO»
JUAN GARZIA
EREIN, 60 or

Erein argitaletxearen «Mila-bidai» bildumako 24. ale honek Pernixio baserritarren gora beherak azaltzen dizkigu. Kontakizuna, Pernixio Zumarragako tren geltokira joaten denean hasten da. Asmo bakarra du baserritar honek: Ameriketara joatea. Une hau da Pernixioren jaio-tze unea ●

JABI NABARROREN BELARRIZ

Emon gotzut musutxue, bai...

Gozategitarren bigarren disko hau eskuartean dudala, gogoratzen dut zer pentsatu genuen gehienok lehen diskoa entzun ondoren, alegia, listoia oso altu, altuegi jarri zutela, eta nekez gaindituko zutela bigarrenarekin. Ohi den moduan, kritikook inoiz ez dugula asmatzen dioen teoria garaile atera da berriro ere. Apunteri gutxi edo.

Eta uste dut hau esanda Gozategi taldearen bigarren disko honetaz esan beharreko gehiena esana dagoela. «Ainhua» izeneko honek udaran gogor jotzeko osagai guztiak ditu: kantu dantzagarriak, alaiak, katxondeo pittin bat (entzun ezazue bestela «Kixibille»-ren istorioa) eta kantu hura gonbidatzen duten doinuak. Nor ez da esnatu egunen batean «emoixtaxu musutxue»

ahoa duela?

Hamahiru kantuetatik lau lehenengo maketatik hartutakoak badira ere, merezi duelakoan gaude, kantu politikak zirelako eta merezi duelako formato berri hau. Bestetik, Gozategi taldekoek kantatzeko duten erraztasuna alde batera utzita, fandango batean aurkitu dut nik disko honetako harri bitxia, hain zuzen ere «Ainhua» izenekoan. Trikitilari belunaldi berriek era zaharreko fandango gazteak nola egiten diren dakitenaren eredu.

Lehenengo diskoan bezala, Fran Iturbe gitarjolea izan dute produktore lanetan, poliki poliki bere irudia finkatzen doan musikaria. Gustu handiko mutila dugu Fran, eta sumatzen dut laster disko gehiagotan ikusiko dugula produktore lanetan,

«AINHUA»
GOZATEGI
ELKAR

ea nire apunteria nola dabilen.

Ziur udara honetan Gozategi taldea ikusteko eta entzuteko aukera izango duzuela. Horrela bada, emoixue musutxu bat nere partez, merezi dabe eta...

«KASHBAD»
KASHBAD

ESAN OZENKI RECORDS
Taldearen lehenengo diskoa da eskuartean duguna. Sorkun Rubio, Txiki Beristain, Iban Jimenez, Gorka Sesma eta Gorka Lazkanok osatutako taldea 1994an hasi zen

lanean, Oreretako Musika Talde Elkartearen eskutik, «Nazkauta» izeneko abestierekin parte hartuz. Abesti hau egin eta denbora gutxira, «Kashbad»-ek bere maketa egin zuen «Zure zai», «Hegaz» eta «Hik zer nahi dek» bezalako abestiekin.

Diskoa egiteko aukera, Sorkunek Negu Gorriaken «Nire baitan daude biak» abestian parte hartu ondoren eta baxujole berria iristean izan zuten. 15 abestietako musika eta hitzak taldearenak dira, Urko Aranbururen laguntzarekin ●

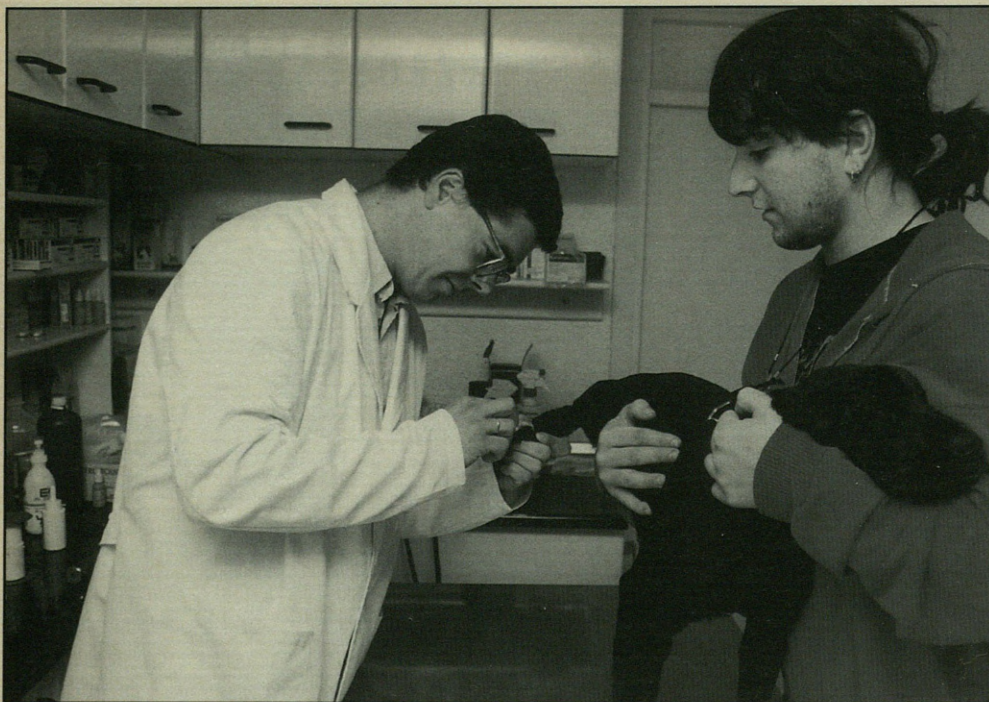

Argitarapen honen edizioako laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora:

fundazioa
fundación

Albaitari baten kontsultan girotuko da «Nire familia eta beste abereak». (Argazkia: Alberto Elozegi).

Animali arteko irri eta negarrak

Aste honetan hasi dira entseatzen «Nire familia eta beste abereak» izeneko telesailako kideak. Durangoko albaitari baten kontsultako eta bere etxeko gora beherak gerturatuko dizkigu 13 kapitulotan. Uztailean hasi eta irailera bitartean grabatuko dute, baina datorren urte hasiera arte ezin izango dugu Pausokako produkzio berri hau Euskal Telebistako pantailan ikusi.

«NIRE familia eta beste abereak» *dramedi* modura definitu dute telesailako buruek, drama eta komediaren arteko zerbait, alegia. «*Denarik izango du, bai familiako drama, baita umore gozoa eta atsegina ere*» zuzendaritza taldeko Manu Gilek dioenez. Famili drama hori biziko duena, Kepa Aberasturi albaitaria izango da. Durangar albaitariak egunero ko lanean, bere familiarekin,

seme-alabekin, emaztearekin, emazte ohiarekin eta neskalagunarekin dituen gora beherak izango ditu ardatz Pausokako produkzio honek.

Aste honetan hasi dira entseatzen eta uztailean hasiko dira grabaketa lanean, baina ziurrenez datorren urtearen hasiera arte ezin izango dugu «Nire familia eta beste abereak» pantailan ikusi.

Itxura berrikoa izateaz gain, badu beste berrikuntzarik ere, Euskal Telebistan lehenengo aldiz grabatuko duten 50 minutuko telesaila izango da, orain artekoak 20-30 minutu bitartean egon dira. Telesailak izango duen beste berezitasuna kanpoan eginiko grabazioena izango da, % 20-% 30a Durango, eta Atxondo inguruan grabatuko dute. Lan hau errazteko, platoan grabatu beharrekoa

uztaila hasieratik abuztu erdira arte egingo dute eta ondoren beste hilabete kanpoan grabatzen.

Kanpoko grabazioak erritmoa motelduko ote duen dute kezka Pausokakoek, asmoa «Goenkale»-kin izan duten produkzio erritmo gogorrari eustea baita. Manu Gilek dioenez, «*Goenkale*»-ko *esperientziak aktore, gidoigile eta beste-lako taldea dinamizatzeko orduan lagundu digu*. Erritmoan bakarrik ez, etxe berdineko produkzioak beste hainbat gauzetan eragina izango duela aitortzen du Pausokakoak. Edukia guztiz ezberdina izango bada ere, lan talde handi bat berdina da. Hala nola, Manu Gilekin zuzendaritza taldean dagoena eta era berean script editorea dena bera da, Txabi Puerta. Gidoigiletako asko ere bai: Andu lertxundi, Jose A. Vitoria, Felipe Loza, Garbi Losada eta Roberto Herrero.

Aktoreak ez dira izango «Goenkale»-ko berak, besteak beste, Patxo Telleria, Aizpea Goenaga, Anne Igar-teburu eta Mikel Martinez izango dira Kepa Aberasturi eta bere familiari bizia emango diotenak.

«*Goenkale*» produktu oso zehatza da, bere eduki eta argumentuarekin, baina guk saio guztiz ezberdina egingo dugu. Gure helburua ez da «Goenkale»-ren konpetentiza izatea. Argiztapenak, jantziek eta kanpokaldeko grabaketek beste itxura bat emango diote. Momengu honetan ETBn ez dago saio honekin alderatu daitekenik» argudiatzen du Manuk «Nire familia eta beste abereak»-ren inguruan.

ARRITXU ZELAIA

Juan A. Larrañaga: «Komentatzea baino errazagoa da jokatzea»

Euskal Telebistako Txemi Galarraga, Pedro Mari Goikoetxea eta Juan Antonio Larrañaga Ingalaterran dira lanean Eurokopa dela eta. Newcastle hirian partidu baten atarian Larrañagari txapelketa honen eta beste hainbat gauzen iritzia eskatu diogu.

Orain arte jokaturako partiduen ondoren ze iritzi duzu txapelketaren inguruan?

Lehenengo bi astetan nahiko maila kaxkarra egon da. Joku gutxi ikusi da. Hau normala da, lehenengo fasean taldeak irabaztera baino, ez galtzera iritetzen direlako. Orain arte Alemaniako selekzioak bakarrik erakutsi du joko ona.

Zein irizpide erabili duzue partiduak hautatzeko garaian?

Irudien jabetza TVEk dauka eta ETBri partidu batzuk eskaintzeko aukera eman dio. Lehentasuna ez eduki arren, Ingalaterra-Holanda, eta Errusia-Alemania bezalako norgehiagokak eskainiko ditugu. TVEk aukera malgutasun handia eskaintzen digu alderdi honetan.

Ezberdintasunik ba al da Espainiako Ligako partiduak edo Nazioarteko partiduak ematerakoan?

Batez ere haunditasunean dago aldea. Hemen telebista kate asko daude eta Espainiako Ligan bost edo sei. Azkenean ohitu egiten zara. Komentarioen mailan ez da ia alderik, talde gehienak aurrez ezagutzen dituzulako. Arazo bakarrak Turkia-moduko talde ezezagunekin izaten dira.

Futbolaria ala komentariogilea?

Nik nire burua futbolaritzat jo dut beti, bizitza horretan eman dudalako, eta momentu oso onak pasa ditudalako Errealarekin. Orain, komentariogile lanean ari naiz eta lan lasaia denez ondo moldatzen naizelakoan nago. Gainera, futbolari begira dudan grina edo go-goa ongi gainditzen dut lan honekin. Hala ere, futboleko jokatzeko errazagoa da niretzat.

Zeintzuk dira Europako Txapelketako talde indartsuenak?

Garailea, Alemania, Italia eta Frantziako taldeen artean egongo da nire ustez. Espainiari dagokionez, aurrera egiteko, bere jokua asko hobetu beharko du.

TXORI BATEK

ESAN DIGU

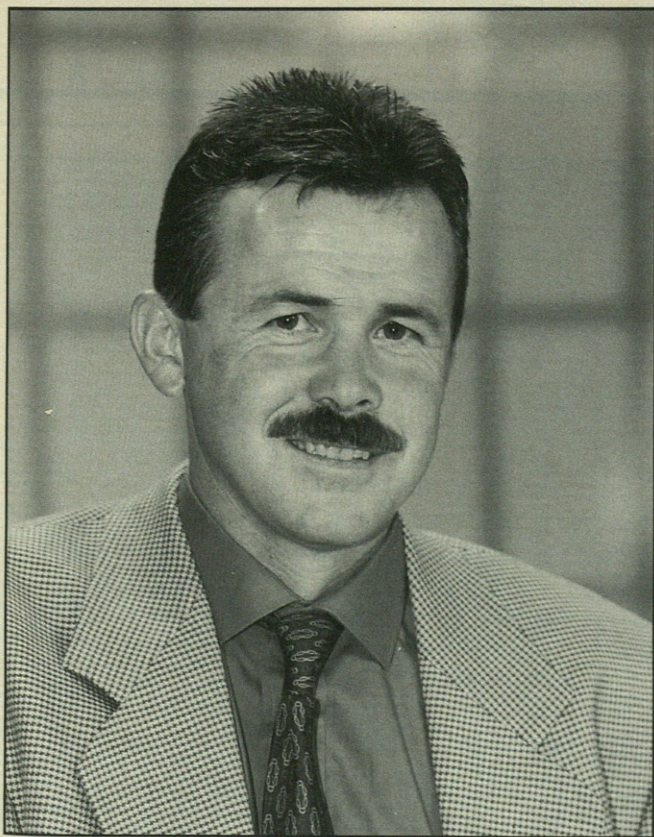
Datorren denboraldian «Arralde»rik ez «ARRALDE» saioa hila eta ez du jarraituko datorren denboraldian. Margarita, Hortentsi, Elena eta beste solaskideak ez ditugu saio honetan ikusiko datorren kurtsoan.

Baina saioa desgertuko bada ere, Claudio Landa eta Iñaki Beraetxe pantailan ikusten jarraituko ditugu. «Arralde» saioaren egileek datorren denboraldirako esku artean baitute bi hauek aurkeztuko duten saio berri bat.

«Arralde»k ez bezala, saio berriak ez du «Goenkale»rekin zerikusirik izango. Umorea, probokazioa, alaitasuna... izango dira besteak beste saio honetako edukiak.

Zuzenean eskainiko dute programa, «Arralde»ko zuzenekoak izan duen arrakastari eutsi asmoz. Gauetako magazine gisara definitu dute, platoan egindako elkarrizketak, telefono deiak, bideoak eta bestelako atalek osatuko dute.

Oinarritzkoena erabakita badago ere, oraindik hainbat gauza guztiz zehazteko daude. Saioa pantailan irail aldera agertuko litzateke.

«Futbol taldeek joku eskasa erakutsi dute orain arte».

ANDONI URBISTONDO

■ «Txiskolako» txiste bilduma ikusteko beste aukera

Kike Amonarriz tolosarrak aurkeztzen duen programako txiste bildumaren bat ikusteko aukera izan ez duenak parada bikaina izango du astelehenean. Saio honetan, Lehenengo eta Bigarren Txiste Lehiaketan bizi izandako momenturik barregarrienetako

laburpen zabala eskainiko da. Euskal Herriko hainbat herrietako taldeek kontatutako txistekin barre algarak mugarik gabe ekainak 24an gaueko 22:00etan.

■ «Piztien mundu ikusgarria» dokumentala

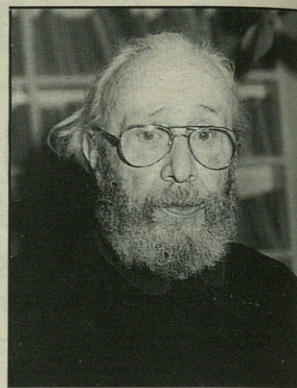
Animalien bizimoduaren ezaugarriak azaltzen dira erreportaia erakargarri hauetan. Ehiza garaiko uneak, eta umeak zaintzeko garaian piztiak hartzen dituzten jokaerak dira dokumental hauetako protagonistak. Ekainak 22, eguerdiko 12:35ean, «Crocodile river» izenburua daraman saioa ikus ahal izango dugu. Bigarren erreportaia «Born to be wild» izeneko da eta ohianeko piztien eguneroko borroka, bizi iraupena ziurtatzeko dela ikusiko dugu. Ekainak 25, 23:35ean.

■ «Euskaldunak eta Lege Sikua» «Euskal Herri»-en

azkenengo saioetan

Koldo San Sebastianek zuzentzen duen programak denboraldiko azkenengo saioa eskainiko du Ekainaren 27 eta 29an gaueko 23:35ean. Azken programa honek, «Euskaldunak eta Lege Sikua» du izena eta Estatu Batuetan «Lege Sikua» ezarri zenean euskaldunek betetako funtzioa azalduko digu.

Legea indarrean egon zen bitartean, amerikarrek ezin zuten alkoholik egin, saldu eta edan. Ondorioz, kontrabandoa sortu zen, euskal famili batek, Legasetarrak, zeresan haundia izan zuten whiskya, likoreak eta ardoaren moduko kontrabandoan. Gai hauetaz hitzegiteko, programako langileak Ziburu eta Hiriburura joan dira Legasetarrak elkarrizketatzeko, tartean Marc Legasse idazlea da.

■ Eurokopako lehia erabakigarrienak aste honetan

Ingalaterran jokatzeko ari den Europako taldeen txapelketa aurrera doa eta final laurdenak nahiz final erdiak gertu dira jadanik. Euskal telebistak, final laurdenetako norgehiagoka eskainiko du Ekainak 22an arratsaldeko 19:30ean eta Ekainak 26an txapelketako final erdia 20:30ean.

Z A P P I N G

Gipuzkoako Dantza Txapelketaren erreportaia Urnietako Telebistan

URNIETAKO Telebistak kultur mailako ekitaldi berezia eskainiko du aste honetan. Urnietan izango den probintzi mailako Dantza Txapelketaren inguruko erreportai zabala prestatu dute bertako kazetari eta teknikariek.

Asteroko programazioari dagozkionez, saio garrantzitsuenak «Utberriak» albiste saioa da. Bertan, astean zehar Urnietan gertatutako ekintzak biltzen dira. Albiste guztiak euskaraz ematen dira beti eta ondoren, berri horien laburpena egiten da laburrean erdaraz eta bost bat minututan.

Albiste saioaren ondoren, «Kirol Saltsan» izeneko kirol programa da-

go. Urtean zehar, Urnietako kirol taldeek lortutako emaitza guztiak jakinarazten dira, nagusiki futbola, eskubaloia, txirrindularitza eta aretoko futboleko emaitzak. «Kirol Saltsan» programan, elkarrizketa eta erreportai bereziak ere ematen dira ekitaldi bereziren bat dagoenean, hala nola herriko jaietan.

Kirol saioaren ondoren, kulturak hartzen du lekua. «Butaca Cero» programak, Donostiako zinematiko filmak ematen ditu ezagutara normalean, baina udan, Urnietako inguruko herrietako festen egitaraua azaltzea ere pentsatu dute urnietarrak. Meza nagusia ere eskaintzen da elizara joan

ezin duten ezinduei meza entzuteko aukera emateko. Programazioa astearte eta ostiraletan emititzen da 14:00etan eta 20:00etan, eta igandean eguerdiko 12:00tan.

Extremadura eguna Zarauzko Telebistan hizpide

Agustin Ezenarroren gidaritzapean da «Eztabaidarako tartea» saio berria. Hilabete honetan saioan izango duten gaia, Zarauzko Extremaduraren Egunari lotua dago. Agustin Ezenarro, Francisco de Zurbaran eta extremaduratarren elkarteko hiru kide izango ditu gonbidatu.

Bestalde, «48 ordu» izeneko albiste saioa emango dute ekainak 24an arratsaldeko 18:15ean. Idoia Etxeberriak prestatutako lan honetan, asteburuan gertatutako ekitaldi eta albiste berri emango da.

SER itsaso erdaldunean euskal «Kultur badia»

Gipuzkoako SER irratia «Kultur Badia» izeneko euskarazko irratsaioa emititzen du egunero. Alex Aisa eta Jon Lopez kazetariak dira Bagera elkarte eta SER irratia-aren ekimenez sortutako programa zuzentzen dutenak. Edukia, euskararekin zerikusia duten kultur albisteak.

ALEX Aisa eta Jon Lopez kazetariak bi urte daramatzate «Kultur Badia» euskarazko irratsaioa egiten Gipuzkoako SER irratiari. Saioa Donostiako Bagera euskal elkarte eta SER irratia-aren ekimenez sortu zen. Alexek dioenez, «Donostiako SER irratiko programazioa gehiena Madrilan egiten dena da. Hemen egiten ziren saioak kopuru eskasa osatzen zuten eta euskarazkoak are gutxiago. Egoera hau ikusita, duela ia 2 urte

ni eta Jon Lopez 'Kultur Badia' saioa egiten hasi ginen».

Programak 30 minutuko irauten du eta astelehenetik ostiralera emititzen da arratsaldeko 19:30ean. Alex Aisak, saioa kultur magazin bezala definitzen du. Programan, «Donostia eta inguruko berri kultural ari-*nak ematen ditugu. Berri-
gehiak euskararekin dute
erlazioa. 'Kultur Badiaren'
helburua erraz entzun dai-
tekeen programa egitea da».*

Alex Aisa eta Jon Lopezek egiten dute arratsaldero SER irratiko «Kultur Badia» irratsaioa (Argazkia: Alberto Elozegi).

Hasiera ez zen erraza izan kontaktu gutxi zeudelako. «*Hasierako irratsaioak egitea benetan gogorra izan zen, kontaktuak benetan urriak zirelako*». Gainera, programaren hasierako ordua (goizeko 9:30ak) «*ez zen oso egokia, baina oraingoa bai*» kazetariak baieztatzen duenez. Eguneroko saioaz

gain, bi kazetari euskaldunak euskarazko publizitatea prestatzeaz ere arduratzen dira azken aldian. Alex Aisa eta Jon Lopez gustura daude Kultur Badia saioa egiten, baina ez dute zihurtasunik bere jarraipenaren inguruan.

ANDONI URBISTONDO

B A G A K

■ San Juan jaiak Segura Irratian

Aste honetan San Juan jaiak direla eta Segura Irratiak emankizun berezia prestatuko du festak dituzten inguruko herriei batera.

Programa Ekainaren 21ean izango da eta antolatzaleei elkarrizketak, egitarauari buruzko informazioa eta musika ez dira faltako.

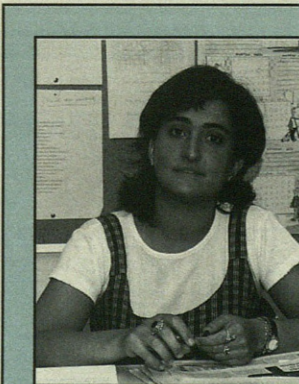
Ekitaldi berezi honetaz gain, astero diren «Handik eta Hemendik» kultur saioak eta «Kalejira» programak beteko dituzte Segura Irrati-ko programazioaren beste tarteak. Saioa, zahar eta barrik daudenentzat dago zuzendua eta agur eta mezu ezberdinen bitartez, animoak ematen zaizkie.

■ «Euskal Herria zuzenean» Irulegiko Irratian

Nafarroa Behereko Irulegiko Irratiak, Arrosan izango den «Euskal Herria zuzenean» musika jaialdian jarriko du arreta berezia «4etan pika» saioaren bidez. Piztu eta Irulegiko Irratiak antolatzen duten jaialdi erraldoi honen egitaraua, elkarrizketak eta abar prestatuko dira zuzenean. Zuzeneko saioa eta euskal musika tarte-*tukotukot* dituzte etengabe irratsaio osoan zehar.

Bertsu munduak ere tarte izango du irratiari, astelehena 24an. Irratia pizten dutenek, Nafarroako Bertsolarien Txapelketa entzun ahal izango delako gaueko 21:00etatik aurrera.

A U R P E G I A

Olga Inuntza (Durango Irratia)

Duela bost urte, oraindik Leioan kazetaritza ikasketak egiten ari zen bitartean, Durango Irratiari praktikak egiten hasi zen. Eta harrezkero han dabil esatari lanean Olga Inuntza.

Irratiari informatiboekin hasi, eta informatiboekin jarraitzen du. «*Gustukoak ditut albiste-
giak, horretan aritzen
naiz batik bat, baina as-
tean behin, astearteetan,
'Gauzale' deituriko pro-
grama ere egiten dut*». «Gauzale» magazinean denetarik egiten duela dio Olgak: elkarrizketak, erreportaiak...

Irratiko edozein generotari gustura arituko litzatekeela diosku, baina oraindik inoiz musika saiorik ez duela egin eta gogoko lukeela aitortzen du. Baina berak dioenez, «*ikasteko asko dut oraindik*».

Apendizitisa: zalantza ugari

APENDIZE edo hestesobrearen inflamazio akutua da apendizitisa. Eta zer da hestesobrea? Benetan sobera al dauka-gu? Inporta al du benetan apendiziza kentzeak? Galdera horiek askotan egiten dizkigute medikuoi, eta argi pixka bat egiten saiatuko naiz.

Hestesobrea heste meharraren luzakin edo prolongazio bat da, barrutik hutsik dagoena. Baina bere mukosa inflamatzan denean, edota eginkai gogorrez osatutako masa batek apen-

dizea bete eta trabatzen duenean, egoera horri apendizitis esaten zaio. Sabeleko eskuin-behealdeko mina, apetiturik eza, makalaldia, sukarra eta baita goragaleak ere izan ohi dira bere sintomarik usuenak.

Ez da, inondik inora, gaixotasun larria, baina medikuaren berehalako atentzioa eskatzen duenez, susmorik txikiena ere edukita, hobe da pediarrari berehala deitzea edo harengana joatea. Ez zaio janaririk emango umeari eta

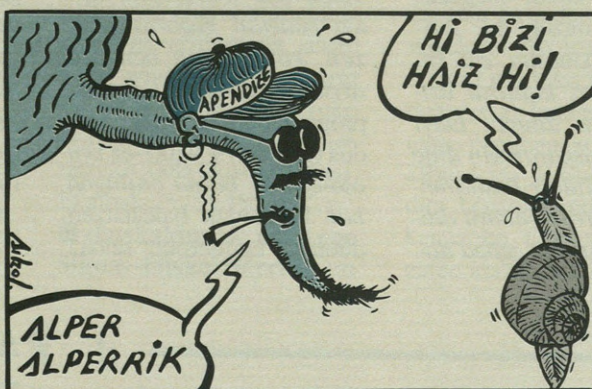
inoiz ez da lasaigarririk ezta libratzaierik ere errezetatuko. Garrantzia handikoa da diagnostikoa azkar egitea, apendiziza zulatu egin baitaiteke eta peritonitis bat sortu, modu horretan infekzioa sabel osora barreiatuz.

Baina hori esatea errazagoa da egitea baino, ez baita batere erraza apendizitisa lehen begi-kolpean, ezta analisi eta azterketa osagarrien laguntzaz ere, diagnostikatzea zenbait kasutan. Inflamazioa jaisteko izotz-poltsa bat jar daiteke sabelaren gainean, baina inola ere ez berorik.

Apendizitisa dagoela susmatuz gero, susmorik txikiena izanda ere, hestesobrea erauzi beharra dago. Gaur egun, baina, operazio kirurgikoa oso erraza da medikuentzat, eta baita umearentzat berarentzat ere. Konplikazio edo zailtasunik agertzen ez bada, 24 orduren buruan haurra jaikitze moduan egongo da ■

JABIER AGIRRE

Apendizitisa dagoela susmatuz gero, susmorik txikiena izanda ere, hestesobrea erauzi beharra dago. Gaur egun, baina, operazio kirurgikoa oso erraza da medikuentzat, eta baita umearentzat ere

L A N D A R E A K

Kukupraka noren neurrira?

KUKUPRAKA, kukuporra, txilintxa, azkutaia, sukarbelarra, errebelarra, Joanes-belarra eta kukubelarra. Asko dira *Digitalis purpurea* euskaraz di-tuen izenak. Harro azaltzen da oraintxe kukupraka basogune heze argietan. Iaz hosto bilotsuetatik sustrai lodikotera bideratutako elikagai andana errez arrosa koloreko lore multzo garai dotorea garatu du. Ikusgarria.

Kukupraka oso osorik, sustrai, hosto, lore eta fruitua, toxikoa da. Bihotzean eragiten duten glukosidoak ditu. Hostoetan bakarrik 30 baino gehiago identifikatuak dira. Ezagunenak digitoxina, gitoxina eta gilatoxina. Glukosidoak gorputzean beste substantzia batzuk bilakatzen dira (hidrolisiaz,

adibidez, digitoxigenina, digoxina, gitoxigenina, gitaloxigenina...).

Landare hau janez gero toxikatzearen sintomak ugariak dira: goragalea, sabelaldeko mina, liseri-odoljarioak, beherakoak, buruko-mina, bertigo, logalea, buru-nahasmendua, nekea, ikusmen lausotua, dardara, sukarra... Nabarmenena bihotzean eragiten duen asaldura da, taupadak mantsotu, azkartu eta gero irregulartuz. Ondorioz takikardia, fibrilazioa, blokeoa eta bihotza sistolean erabat gelditzen da.

Ekidoak (zaldi, mando...) oso sentikorak dira, 140 gramo hosto berde edo 25 gramo hosto lehor janez gero hiltzen dira; bobidoek, hausnarkariak izaki, dosi handiagoa behar dute (200

gramo), ardiek 30 gramo eta txerriek 20. Gizakia, ahul alena, bizpahiru gramo hosto lehorrekin hiltzen da.

Beraz, kukupraka ikusiz gozatu, eta agur... Edo, nori eman nahi diozu? ■

JAKOBA ERREKONDO

Arantzako inguru itzela, San Juan Xar egunean bisitatzeko modukoa

Arantza eta Igantzi, Bortzirietako Paleozoikoko mazizoa zeharkatzen duten bailaretako batean daude. Inguru hau Nafarroako zaharrenetarikoa da geologiari dagokionez, eta bere erreliebeak ibilaldi zoragarriak egiteko parada eskaintzen digu, Arantzako zirko ederra kasu. San Juan Xarreko leku miragarritik abiatuta, Arantza inguruko mendiak eta basoak ezagutuko ditugu, Latsa erreka menperatzen dugun artean.

SAN Juan Xar izeneko lezea kristaututako antzinako leku paganoa da, udako solstizioan egiten diren ohitura zaharrak atxeki dituen.

San Juan Xarreko erromeriak jendetsuagoak zirela oroitzen dute bertako aiton-amonek. Ugari dira iturri ondoan ageri diren zapi eta oihalak, San Juan iturriko urak, herritarren ustetan, sendatzeko anitz propietate baititu.

Leku honen interes geomorfologiko eta biologikoa dela kari, zati txiki bat Erreserba Natural izendatu dute. Debozione handiko leku honetatik hasiko dugu Arantzako itzuli handia. Mugagaraira doazen bide eta pista segituz, Unanu aldera igoko gara.

Itsaszelaiaiko iturriko urez zintzurra busti ondoren, Pabolletako ikaiari ekingo diogu, bere gailurrean harrespil eder bat aurkituz. Ianeko Artikutzako mugan gaudela eta hemendik Gerasuneraino jarraituko dugu mugalde eder hori, harizti eta pagadien artean. Pabolletatik hegoaldera joz, Izu mendia igoko dugu eta hemen, ikuspegi ederra izateaz gain, harrespil batzuk kausituko ditugu.

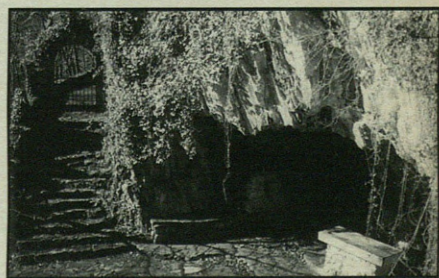
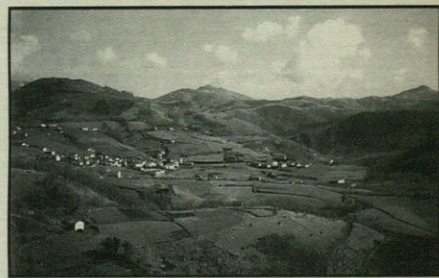
Baraxar zeharkatuz, Oilargarateko lepoko bordak eta iturria iraganen ditugu Negusoroko pista astunari ekiteko, eta segidan Gerasungo ikaia igotzeko. Hau da, dudarik gabe, ibilbide luze honen zatirik gogorrena.

Ibintza, Gurutzeta eta Ekaitzako ataka pasata, Ekaitza mendia igoko dugu. Gure begien aitzinean Mendaurren eta bertako

Erdiko argazkian, ezkerretik hasita,

Mendieder, Mendaurren eta Ekaitza mendien gailurrak ikus ditzakegu.

Goiko argazkietan, oster, Igantzi herria belai leunetan kokatua, eta San Juan Xarreko lezea. Azken honetan, sailduaren irudia topatuko dugu.

ermita azalduko zaizkigu. Mendaurren ondoan urtegia izango dugu agerian.

Mendieder aldera jo ostean, Arantzainoko jaitsiera zoragarria izanen da. Mairubaratzetan mairubaratzik atzeman gabe, Zipuruko lepõra aterako gara eta hemendik, Apaizaren gurutzea ezkerrean utzita, Arantzako errepidea lortuko dugu.

Arantzatik hartuko dugu herriko pisizfaktoriraino jausten den galtzara zoragarria. Erreka bazterretik Aranibar baserriraino joango gara eta hemendik bide batek San Juan Xarrera eramango gaitu ■

IÑIGO TXINTXURRETA

A N T Z E R K I A

21

Ostirala

● **Xirrixti-Mirrixti** antzerki taldeak «India beltzak» lanaren bi emanaldi eskainiko ditu aste honetan. Lehenengoa gaur, **Makean** 21:00etatik aurrera. Bigarrena, berriz, etzi **Pagolan**, arratsaldeko 16:00etan.

● Donibane Garaziko Rauban gelan, **Lizeoko ikasleek antzerki-emanaldia** eskainiko dute gaueko 21:00etan. Obraren izena: «Polar Paris Ribou».

22

Larunbata

● Bilboko Kafe Antzokian bi antzezlan izanen ditugu ikusgai aste honetan. Lehenena gaur: **Txurdinagako antzerki taldearen** eta **Gazteguneren** «Hiesean» 19:00etan. Bigarrena, hilaren 26an: **Hitzerdi** taldeak «Izan ala... Billy & Txespir» taularatuko du 20:00etan.

27

Osteguna

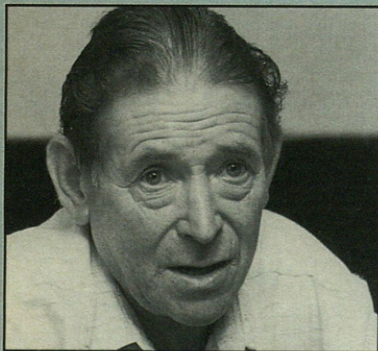
● Iruñeko Antzerki Aroaren barruan, **Trokolo taldeak** «Liburulariak» lana aurkeztuko du 21:30ean. Trokolok lan hau **euskaraz** antzeztuko duen **lehen aldia** izango da. Sarrerak 600 pezeta (24 libera) balio ditu.

B E R T S O L A R I T Z A

21

Ostirala

● **II. Berritxu Saria bertso-saioa** burutuko da gaur 19:30ean Berriatun. **16 eta 18 urte bitarteko bertso-**

Argi Berri elkarteak Lazkao Txiki V. Bertsopaper Lehiaketa antolatu du Ordiziko Udalaren

Ekainaren 23, igandearekin, dantza jaialdi dotorea burutuko da **Urretxun, Lurra dantza taldeak Dantzari Txikiaren eguna antolatu baitu**. Jaialdi honetan, Legazpiko Korosti, Errenteriako Ereintza, Zaldibiko Iztueta, Ordiziko Jakintza, Lezoko Muxika, Bergarako Aranzadi, Beasaingo Aurtzaka, Zumarraga-Urretxuko Irintzi eta Urretxuko Lurra dantza taldeetako hurrek hartuko dute parte. Eguerdian hasita, talde guztiek Urretxuko kaleak zeharkatuko dituzte kalejiran eta 17:30etik aurrera, dantza emanaldiak izango ditugu ikusgai Urretxuko Lizeo enparantzan.

lari gazteentzat antolatutako sariketa honetan zortzi bertsolari arituko dira: Peru Aranburu, Ainhoa Agirreazaldegia, Joseba Gojenola, Beñat Ugartetxea, Leire Bilbao, Joseba Arza, Ekintza Landa eta Oihane Enbeita.

D A N T Z A

21

Ostirala

● **Carmen Cortesen** dantza talde ospetsuak Garcia Lorcaen «**Yerma**» lana taularatuko du du Barakaldo Antzokian gaur eta bihar.

E R A K U S K E T A K

21

Ostirala

● Galeria Dieciseis aretoak **Txema Madoz** argazkilaria erakusketa antolatu

laguntzarekin. Lehiaketaren helburua da bertsolari berriei bertsolaritzan hasteko aukera ematea. Gaztetxoek —13 urtetik beherakoek—, neurri eta doinua librea izango dituzte, baina gaitzat «Gure eskola» izango dute. Sei eta zortzi arteko bertso kopurua aurkeztu beharko dute hauek. Helduek berriz —14 urtetatik gorakoek—, gaia librea izango dute, baina zortzi eta 12 arteko bertso kopurua aurkeztu beharko dute. Lanak Argi Berri Elkartera igorri behar dira (Gipuzkoa Kalea 15, 20.240 Ordizia). Lan guztiak uztailaren 1a baino lehenago bidali behar dira. Argibideak ondoko telefono hauetan: (943) 88 52 28 edo 88 90 53.

du. 1991n Espainiako Kodak Saria irabazi zuen argazkilaria lanak Donostian lehen aldiz ikusteko aukera dugu hau. **Argazkiak «Serie II» sailekoak** dira. Uztailaren 1era arte **Artzai Onaren enparantzan** egonen da.

F E S T A K

22

Larunbata

● **Hazparneko besten** karietarat, makina bat ekitaldi izango ditugu aste honetan Hitzordu batzokian. Gaur gauean **Hegaztiak** taldearen kontzertua izango du entzungai. Bihar, aldiz, **presoen aldeko bazkaria** Zuberoako txanbelariak alaituta. Hilaren 25an **Mojito-gaua** izango dugu protagonista, eta bertan Kubako musikariak hartuko dute parte. Biharamunean, ostera, **rock kontzertua**.

I K A S T A R O A K

22

Larunbata

● Gipuzkoako Goi Mendi Eskolak aurrera darrai mendizaleentzako ikastaroen eskaintza oparoarekin. Oraingoan, **Harkaitzetako Alpinismo Ikastaroa** antolatu du datozen bi asteburu hauetarako. Ikastaroa 2.885 metroko garaiera duen Frantziako **Midi D'Ossau mendian** burutuko da. Bertan parte hartu edota argibideak nahi izanez gero, hots egin Donostiako **Izadi dendara**, ondoko telefono zenbakira: (943) 29 35 20.

JAIALDIAK

22

Larunbata

● Gaueko 22:00etan hasita, **Zugarramurdiko kobazuloetako gaupasa-jaialdi ospetsua** burutuko da gaur.

3.000 lagunentzako afaria prestatuko da, eta afalostean ekingo zaio festari: zarpantzarrak, musika, animazioa...

23

Igandea

● **Donibane Garazin, bertako ikastolaren festa**

burutuko da goizeko 11:00etan hasita, ikastolako haurren ikuskariarekin. Eguerdian partean, aldiz, bazkaria izanen dugu. Arratsuan, animazioa eta musika.

LEHIAKETAK

23

Igandea

● **Euskarazko Piropo eta Irain Lehiaketa** antolatu du Lasarte-Oriako Tkakun kultur elkarteak. Herrian

kartelak jarri dituzte, piropo edo iraina eta ezizena idazteko. Ondoko kutxan orri bat sartu behar da, izena eta telefonoa ipiniz. Piropo nahiz irainek, **hitz batetik bi esaldira arteko luzera** izan behar dute. Gaurkoa da sariketan parte hartzeko azken eguna.

MUSIKA

21

Ostirala

● **Bilboko Kafe Antzokian** musika-emanaldi franko izango ditugu aste honetan.

Zuberoako Muskildi herriak maskarada eskainiko du Oiartzunen datorren igandean, ekainaren 23an. Egitarauari

eguerdian ekingo zaio. 12:00etan, herrian zehar maskaradaren barrikadak. Jarraian, 14:00etan hasita, herri bazkaria ekingo da Haurtzaro ikastolan. Mokadu ederra egiteaz gain, Alaitz eta Maider, Joxemi eta Iñaki Labaka trikitilariekin dantza saio dotorea egiteko moduan izango gara. Bazkarirako txartelak ondoko lekuetan dituzue salgai: Oiarzungo Amazar tabernan, Oretako Arkaitza tabernan, Hernaniko Lete liburudendan eta Donostiako Bilintx

megadendan. 17:00etan, ostera, maskarada eskainiko dute Muskildiko herriarrek ikastolan bertan.

Batetik, **Su ta Gar** talde eibartarraren kontzertua gaur gaueko 22:00etatik aurrera. San Juan egunean, berriz, **Laukote Berria** taldeak txistu kontzertua eskainiko du arratseko 20:00etan. Biharmunean, hilak 25, «Astearte Klasiakoak» sailaren barruan, **Celes seikotea** arratsaldeko 20:00etan. Eta, azkenik, ekainaren 27an, **Urtz** taldearen kontzertua gaueko 21:00etan.

● **Muskizen** kontzertua izango dugu gaur 23:00etan hasita. Bertan, **Xaximiku** eta **Tapia eta Leturia Band** taldeek eskainiko dituzte musika-doinuak.

● **Os diplomaticos do monte alto** eta **Bizkar Hezurra** taldeek bina kontzertu eskainiko dituzte egunotan. Lehenengoan, gainera, biak elkarrekin izango

ditugu **Eibarko Unzaga plazan**. Kontzertu hau gaur izango dugu. Os Diplomaticos galiziarrek bihar ere beste emanaldi bat izango dute. Oraingoan, **Tolosako plazan** 23:00etatik aurrera, eta **King Mafrundi lagun dutela**. Bizkar Hezurra taldeak ere eskainiko du kontzerturik egun berean, hain zuzen, **Barakaldoko Arteagabeitiazuazo auzoan** gaueko 23:00etan.

23

Igandea

● Getxoko Kultur Etxeak antolatuta, **txistu kontzertua** ikusteko aukera izango dugu gaur 12:30ean

Areetako Eskola plazan. Kontzertuan **Uribeke Merinaldeko txistulariek** hartuko dute parte. Sarrera dohainik izango da.

26

Asteazkena

● **Sustraia** taldeak kontzertua eskainiko du gaur **Hazparden** 23:00etatik aurrera. Emanaldia herriko enparantzan izango dugu entzungai.

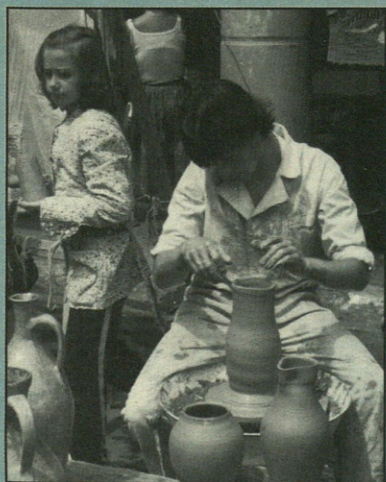
SOLASALDIAK

26

Asteazkena

● Urretxuko Udalak **hitzaldia** antolatu du gaurkorako Aldiri Kultur Etxean. Gaia, bederen, egunerokotasun

handikoa dugu: «**Irlandako bake prozesua**». Hizlari-lanetan iaz Irlandan egon ziren **Askapena erakundeko brigadistak** izango dira. Solasaldiari arratseko 19:30ean ekingo zaio.

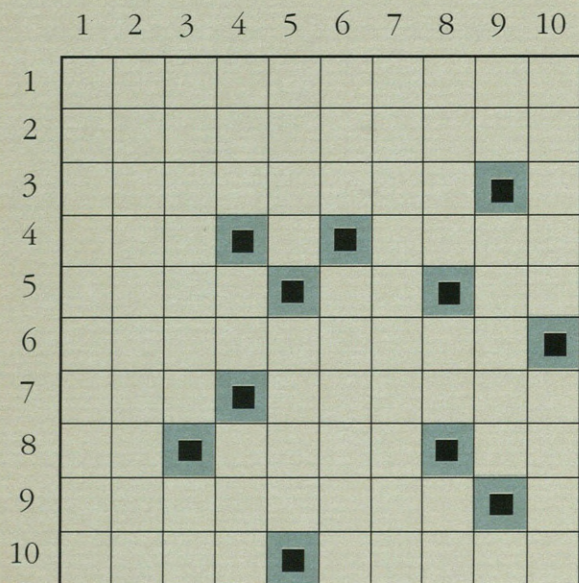

Irungo Zeramika Tailerrak haurrentzako zeramika ikastaroa antolatu du uda parte honetarako.

Hain zuzen ere, uztailaren 2tik 30era eta abuztuaren 1etik 29ra burutuko da ikastaroa. Sei urtetik hamalau urte bitarteko gazteei zuzendutakoa da berau, eta matrikulatzeko 7.000 pezeta (280 libera inguru) ordaindu behar dira. Haur eta gaztetxoenei zeramikaren mundua eta zeramikagintza ezagutaraztea du helburu ikastaro honek, zeramika-lan propioak egiteko aukera eskaintzeaz gain. Argibideak, Zeramika Tailerrean edota Heziketa, Kultura, Kirol eta Gazteriaren Sailean.

Denborapasa

Gurutzegrama

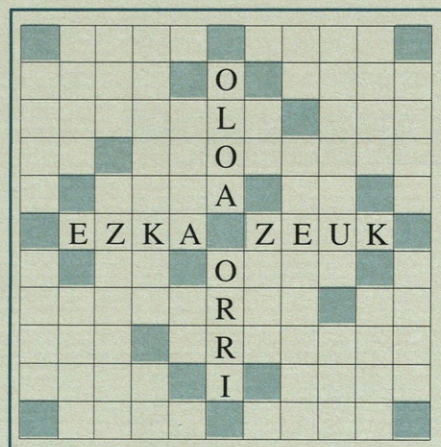

EZKER ESKUIN: 1.- Asteko lehen eguna. 2.- Bikaintasun. 3.- Esnearen gantza. Lehenengoa. 4.- Partitiboaren ezaugarria. Oxigenoa. Eskaini eta ez eman. 5.- Ikasi aditzaren infinitiboa. Lehena eta azkenekoa. Xakearen hasieran. 6.- Kutsatzearen ondorioa. 7.- Arrantza tresna. Hondamena. 8.- Musika nota. Bost pezeta. Zakur. 9.- Detektagailuak. Potasioa. 10.- Ahuntzaren ar. Hil.

GOITIK BEHERA: 1.- Amerikakoa. 2.- Sasikoak. 3.- Finkatu. Hizki baten izena. 4.- Kontsonante baten izena. Gipuzkoako ibilgailuetan. Errepikatuz, ikara. 5.- Galiziako hiria. Diosala hitza. 6.- Juntagailua. Abarra. 7.- Kobazuloak. 8.- Esnatu aditzaren infinitiboa. Alderantziz, erbioa. Errepikatuz, gorotza. 9.- Pinuaren amaieran. Emakume izena. Tona. 10.- Neba. Uztai.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Alokerak
Egitasmo
Kaparrak
Orokorra

4 letra

Agur
Aita
Aker
Area
Aroa
Arro
Bira
Egon
Gona
Igaz
Ilea
Inka

Irun
Isun
Miru
Oloa
Orri
Ortu
Neke
Nora
Riga
Sara
Toki
Zaku

7 letra

Aitonak
Erosoak
Gurpila
Ugaritu

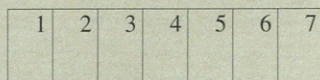
3 letra

Are
Kin
Nor
Oin

2 letra

Ak
Gi
Oe
Sa
Se
Ta
Un
Ze

—Hieroglifiko a—

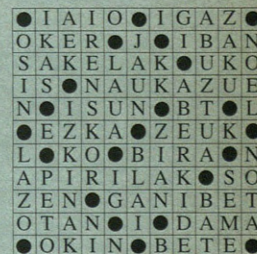
Liburu ospetsu baten izenburua

B	A	R	R	U	N	D	I	A
---	---	---	---	---	---	---	---	---

			●	Z	●	B	●	I	●
			M	I	K	A	T	Z	A
●	H	●	E	●	B	A	L	E	A
B	I	Z	K	A	I	T	A	R	R
●	L	O	A	●	L	E	●	N	●
B	A	R	R	E	I	A	T	U	T
●	B	A	R	A	Z	K	I	A	●
B	E	T	I	●	A	●	P	●	S
●	T	U	●	E	Z	T	U	L	A
T	E	●	A	R	I	●	L	S	●
●	A	I	Z	T	O	K	D	A	K

9. Art. Tauro. 10. Kausi. Naiz.

Hieroglifikoa:
LARUNBATEAN

Komikia

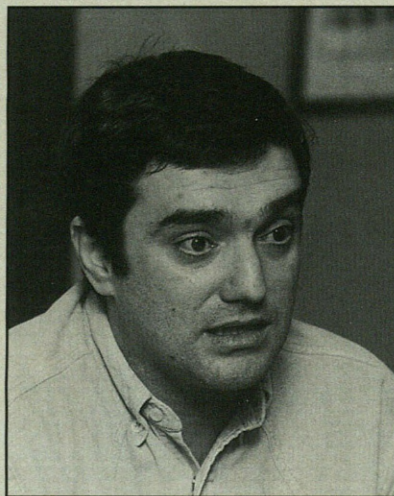
Gure aukeraren eremua: ekainaren 29a

BETI, edo ia beti, izan ohi da aukerentzat eremurik. Oztopo edo zailtasuna edozein delarik ere erantzun positiborik eskaintzeko modurik aurki liteke. Egoera jakin bati aurre egiteko modu errektibo edo modu pro-aktibo erabil ditzakegu. Oztopo, arazo eta zailtasunen eremuari begira aztertzen badugu egoera, gure jokaera errektibo izango da. Eskaintzen zaizkigun aukeren, gure eraginaren, gure esku dagoenaren eta egin dezakegunaren arabera aztertzen badugu, pro-aktibo da gure jokaera.

Edozein egoeratarako da baliagarria filosofia hau. Manifestazio deialdia egina baduzu halako egunetarako, eta besteren batek egun berbera hautatzen badu bere deialdia egiteko, bi bide har ditzakezu. Bata, elkarrizketa eta bestea leporatzen hastea, deskalkifikazio eta desapioka ibiltzea. Bestea, esku artean dituzun baliabideak erabiliz konponbide konstruktibo bilatzea. Lehenbizikoak ez garamatza inora: neu galtzaile, baita zeu ere. Bigarrenak, aldiz, denoi damaigu aurrera egiteko modurik: zeu irabazle, baita neu ere.

BESTE hainbeste egin liteke egungo egoera politikoari dagokionez ere. Egoera zaila, alde bakoitzaren jarrerak mugituko direnik ez baita igarri. Espainiako Gobernuak edo ETak beren estrategiak aldatzeko aztarnarik ez da sumatzen, ez behintzat aldaketa sakonik egitekorik. Zailtasunei soilik begiratuz gero guk geuk zer egin genezakeen ezin dugu asmatu. Begirale, ikusle hutsak gara, edo egungo egoeraren kritikariak, komentariogileak. Erantzuteko ditugun aukerak ezezean uzten ditugu, erreakzio testimonial batean.

Bada, ordea, gaur egungo Euskal Herrian aukera eremu zabalik modu positiboan aritu ahal izateko eta justiziazko bakera gureganatzeko. Aukeren eremu hori

JONAN FERNANDEZ

ELKARRIKO koordinatzailea

zehaztu eta garatu beharrean gara. Hasteko, *prozesu* mentalitatea eskuratu beharko dugu, eta bazterrerara utzi edonolako *konponbide* magikoren inguruko fantasiak. Konponbidea konponbide prozesua izango baita. Garrantzizkoa deritzot oso prozesutasun ideia hau gureganatzeari. Prozesu mentalitateak laguntzen baitigu zera ulertzen: edozein ekarpen edo aportazio -handi zein txiki; herri, nazio edo sektore mailakoak; pertsonalak zein kolektiboak- onuragarriak zaizkiola prozesuari. Ezer ez da alferrik galduko. Ur-emaria handituz doan ibaiaren antzekoa da prozesua, ibaiadarrek damaioen ura bereganatzen duena, itsasora heldu arte. Prozesu kontzeptuak, bestalde, berarekin dakartza hainbat ideia: perspektiba, pazientzia, eraldaketa, progresioa, maila-

katzea, transizioa, konpromezua, eta abar.

EGUNGO egoeran, Euskal Herrian, bake prozesua elikatzeko burutuko diren ekimenek ezaugarri berezi batzuk behar dituzte izan. Geure eskuetan ditugun ezaugarriak, gure aukeren eremua osatzen dutenak. Gure ekimenak aniztasun, integrazio, positibotasun eta etorkizun perspektibarik behar du. Irizpide hauek edozein lan edo ekimenetarako balio behar digute. Aurrera egiten lagunduko baitigute. Jarduera testimonialek, alde bakoitzeko, esparru sozial edo politikoen arteko amildegia are zabalagoa egiten duen jarrerak lehengo berean utziko gaituzte, ez aurrera ez atzera. Eta txartu egingo dute giroa giroa. Ekimen errektiboak dira horiek, egoeraren azterketa oztopo eta zailtasunen ikuspegitik egitearen ondorioak.

EKAINAREN 29an, ez 22an, Bilbon egingo den manifestazioa, «Euskal Herrian bidezko bake-prozesu baterako» lelopean, filosofia horretan kokatu beharrekoa da. Ekimen sozial pro-aktibo da, euskal gizarteak justiziazko bake prozesua eratzeke dituen aukeretan oinarritua, bitarteko integratzaileak, anitzak, positiboak eta etorkizunezkoak erabiliz beti ere. Hiru helburu ditu 29ko manifestazioak: aniztasuna, herritar kopuru handia biltzea eta kultur esparruko ahalik eta jende gehien bertaratzeko. Hiru helburuok sendotu behar dute manifestazioaren esanahia. Aniztasunak azpimarratu behar du elkarrizketazko konponbideak baduela etorkizunik; jende kopuruak azaldu behar du bide horrek baduela euskarririk gizar-tean, eta kultur esparrutik Bilbora biltzen den jendetzak sendotasuna, legitimotasun morala eta giharra eman behar diote mezu honi. Hau dena geure esku dago, geure aukeren eremuan.

Etxebizitza erostea horren neketsu gerta ez dakizun.

Etxebizitza erostea horren neketsu gerta ez dakizun, zatoz Euskadiko Kutxara. Aholkulari Partikular batek prozesu osoan zehar lagunduko dizu, zure neurrirako hipoteka aurkitu arte.

Nahi izanez gero, alde zuretik hitzordua eskatu 901-333 444 zenbakian.

CAJA LABORAL
EUSKADIKO KUTXA

Erantzun zuzena

TXITXARDIN BELTXA

Oria Etorbidea, 12
☎ 37 03 04

ARGIA

ASTEKARIAREN

GEHIGARRIA

OPORRAK

1.583. zenbakiarekin batera dohainik banatutako gehigarria / 1996ko ekainak 23

Paradisu galduen bila

Olatuen erritmora

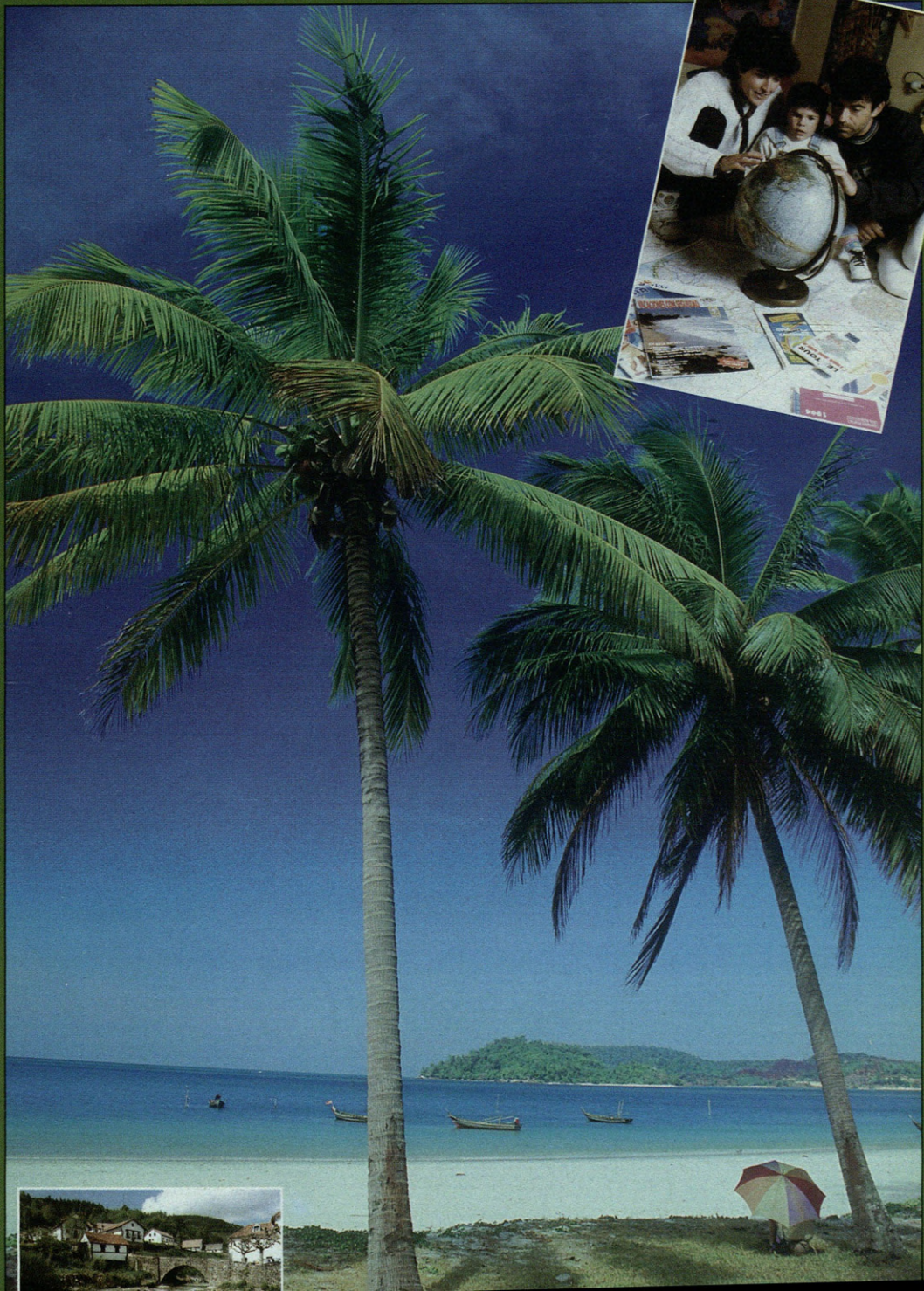
Nafarroan bada
hamaika leku

Diru gutxi, abentura eta
lilura bi gurpileko
oporretan

Etiopia, hamahiru
hilabete eguzkitsuren
lurraldea

Atsedetik gabe ezin
geldirik egon

Neurri txikiko oporrak

PUBLIZITATE
ARDURADUNA:
ARGIAKO TALDE
KOMERTZIALA

ERREDAKZIOA:

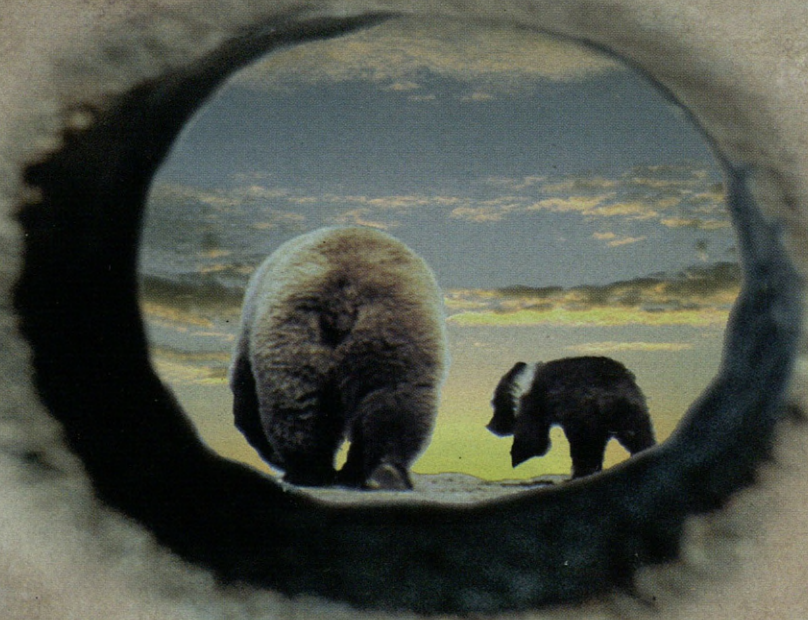
ANDONI URBISTONDO,
JONE DIAZ, PELLO
ARGINARENA, IXIAR
ROZAS, ARRITXU ZELAIA

DISEINU ETA MAKETAZIOA:
ANTZA SAL

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA
ANTZA SAL

TXURA BAINO GEHIAGO.

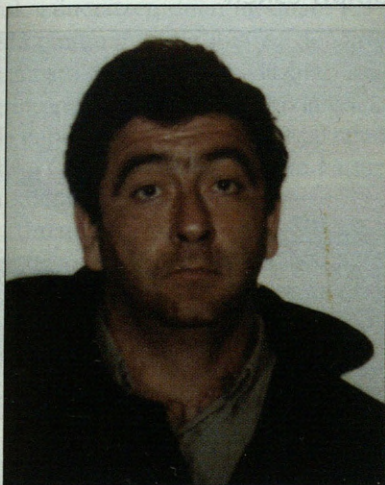
ANTZA

Maisuen Eskutik

soluzio grafikoak

Etxauriko gereziak agertzean

JON ALONSO
Idazlea

GUREAN, alde zaharreko janari dendetako egurrezko kutxetan Etxauri aldeko gereziak ageri direlarik sumatzen da uda eta oporraldiaren lehen aztarna. Euskal Herriko hiririk xelebreenaren eguzki beti susmagarriak belarritik gereziak dilindan eskegi dituelarik, egunsenti guztien amaren zulotik datorren dultzaina-soinuaren haria, meharra hasieran, ozenagotzen doa, eta zenbat eta ozenagoa, orduan eta handiago, umelago eta likagoa da praka-alkandoretan erne zaigun ardo gorriaren mantxa.

AURTEN, bestondoa kendu orduko gure txapeldun handiaren balentriak ospatu beharrean egongo gara -ez da gaizki etorriko hor-
diak iraun bitarteko esan-eginak azkarrago ahaz daitezen- etxetik bertatik mugitu gabe, eta gerezi xume batetik abiatutako big-bang-en ondoren mundu zabaletik zehar- Artikatik Paskua Irlaraino dena da mundu- barreiatzearena etorriko da, dela motxilaz, dela larruzko maletaz, baina argazki makina kolkoan ze pobreak alajaina!- eta, beti ere, unibertsoari erakutsi beharrez Shakespearek arrazoi zuela; shakespeare zale esajeratuak gara, baina, William zaharrak mundua harrituko genuela bai, baina berria planetako txoko guztietan zabaltu beharko genuenik ez baitzuen esan.

HONEZ gero planeta damutuko zen, noski, gu eta gu bezalako beste hainbat nazkante jasan beharraz, baina horri kasu gutxi egingo diogu; irailaren azken aldera herrira bilduko gara berriro, gure uda laburretako azken zerbezak beladoreetan zurrupatzeko eta adiskidetasun eraberritutakoan elkarren berri kontatu-aditzeko, «*Etxean bezala inon ez*» dioen ondorio betikora iristeko -ez da ondoriorik zentzudunagorik, egiazkoagorik, autodefentsiboagorik-, eta hurrengo negu besteak bezain luzeari zer estrategiaz aurre egin aztertzen hasiko gara, berriz ere. Eta horrela.

Olatuen erritmora

Itsasertzera jendea erruz hurbiltzen da uda partean. Itsasaldeko oporrak, ordea, hondartzan bainua hartzeaz gain beste hainbat aukera eskaintzen dizkio jendeari, hala nola, itsas urpekaritza, surfa, windsurfa eta kayak nahiz kanoetako ibilaldiak. Hori guztiaz gain, itsasoak gorputzerako aukera osasungarriak ere eskaintzen ditu thalasoterapiari esker.

Eguzki izpiak indartzen hasten direnean jendeari oporrak eta hondartza etorri ohi zaizkio gogora, eta ahal bezain pronto Euskal Herriak kanpora joaten da eguraldi ona eta beroaren bila, batez ere Mediterraneo itsasoko hondartzetara. Baina, begibistakoa da itsasoa ez dago Mediterraneoan bakarrik. Oporrak eta hondartza hitzek osatzen duten binomioa gainditu nahian, zenbait itsas kirolek opor on batzuk pasatzeko beta ematen dute Euskal Herriak irten gabe.

URDAIBAIN KANOAZ

Urdaibaiko itsas adarrean egun pasa bikaina egin daiteke kayak eta kanoa batekin. Laida enpresak, hainbat zerbitzu eskaintzen ditu Gernika ingurura hurbiltzen diren talde edo pertsonentzat. Gernikatik Laidako hondartzaraino jaitsi daiteke kanoan. Bere kasara ibili nahi duenak ere aukera zabala du alokairuaren bidez. Piragua baten alokairuak, 700 pezeta da ordu batengaitik eta 8 orduko alokairuak, 2.500 pezetatako ordainsaria du. Kanoaren alokairua ia bikoiztu egiten da. Beharrezkoak diren arropa eta tresna berezi guztiak Laida

Urdaibaiko itsas adarrean egun pasa bikaina egin daiteke kayak eta kanoa batekin. (Agazkia: Mikel Errazkin)

enpresak ipintzen ditu. Ikastaro eta monotoreak nahiz istripuen aseguruak ere bai.

Zerbitzu honen helburua, «jendeak arraunean ikastea da» Mikel Errazkin arduradunaren esanetan. Kanoan edo kayakean ibiltzeak, «ez dakar inolako

arriskurik bezeroarentzat, gure untziak ez direlako ez ondoratzen ezta bausten ere. Gure kanoa eta piraguetan ura bere kasara irtetzen dela azpimarratu nahi nuke bezeroaren erosotasunerako. Jendeak arriskuaren eza erabatekoa dela jakitea garrantzitsua

GERNIKAKO ITSADARRAREN JAITSIERAK (KANOAZ)

KONTRATAZIOA
☎ (94) 416 90 32
LAIDAko
HONDARTZA

Ibilbidea: GERNIKA → LAIDA

- * Ez da esperientziarik behar
- * HAUR ETA NAGUSIAK
- * IRAUPENA: 4-6 ordu (MAREAREN ARABERAN)

- * Kanoak bidai estankoekin, janaria, bideoa... ERAMATEKO
- * Ekainatik URRIA bitarte
- * ASEGURUA BARNE

KANOA (2 leku) 5.000/pzta.; HAUR BAT DOHAINIK

Urpekaritza da azken urteetan
hazkunde nabarmenena ezagutu
duen itsas kirola. Gaur egun,
5.000 pertsona inguruk egiten
dute kirol hau

da, beti ere kirol arriskutsuak alde ba-
tera uzteko joera dagoelako arduradu-
nak gaineratzen duen moduan. Kanoa
edo piraguan inoiz ibili ez denak ere
hainbat ikastaro aukera ditzake uraren
gainean nola ibiltzen den jakiteko. Lai-
da enpresako langileak 500 pezetaren
truke (20 libera), ordu bateko hastape-
neko ikastaro bat ematen dute.

Urdaibaiko ingurunetik kanpora ere
lan egiten du Laida enpresak. Horrela,
Urdaibaiko ingurunetara hurbildu ezin
den talde batek materiala eta langileen
laguntza eskura dezake bezeroak nahi
duen itsaso edo ur ingurunera hurbil-
tzeko.

Udako hilabeteetan egiten du lan Lai-
dak Urdaibaiko inguruneetan, nahiz eta
Ekaina hasieran nahiz Iraila bukaeran

Bela, windsurfa, surfa, urpekaritza... itsasoan kirola egitea nahi duenak nahi
bezain beste aukera ditu.

ka noa edo piraguan ibiltzea posible
izan. Mikel Errazkinek dioenez, inguru-
ko jendea da gehien hurbiltzen dena.

OLATUEN AZPITIK

ITSASADARRAK bizitasun handirik
ez duela uste dutenek itsaso zabalaren
mugimendua bila dezakete urpekaritza,

surfa, windsurfa edo belaren bitartez.
Itsas urpekaritza da azken urteetan haz-
kunde nabarmenena ezagutu duen itsas
kirola. Gaur egun, 5.000 pertsona ingu-
ruk egiten dute kirol hau.

Euskal Herrian hiru urpekaritza es-
kola daude: Donostia, Mutriku eta Bil-
bokoak. Hiru eskola hauek, irakaskun-

Karlos ARGUÑANO HOTEL JATETXEA

★★★★

Zarautzen,
euskal itsasaldeko
bihotzean
zuen zain gaude.

Itsas Bitxia

KA

Mendilauta, 13. • Tel: (943) 13 00 00
Faxa: (943) 13 34 50 • 20800 Zarautz

Hondarribia, Donostia, Abrako
ingurunea eta Arabako Ulibarriko
zingira dira windsurfa Euskal
Herrian egiteko lekurik
aproposena

tza profesionala eskaintzen dituzte eta «arrazoi bonengaitik bazi da jendea murgiketaren inguruan ardura jar-tzen» Buceo Euskadiko kudeatzailea den Jabier Aginagaren ustetan. Jabierrek gaineratzen duen moduan, «lehen ira-kaskuntza nabiko eskasa zen eta ho-rrek, jende askok atzera egitea zekar-kien. Gaur egun, urpekaritzaren non-dik norakoak zeintzuk diren dakizki-zula adierazteko nazioarte mailan onartuta dagoen agiri bat jasotzen da ikastaro bukaeran».

Hastapeneko ikastaro batek 8 egune-tako iraupena du eta 50.000 pezeta (2.000 libera) kostatzen da. Murgilketa kurtsoa igerileku batetan ematen da, «jendeak erakusten duen baserako bel-dur hori desagertzeko» Jabier Aginaga-

Surfak jarraitzaile ugari ditu Euskal Herrian, olatu bikainak dira surferako Zarautz, Miarritze eta Mundakakoak.

ren esanetan. Kurtso horretan, «tresne-riaren erabilera agertzen duten irakas-kuntza praktikoak nabiz presioaren eraginaren inguruko o irakaspen teori-koek izaten dute garrantzia». Tresneri osoa erostea ez dago edozeinen eskura 125.000 pezeta (5.000 libera) inguru be-har baitira lortu ahal izateko.

Itsasoan murgildu baino lehenago, uraren gardentasuna eta eguraldia hartu behar dira kontuan, eta batez ere haize-aren norabidea, gure helburua bete nahi baldin badugu behintzat: itsas bar-nea begiztatu. «Haizearen eraginez, be-giztatu nahi dugun itsas ingurunea zakarrez beteta egotea oso normala da.

Gure paisaia, gure historia edota gure kultura
EZAGUTZEKO MODURIK ONENA:

NAFARROAKO PIRINIOKO GIDA TURISTIKOA

Eskatzeko helbidea:

Nafarroako Pirinioko Partzuergo Turistikoa

Aezkoako Juntetxea - 31671 Arie (Aezkoa) NAFARROA
Tfnoa. eta faxa: [948] 76 43 26

Salneurria: 1.000 pta + bidaltzeko gastuak

HONDARRIBIA

Ezagutzea merezi duen hiria

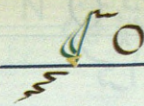
Hondarribiko Udala
Euskara Zerbitzua

Tel.: 64 43 00

Kale Nagusia, 20

20280 HONDARRIBIA

Eguna aukeratzeko garaian oso zuberria izan behar da. Jabier Aginaga kudeatzailearen ustetan. Saturraran, Ondarru eta Lekeitio dira itsasoan murgiltzeko inguruan ditugun leku egokiak.

Windsurfak eta belak, 900 federatu dituzte. Kirol hauek egiteko nahikoa da igeri egiten jakitea eta pazientzi handia izatea. Belauntziak hainbat enpresek alokatzen dituzte eta 3.000 pezeta (120 libera) joan-etorri bat egin daiteke. Windsurfak ez du jarraitzaile askorik, taula gainean mantentzen ikasteak ordu asko esan nahi baititu. Windsurf tresneria eduki nahi izanez gero, 120.000 (4.800 libera) pezeta beharko dira gutxienez. Hondarribia, Donostia, Abrako ingurunea eta Arabako Ulibarriko zingira dira windsurfa egiteko lekuri aproposenetarikoak Euskal Herrian.

Surfak berriz jarraitzaile gehiago ditu. Zarautz, Miarritze, eta Mundakako inguruak oso olatu onak dituzte surferako. Ez da ahaztu behar Zarautzek eta Miarritzen mundu mailako zenbait proben antolakuntza izan dutela jadanik. Euskal Herrian dauden surfariak 5.000 inguru dira. Hastapen kurtsoak 10.000 pezeta (400 libera) ordainduz burutu daitezke, hauetan batik bat taula gainean zutik mantentzen erakusten da. Mareen eta korronteen ezagutzari buruzko irakas-kuntza ere ematen da.

ITSASOKO UR OSASUNGARRIA

LOGABEZIA, estresa, erreuma, artiritisa, lunbagoa edota arnas eritasunak dituenak, bere gaitzentzako onura aurki dezake oporrak ahaztu gabe. Oporrak eta osasuna bateratzea posible da thalasoterapia esker.

Itsasoak dituen iodoa, sufrea, kaltzioa eta magnesioa onguragarriak dira osasunerako, thalasoterapia horietaz baliatzen da.

Tratamendu honen bidez, itsasoko uraren hainbat osagarri (iodoa, sufrea, kaltzioa eta magnesioa) giza gorputzean barneratzen dira azaletik 20 minutuko bainu batzuen bitartez. Thalasoterapiak badu gaitzak sendatzeko beste modu bat: Algoterapia. Hemen ere bainu bat hartzen da, baina algen bainua. Adituen arabera, alga kilo batek itsasoko 10.000 litroko duten bezainbesteko iodo kopurua dauka. Adituen arabera, astebeteko

egonaldiarekin, urtebete baterako osasun arazoak ahaztu daitezke.

Thalasoterapia zentru batek nahitaez itsasoaren alboan egon behar du, ezin-kilometro bat baina urrunago egon, hala bada itsasoko osagarri sendagarriak ezerezean geratu baitaitezke.

Lapurdiko kostaldean daude thalasoterapia zentru gehienak, baina Donostian ere bada bat. Munduan zehar Frantzia da thalasoterapia zentru gehien dituen herrialdea. Thalassoterapia zentruak egokiak diren ala ez erabakitzen duen erakundea frantziarra da. Salneurriak ezberdinak dira zentru batean egon nahi den epea eta zentru horren kokagunearen arabera, baina astebete igarotzea 1.200 libera (30.000 pezeta) inguru da. Osasuna eta atsedena batera udaldiko oporretarako thalasoterapia egun batzurekin.

Logabezia, estresa, erreuma,
artritisa, lunbagoa edota arnas
eritasunak dituenak, bere
gaitzentzako onura aurki
dezake thalasoterapian

EZKALO INMOBILIARIAT

- * Lur sail, lokal, baserri eta borden salerosketa.
- * Traspaso eta alogerak.
- * Eraldaketa aurrekontuak konpromezurik gabe.

**ZERBITZU
AGENTZIA**

Inzakardi, 2 • 31740 DONEZTEBE (Nafarroa)
Tel.: 948-451518 • Faxa: 948-451518

Amaia, 38 • 31004 IRUÑEA (Nafarroa)
Tel.: 948-234830 • Faxa: 948-243915

Nafarroan bada hamaika leku

Nafarroako bazterrak aukera ezin hobeak ditu oporretarako. Aukera dugu, bai Pirinioetako gainetan ibiltzeko, bai Ebroko bazter eguzkitsu eta emankorretan egoteko ere. Aniztasun geografikoa harrigarria hiru eremu zabaletan biltzen da: mendialdea, erdialdea eta erribera. Ordu guttitan joaten al gara Europako bigarren zuhaizti zabalena den Irati ohianetik, Bardeetako basamortu itxurako paisajera.

MAITE ditut maite gure bazterrak, dio kantak. Zenbaiti kanta horrek Nafarroa aldeko paisaiak ekarriko dizkio gogora eta ez da gutxiagorako, iparralde tik hegoaldera hamaika leku eta paraje ikusgarri dira Nafarroan.

MENDIALDEA

AUTOBIDEA albo batean utzita, Nafarroan bide zaharretik sartzeko aukera ederra dugu udan: trafiko gutxi eta ikus-teko ugari.

Gurean oso gutxi dira, Aralar mendi-kateak bezain beste leku interesgarri biltzen duen lekurik. Bertako bidaxketan mendizale, ibiltari, espeleologo eta ziza biltzaile baten bat ere topa ditzakegu.

Ehun urtez goitiko pagoen artean sumatzen den bakeak eta dagoen edertasun hutsak erakartzen du hainbeste jende bertara. Askorentzako Goardetxea abiapuntu eta topaleku. Hain maitatua den Aralarko San Migelen Santutegia eta ostatua kaxkoan. Bertatik hegoaldera Sakana, iparraldera berriz Larraun.

Aralarko San Migeletik ikusten San Donato mendia eta beste hainbat paisai paregabe ikusi daitezke. (Argazkia: Joxe Lacalle).

Eremu ezin hobea ibilaldiak edo egunpasak egiteko lagunartean, baita inguruko mendi kaxkoetara igoaldiak antolatzeko ere: Altxueta, Putxerri, Iru-mugarrieta... Iribaseko Larraun ibaiaren

iturburura ezinbestekoa da bisita. Leize eta triku harri franko baztarretan.

Iruñerantz gatozelarik Ultzamaldea- rekin eginen dugu topo: Basaburua, Imotz eta Ultzama. Leku baketsua, mun-

Baztan

Camping

1. Maila

- 100 mtako partzelak ur eta argiarekin
- Taberna
- Jatetxea
- Denda
- Garbigailuak
- 2 igerileku

Tel.: 948/ 45 31 33
Frantziako Errepidea
Erratzu - Baztan

Bortziri, Malerreka eta Bertizaraneko bailarak ongi ezagutzeko errepide nagusi ez diren eta zialdoka doazen karreteretan barna abiatzea besterik ez dago

gutik at. Herriska anitz alde batera zein bestera, ezker-eskuin barreiatu.

Bizikleta gainean gozatzeko paregabea: trafiko gutxi eta arituak ez direntzako moduko errepide laua. Beste kiroletarako aukera non-nahi: tenisa, golf, hipika...Eta Iruña ordu laurdenera.

Bidasoako Errekan biztanlegoa base-ri barreiatuetan bizi da. Itsasoaren eraginak goxatzen du uda. Bortziri, Malerreka eta Bertizaraneko bailarak ongi ezagutzeko errepide nagusi ez diren eta zialdoka doazen karreteretan barna abiatzea besterik ez dago, toki eder eta ikusgarriak topatzeko. Bainuzaleek, Leurtzako urtegiak aurkituko dute gustuko lekua Doneztebetik gertu. Bertizeko Naturgunera bisitaldia utzi ezinekoa

Otsagiko kaleetatik ez dira urrun Euskal Herriko mendirik garaienak (Argazkia: Joxe Lacalle)

HOTEL SASKAITZ

Herriko erdi-gunetik 50 metrotara eta menditik 100 metrotara. Logela guztiek dute bainua, telebista eta bideoa, musika, zuzeneko telefonoa, eta mini-barra.

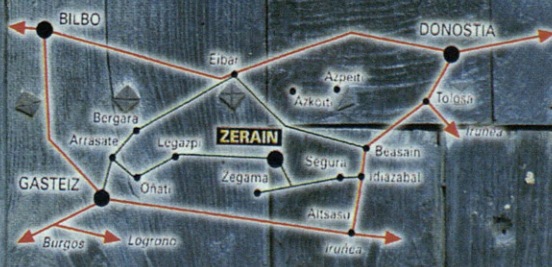
Tel. eta Faxe: (948) 580 488 - 580 615

Mª Azpilikueta, 10 - 31.700 ELIZONDO - NAFARROA

ZERAIN

- NATURA
- ONDAREA
- ARTISAUTZA
- GASTRONOMIA

TURISMO BULEGOA: (943) 80 15 05

Erronkari iparraldean dagoen
Belagoa ibarra, Piriniotako goi
mendi ingurunearen erakusle
egokia da: 2.000 metrotik
gorako tontorrek non-nahi

da. Etxalarko herria, Lesakako alde zaharra, Berako zubia eta Itzea etxea ere ikusi beharrekoak dira.

Baztanaldea, nortasun sakoneko bailara bukolikoa, Mikel Laboari galdetu bestela. 14 herri biltzen dituen Baztan Nafarroako bailararik hedatuena da.

Ederki gordetako euskara zaharra entzun, etxe dotoreen artean paseiatu eta naturaz astiro gozatzeko aukera izanen dugu. Ibiltariak bide ederra dute Iruritatik Eugiko urtegiraino. Mendizaleek ez utzi Saioa, Gartzaga eta Iparla igo gabe. Uztailaren 3. igandean urteoroko zita Elizondon: Baztandarren Biltzarra.

Aurrerago joanez, Urdazubin Pedro Axular euskal idazlearen etxea kontserbatzen da. Bertan egonik, Zugarramurdi, Urdazubi eta Sarako leize zuloetara joan beharra dago, Mundu magiko eta misteriotu batera garamatzaten lezeek hunkituko gaituzte, adi sorginekin!

EUSKAL HERRIKO TONTORRIK GARAIAENAK

PIRINIOALDEA Erronkari, Zaraitzu eta Aezkoa ibarrek osaturiko eremua dugu. Ezin egokiago eremua mendian ibiltzeko, bizikletaz, bidexidorretan oinez, kirol alternatiboak praktikatzeko edo besterik gabe naturaz patxaran gozatzeko.

Uztailaren 3. igandean urteoroko zita izango da Elizondon: Baztandarren biltzarra. (Argazkia: Joxe Lacalle)

Erronkari iparraldean dagoen Belagoa ibarra, Piriniotako goi mendi ingurunearen erakusle egokia da: 2.000 me-

trotik gorako tontorrek non-nahi, garaiaena Hiru Erregeen tontorra (2.438 m.). Huesca aldera sarreratxo bat egitea

Easo kalea, 9
DONOSTIA 20006
Tel.: (943) 42 22 91

BELAGOA
KIROLAK

Mendi materialetan espezialistak

- * NAFAR-SUKALDARITZA
- * 400 LAGUN BITARTEKO
- * GELA EROSOAK

JANGELAK

Iruñatik 10 minututara

Irunbidea kalea • Tel: (948) 34 10 17 • Faxe: (948) 34 11 20 • GARES

Lizarra-Urbaşa iparraldeko
lurralde heze eta menditsuen
eta Erriberako lautada
eguzkitsuen artean egoteak,
klima atsegina ematen dio.

ez legoke gaizki. Izabatik Otsagirako bi-
dean Zaraitzun murgilduko gara. Hango
bazterrak gizonaren eskuak ia ukitu ga-
beak dira. Iparraldean Iratiko ohian
aberatsa aurkituko dugu eta alboan Ira-
biako urtegia. Aurretik egona izanik ere,
sekula ez du asetzen. Otsagi eta inguru-
ko herriketan bueltaxka egitea plazer
handia da bisitariarendako. Bertako
etxe eta harrizko kaleak gogoan gorde-
tzekoak dira.

Bestalde, Aezkoa Pirinioen sahieska
kokatua dago, hauen handitasunaren
parte handia bertan galduz. Handik hur-
bil, Done Jakue bidean mugarririo bere-
zia den Orreagako kolejiata dago

ERDIALDERAKO BIDEAN

NAFARROA hezetik lehorrerako erdi-
bidean kokatzen den eremua da, beti
ere Inuetik hegoalderantz.

Lizarra-Urbaşa iparraldeko lurralde
heze eta menditsuen eta Erriberako lau-
tada eguzkitsuen artean egoteak, klima
atsegina ematen dio.

Allozko urtegia bainu eta ur kirole-
rako aproposa duzue. Mendizaleek Ioa-
rreko eta nola ez Andia eta Urbasa-
ko mendikateak zuen gozamenarako. Be-
rauek, Nafarroako muga naturala eraiki-
tzen dute. Arras ongi datorkio paratuta-
ko izena Urbasari: basoko ura, ur basa.

Pirinioaren itzala Nafarroan

Pirinoa, kantauri itsasora hurbilduz
doanean zabalera eta garaiera galdu
eta hondartzetan hiltzen diren malde-
tan behera jaisten da. Tarte berezi ho-
netan dago Nafar Pirinoa. Kantauriko
klimaren eraginak hodei, euri eta elur
ugari ekartzen ditu. Gizonak bere bizi-
gune egonkorra jeitsi egiten du negu
garaiko baldintza latzen ondorioz.
1.500 metrotik gorako herriarik ez da
gelditzen, garaiera hau mendebalera
goazela murrizten doa.

Garaiera eta klima baldintza hauek
pagadie bardeen ingururaino heltze-
ko aukera ematen diete. Negu gorriak
eraginda 6.000 urtetan zehar artaldeek
iparretik hegorako bidea egin dute
etengabe. Paisaiak giza beharren ara-
bera eginiko egitura azal-
tzen du: belardiak maldetan,
zuhaiztiak magaletan eta he-
rrietako baserrien inguruan
lur landuak eta baratzak. Ur
eta elur ugarien ondorioz,

Larra, Andia-Urbaşa eta Aralar bezala-
ko egitura karstikoak ikus ditzakegu.
Landarediak mediterraneoko eta Kan-
tauriko eragina uztartzen dute. Guzti
honen ondorioz, egun gozatzen du-
gun paisaia oso aberatsa da, era asko-
tarikoa, osagarri berezirik gabe baina
iraganeko aztarnen taupaden biziare-
kin. Sarritan bazterturik utzitako garai
bateko bideen sareak garrantzi berezia
hartu du berriro, biztanlegoaren ingu-
ruarekiko sentsibiltatea areagotzen ari
den une honetan. Hori dela eta, armo-
niaz gozatzeko ibili egin behar dugu
eta aniztasuna estimatu ibiltariaren
abiaduran.

Ramon Elozegi
Mendizalea

Urederra errekarren iturburua
liluragarria da. Ibiltariak ha-
gitz maite dute martxa eta
txangoak egiteko. Leizeetara
jeisteko eta arrantzan ibiltze-
ko aukera ere badago.

Arangoiko mugatik gertu,
erdialdeko ekialde partean
badago non ibilia: Leireko Monastegia
hausnarketa eta paseorako eta haize ki-
rolak praktikatzeko gune egokia da.

Xabierreko Gaztelua ere Zangozatik
gertu azalduko zaigu. Bainua eta ur ki-
rolak maite dituztenak Esako urtegi za-

balera joatea daukate. Bestalde, Irunbe-
rri eta Arbaiungo arroiletan urak men-
deetan zehar eragindako eragina ikusi
ahal izanzen dugu. Agoitzaldera sartze-
ra-koan Itoitzen inguruan itzuli bat egin
dezakegu.

La Torre KONPLEJO TURISTIKOA

- * Euskal Herriko hiri nagusietatik behar bezain gertu eta aldi berean zarata eta kutsaduratik urrun.
- * Bertatik 7 kilometrora, Esako urtegian, arrantzuaz gain hainbat ur kirol praktikatu daiteke.
- Leireko mendietan, delta hegalez hegan egin eta ehizian egin daiteke bertako babesleku pribatuetan.
- * Nafarroako historiari sakonki lotutako lekuak ezagutzeko egokiera aparta.
- Xabierreko gaztelua eta Leireko monastegia 10 kilometroko bueltan dauzka.

Iruñea-Jaka errepidea 40. km. bidegurutzean • LIEDENA (Nafarroa) • Tel.: 948-870609 • Faxe: 871111

PARTZUERGO TURISTIKOAK NAFARROAN

Gaur egun Nafarroan sei partzuergo ari dira lanean: mendialdean, Pirinio-koa, Plazaola, Bertiz eta Xareta; erdialdean Lizarra eta Erriberan Eder. Guztiak ere azken lau urteotan sorturikoak dira. Erakunde hauetan, udaletxe, enpresari eta kultur taldeek hartzen dute parte. Helburua ekonomia turistikoa eragitea da. Nekazaritza eta industriegintzaren egoera tamalgarria kontutan izanik, turismoaren fenomenoak indar

berezia hartu du. Orokorrean ardatz nagusiak honako hauek lirateke: -turismoaren garapena patrimonio kulturean oinarritu, ohiturak eta nortasuna indartuz. -naturaren babesa, bere erabilpenean inguruarekiko oreka bilatuz. -Partzuergokide diren herrietan neurriko eskeintza bateratua ematea. -zonaldearen garapen orokorra bultzatzea, ingurunea eta bideragarritasun sozio-ekonomikoa ziurtatuz. Nafarroako tu-

rismoaren ezaugarriak dagokionez, biztanleen kopurua txikia izanik, hona datozen bisitariak pagadi, belardi, erreka eta zelaian ibili eta galtzeko lekuzabala aurkituko dute. Batipat, Euskal Autonomi Elkartetik, Madrilatik eta Kataluniatik datoz turistak. 26-35 urte bitartekoak dira eta erdi-goiko mailekotasun jo ditzakegu. Txango motzak, kirola, atsedena, festak eta kultura dituzte gus-toko.

Nafarroako erdialdeak eta erriberak bat egiten dute udak bero eta luze diren Tafallaldean. Herri nagusia Tafalla da. 6 kilometro eskasetara Erriberri eta bere gaztelua aurkituko ditugu. Inguruan, Ar-

taxonako harresia ikusi beharra dago. Pitillasen, pasako hegaztien ibilbidean kokaleku estrategikoa den aintzira dago.

Monastegiei dagokionez, Oliva eta Uxuekoak mendeetan gorde diren abe-

rastasun ugari dute erakusgai bertar-tzen diren bisitari taldeentzat.

Erribera, Nafarroako hego muturrean kokaturik dagoen Tuterako herria Erriberako erreferentziako puntu nagusia da.

Komunitateko bigarren hiria Ebroaren ardatz nagusia izateaz gain, Gaztela eta Frantziaren arteko komunikazioaren funtsezkoa da. Horrenbestez, aitzinatik herriak bere biziko garrantzia izan du, mendeetan zehar elkarrekin bizi izan diren kristau, arabiar eta judutar kulturen bilgune izan delarik.

Bardeek 400 km²-ko desertu gogorra osatzen dute. Bere egiturak mendi bizikleta praktikatzeko edota motorrean ibiltzeko aukera ematen digute. Bainurako ere badira barreiatutako zenbait aintzira ttipi. Udako tenperatura handien ondorioz egun hodeitsu batetan joatea komeni da.

Bestazaleek ere aukera aparta duzue, behiak eta ardo goxoa errege diren herrietako egitarauetan.

Nafarroan badago zer ikusi eta zer egin, besta, mendia, paisaia, ibilaldiak monumentoak, desertua...

Bardeek 400 km²-ko desertu gogorra osatzen dute.
(Argazkia: Joxe Lacalle)

URROBI
KANPINA

ESPINAL
AURITZBERRI
ORREAGATik 3km. tara
Iruña-Luzaide errepidea, 42. km
Tel. eta Faxe: (948) 76 02 00
NAFARROA

- Zerbitzu egokiz hornitutako kanpina.
- 4 eta 6 lagunentzako bungalowak, guztiz ekipatuak.
- URROBI eta Irati ibaietan arrantza egiteko aukera paregabea.
- Ibilaldiak: mendibizikletan edo-eta zaldiz.
- Tenisa, mini-golfa eta atsedena.
- Pirineo mendikatearen erdian kokatuta, mendi irteerak egiteko abiapuntu egokia duzu **URROBI KANPINA**.

Denboraldiz kanpo taldeentzat prezio bereziak.

Diru gutxi, abentura eta lilura bi gurpileko oporretan

Bizikleta gero eta gehiago aukeratzen da oporretarako. Bidai agentzien bidez edo norberaren aburuz, bidai lasaia egin daiteke Holandako ordeketan zehar edo ez hain lasaia Pirinioak zeharkatzea erabakiz gero. Poltsiko guztien neurrira eginiko aukerak eskaintzen ditu bizikleta gaineko oporraldiak

Oporrak bizikleta gainean pasatzeko erabakia azken hilabeteen hartu ohi da. Asmoa burutazio hutsetik, gorpuzten hasten denerako, oporrak gainean izaten dira.

Erabaki garrantzitsuena bidaia nondik nora egingo den jakitea da. Erabakia hartzeko liburutegi batetara joaten da normalean eta han dauden liburuen bidez, aukera ezberdinak aztertu. Azkeneko asteetan, bizikleta ongi jarri, erropa prestatu, janariak erosi eta hasierako gunerako bidai txartelak eskuratzen dira.

Opor hauek, norbanaka antolatuturik edota bidai agentziako antolaketarekin egin daitezke. Bidaia bakoitzak nahi duen bezala antolatuz gero, 3 modunagusi daude ibilaldia burutzeko: Lehenengo behar ditugun gauza guztiak bi-dezorroan sartu eta bizikleta gainean eramatea da. Zakua eskura edukita edozein lekutan egin dezakezu lo eguraldiak ahalbidetzen badu. Modu honekin, bidaiaren kostua murrizten da, baina bi-

Bizikletak Holanda, Landak edo antzeko ibilbide lasaiak edo Transpiriniarra moduko zeharbide gogorretarako aukera ematen du.

zikletaren pisua nabarmenki gehitzearen truke. Bigarrena, pisu gutxi eramatea eta ostatueta garbitu nahiz lo egi-

tea. Aukera honekin, erropa gutxiago eman behar da, baina bidaiaren kostua gehitzen da; eta hirugarrena, erosoena,

OSTATU - JATETXEA
 • BAINUDUN LOGELAK,
 BEREZIKI PRESTATUAK
 FAMILIENTZAKO ETA
 TALDEENTZAKO
 • MENDIKO TXIRRINDEN ALOKAIRUA

Tel. (948) 89 01 84
 31680 OTXAGABIA

BESTE AKTIBITATEAK

Haurrentzako udalekuak
 fondoko eskiaren ikastaroak neguan
 mendi ibilaldiak irailean
 ibilaldiak oinez eta mendiko txirrindan
 ekintza aritzeko asteak

aukeratutako ingurunea ezagutu nahi duen eta autoa duen lagunen bat aurkitzea, lagun horrek zure pisua etapa amaieraraino eraman dezan eta etapa bakoitza ahal den pisu txikienarekin egiteko.

Oporren antolaketa bidai agentzi baten eskuetan uzten ba dugu, antolaketa arazo guztiak burutik kenduko ditugu. Hala ere, gaur egun, bidai agentzi ezberdinek eskaintzen dituzten bizikleta gaineko oporrak, ez dituzte bidai asko antolatzen eta gure asmoak asetzeko nahikoak ez izatea gerta liteke.

Orokorrean, bizikleta hartu eta oporretara joatearen abantail nagusia, ohiko oporrez gain beste aukera bat nolakoa den frogatzea da. Bestalde, bi edo hiru astetako epea nahiko merkea gerta dakioke poltsikoari

Desabantaila, bizikleta gainean ibiltzea nekeza gertatzen dela, hainbat ordu eman behar direlako. Bestalde, errepide txarren ondorioz, hainbat arazo mekaniko sortzen dira eta egunez egun, arazo hauek neke sikikoa ere eragiten dute.

OPOR LASAIK... EDO GOGORRAK

OPORRAK hitza entzutean, jende gehienari lasaitasun edo atsedeneren inguruko pentsamenduak etortzen zaizkio burura. Hala izango da bizikleta hartu eta Holandako edo Landetako berdeguneetara joan ezker edota Santiagoko bidea egin ezker. Zeharbide hauetan, aldaparik gabeko errepideak nagusitzen dira eta ondorioz, bidaia ez da oso gogorra izaten, beti ere maila teorikoan.

Holanda bizikletaren herrialde bezala ezagutzen da eta bizikletan ibiltzen

Mediterraniotik Kantauri Itsasoraino doan bidaia oso gogorra aldapa gorak, batzutan %16 edo %18ko portzentaiak dituzte

direnak, hainbat erreztasun dituzte, nagusia errepide gehienetan bizikletentzako karril bat izatea.

Landetan ere hainbat errepide daude prestatuak txirrindulariak jasotzeko

eta Euskal Herritik bertan dagoen gune denez, abantail asko eskaintzen ditu.

Santiagoko Bidea jende ugari egiten du urtean zehar, batez ere oinez eta jende biketa hau da desabantailatua

**GAZTELUKO
HERRI KULTUR ETXEA**

BETI IREKITA

TELEFONOA: 67 27 59

20491 GAZTELU

NON AUKERA HOBEA

Ingurua: Zoragarria paseatzeko; mendian ibiltzeko

Jatetxea: Moduan, aukerako mokadu goxoak jateko
Kartetan jokatzeko
arratsaldea pasatzeko

Barnetegia: Euskara ikasteko-lantzeko

Legazpi, 1
20004 DONOSTIA
Tel.: 943 - 42 30 48

Mendi materialean aukera zabala

bat, batik bat ostatua bilatzerako garaian.

Bide hau 10 edo 12 egunetako epean egiten da eta aldapa moduko oztopo bakarrak, Galiziara hurbiltzen garen heinean aurkituko ditugu. Bidea Nafarroako Orreagan hasten da normalean eta Galiziako Konpostelako Santiagon amaitu. Guztira, 800 bat kilometro.

Neketsuagoa da Transpiriniarra moduko zeharbidea. Baita norabide finkorik ez duen beste edozein bizikleta ibilaldi ere. Mediterraniotik Kantauri Itsasoraino doan bidaia oso gogorra da Pirineo guziaz zeharkatzen duelako.

Aldapa gorak, bukaezinak eta maldatsua dira (batzutan %16 edo %18ko portzentaiak dituzten maldak), mendiko errepideak eta harri askorekin. Ondorioz, matxurak amaitezinak izaten dira 15 edo 20 egunetan zehar, nagusiki gupil zulaketak. Aldez aurreko desabantail guzti hauek, abentura kutsuan eta eza gutzen diren paisai ikusgarrietan dute kontrapuntua.

Ibilaldi hau egiteko gutxienezko prestakuntza fisikoa behar da, bizikletan ezer ibili gabe bidai hau egiten hasten denak arazo asko izango dituelako.

Euskal Herrian ez dago 2 edo 3 astetarako zeharbiderik, baina bai bizikletan ibiltzeko zonalde bikainak, halanola Pirinioak, Iratiko basoa eta Nafarroa

Hegoaldeko Bardeak

Zeharbide hau, Gironako Llançan hasten da Mediterraneo Itsasoaren alboan eta Gipuzkoako Hondarribian amaitu Kantauri Itsasoan. Guztira 1.000 kilometro inguru dira eta erdia baino gehiago, mendiko errepideetatik.

Zeharbide hauetan ez da arazorik izaten lo egiteko lekua bilatzerakoan. Eguraldi ona badago, belardietan egiten da lo zakuaren barnean eta eguraldi txarra izanez gero, herri ezberdinetako jendearengana jotzen da etxeren bat eskatzeko. Kasu gehienetan erantzuna baiezkoa izango da zalantzarik gabe.

Santiago Bidean, gaua hainbat herri-tako ostatu edo aterpeetan igarotzen da. Eguraldia oso aldakorra izan daiteke zeharkatzen dugun lurraldearen arabera eta urtaroaren arabera.

Bidaieen gehiengoan udan egiten da eta garai horretan, Santiagoko Bidearen egun gehienetan eta Transpiriniarraren beroa izango da ezaugarri nagusia. Horregatik, komenigarria da goizean goiz irtetzea eta eguerdia nahiz arratsaldeko lehen ordutan atsedena hartzea.

Euskal Herrian ez dago 2 edo 3 astetarako zeharbiderik, baina bai bizikletan ibiltzeko zonalde bikainak, halanola Pirinioak, Iratiko basoa eta Nafarroa Hegoaldeko Bardeak. Lehenengo bien inguruko informazioa zabala da.

TRESNAK ETA DIRUA

MENDIKO bizikleta da guztien artean egokiena. Ibilaldiaren luzeraren arabera, honako ordezkotresnak eramatea nahitaezkoa da: Aire kamera pare bat, kate zati bat, kable pare bat balaztentzat, bihurkin batzuk, koipea, giltza ingeles bat, buruarentzako kasko bat, betaurrekoak, eguzkiarentzako krema eta puzkailu bat.

Tresna hauekin, matxura gehienak momentuan konpontzeko aukera izango dugu. Arropari dagokionez, gure helburua ahal den pisu txikiena eramatea da. Hala ere, bizikletan ibiltzeko gal-

* ARTIKUTZA Aterpetxea

Donostiako
Udala

- Donostiako Udaletxeak Goizuetako lurretan duen Finka paregabean kokatuta dagoen Artikutzako Aterpetxea.
- Irakaskuntza ertaineko 1.º kurtsoetara zuzenduriko egun t'erdiko ekitaldiak antolatzen dira, Irailetik Ekaina bitartean.

* ULIA-MENDI Aterpetxea

- Uliar Parkean, beste Aterpetxe bat kokatuta dago.
- Irakaskuntza O.H.O.ko 6.-7.-8. kurtsoetara zuzenduriko bi eguneko ekitaldiak antolatzen dira, Irailetik Apirila bitartean.

*Inguruarekiko sentsibilitatea gazteengan suspertzea,
ibilbide antolatu, basoa etnografi eta paisai behaketa direla medio.*

Gaztediaren Aterpetxe eta Kanpinen Udal Patronatua

Igeldo Pasealekua, 25 • 128 P.K. • 20080 DONOSTIA
Tel: (943) 31 12 93 - 31 02 68 • Faxa: (943) 21 40 90

Transpiriniarra Gironako Llançan hasten da Mediterraneo Itsasoaren alboan eta Gipuzkoako Hondarribian amaitu Kan-
tauri Itsasoan. Guztira 1.000 kilometro inguru dira

tza motz batzuk (bakarra eman ezker-
o izerdiaren eraginez hautsi egiten dira)
eta maillot pare bat eramatea komenigar-
ria da. Bizikletaren gainean pasako ez
diren orduetarako xira bat, hotza egiten
duenerako jaka bat eta txandal pare bat
eramatea komenigarria da. Gauzak bizi-
kleta gainean eramanez gero, ahal den
pisu gutxiena eman behar da beti. Bizi-
kleta gainean jarri orduko konturatzen
da txirrindularia pisuaren garrantziaz.

Diru kopurua ere oso aldakorra da
ibilaldia luzera, tokia eta dataren arabe-
ra. Transpiriniarra eta Santiago Bidearen
moduko zeharbideak, 35.000 edo
40.000 pezeta (1.400 libera) ingururekin
egin daitezke. Bidaia eta bizikletaren bi-
dalketa trenez egiten dira eta 8.000 pe-
zeta (320 libera) ingurukoa da. Beste
gastuak, hau da, janariak, matxurak tea
bestelakoak... 25.000 pezeta ingurukoak
izan daitezke.

Antolatutako bidaien salneurria ga-
restia goa da, baina erosoagoa. Holanda
bizikletaren bidez ezagutzeko salneu-
rria, 50.000 pezetatakoa (2.000 libera)
da eta bidaia eta ostatua ordaintzen dira
3 astetako epean. Danubio ibaiaren in-
guruko ibarrera egiten den bidaiak ere
antzeko kostua dauka. Aukera zabala
da. Iniziatiba propio apur bat nahikoa
da ohiko oporrei beste irtenbide bat
emateko.

OXANEA ATERPETXEA

Literadun gelak • Eguneko menua 1.200 pzta.

Haur talde, ikastola, ikastetxe eta

kanpalekuentzako prezio merkeak

Telefonoz hartzen dira erreserbak

• Urte osoan zabalik.

Tel: (948) 89 31 53 • 31417 ISABA (Nafarroa)

MATXINBELTZENEA

(LESAKA)

ALBERGE - JATETXEA

INGURUA

- ✓ Hondartza eta mendia eskura. 20 minutu
- ✓ Abentura kirolak. Piraguisimo Bidasoan, mendi ibilaldiak, Mountain Bike

OSTATU-JATETXEA

- ✓ 4 eta 6 literadun gelak. 36 plaza
- ✓ Lehen solairuan jatetxea

ARRETXEA, 22 - 31770 Tel. (948) 63 77 96 / 62 75 73 Faxa: 62 75 53

Etiopia hamahiru hilabete eguzkitsuren lurraldea

Arrazoi ezkuturen batengatik, Etiopiara zoazela esatean, galdera berbera bururatzen zaie ingurukoei: zergatik? Tamalez, badirudi lurralde horietatik iritsi zaizkigun irudi bakarrak gosete eta exiliatuenak izan direla. Baina herri honek badu besterik hala erakutsi digu Jone Diazek orriotan. Bertan, Shebako erregina, Nilo Urdinaren jaiotza, Lalibelako eliz konparaezinak. Eta gutxi balitz, zein herrik eskainiko lizkiguke juliandar egutegiaren hamahiru hilabete eguzkitsuak?

1974an D.C. Johanson arkeologoak Lucy, 3 milioi urte inguruko emakumezko baten eskeletua, aurkitu zuen Etiopiako iparrekialdean. Honek eta ondorengo aurkikuntzek, gizakiaren arbasoak Etiopiatik Mozanbikeraingo luzatzen den Rift Valley itzelean jaio zirela esaten digute. Gaur egun, 3.000 urtez kultura aberats eta anitzak garatu ondoren, azken hogeita hamar urteetan gudek, goseteek eta erregimen bortitzek txirotasun eta sufrimendu itzela sortu dioten herri honek, gobernu eta muga berriekin, ezagutzea merezi duen etapa berri bati ekin dio.

Afrikako adarraren bihotzean, Addis Ababak (Lore Berria) 2.400 metrotara ematen digu ongietorria ekaitz tropikalaren espektakulupean. Herri hauetan ezer egitekorik bada, bertakoen bizikerrara hurbiltzea denez aukeretan onena, iritsi eta hegaldian egindako lagunaren etxera abiatzen gara. Gauez abentura-

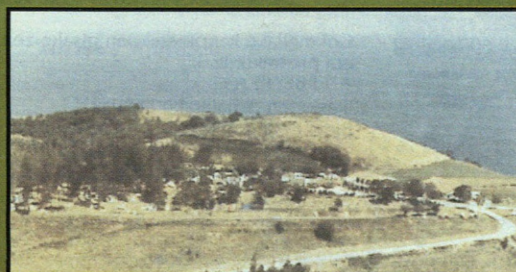
tzeko paradisu desagoki honetan, hiru-garren aldiz taxia putzu itzel batetan geratzen zaigunean, hamaika *sabaigabe*

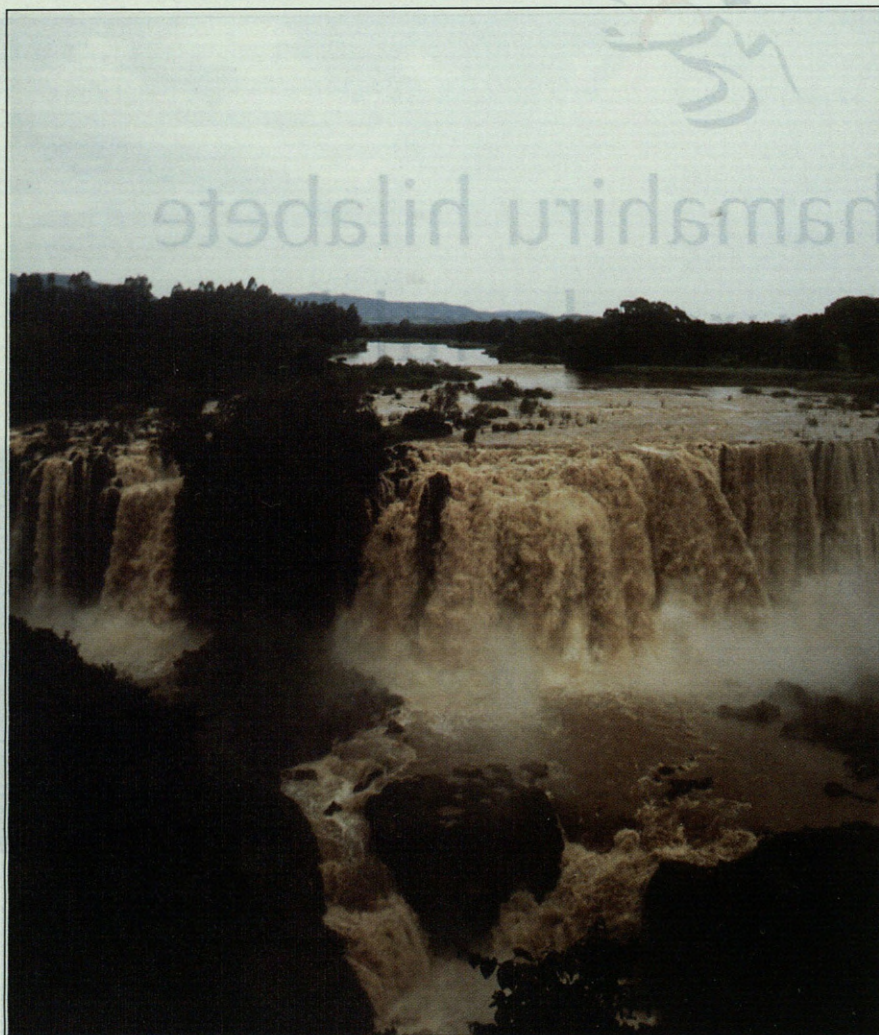
eta *khat* -droga nazionala- zaletuek, urez betetzen hasia den taxia inguratzen dute iluntasun ixilean. Arrotzak garel

CAMPING GALDONA

Erretegi - Jatetxea - Galdona Baserria

Tel: 943 - 60 35 09 MUTRIKU (Gipuzkoa)

Nilo Urdin gorrixkaren baretasuna Tis Isat edo «Erretzen duen ura» izeneko urjauzietan hausten da. (Argazkia: D. J. Bumstead).

ikusita, khatak puztutako aurpegiak leihatiletara itsasten dituzte, *Thriler* berberan nagoela sentiaraziz. Aldapan gora bultzatzen gaituzte, baina eskertzarekin pozik ez eta hor garamatzate putzu erdiera berriz.

Lehenengo alea eman omen zuen herriko etxeetan, intsentsu eta kafe ale erreen lurrinak giroa betetzen du. Prozesu luzean mimaturiko kafearen ostean, *injera* eta *wat* eskaintzen zaigu. Injera, artatxikiz eginiko ogi harro eta ga-

rratza, wat izeneko saltsa min zaportsuarekin batera, oinarritzko elikagaia da eta ezinezkoa izaten da maiz beste edozer aurkitzea.

Etiopiarren abegikortasunaren babespean hegoaldera jotzen dugu Langanorantz, Etiopia guztian bilharzia gaitz itsugarriaren mehatsua ez daukan laku bakarrera. Laku isolatu eta misterio-tsuen ertzetan, urak irakin egiten du benetako labe naturalak sortuz. Hauetan, artzainek hemen nonahi landatzen den artoa egosten dute, zikoinek arrantzan diharduten bitartean. Inguruetan, mila koloredun hegaztiekin gurekin konpartitzen dute paisaia ernagarri hau, zuhaitz tamainako kaktus, afrikar elorri eta babab sendoetatik.

RASTEN PARADISU LURTARRA ARTZAIN BORROKAZALEEN LURRALDEAN

RASTAFARI mugimendua Jamaikan jaioa bada ere, Etiopian dauka egoitza espirituala eta baita komunitate adiskidetsu bat ere Shashemene izeneko herrian. Jarraitzaileek berez Ras Tafari izena zuen Haile Selassie azken enperadore etiopiarra daukate beltz arrazaren gidari, kolonizaketaren kontra borrokatu eta garaile atera zen estatu afrikar bakar honen buru baitzen.

Menperatu ez baina menperatzaile bai izanik, Etiopia hirurogeita hamarren bat hizkuntza eta beste hainbeste talde etnikodun puzzle bizia da, talde nagusiak amhara, afar, oromo, tigray eta somaliarrak direlarik. Baina, Shebako erregina eta Salomon erregearen maitasun gautik sortu omendako enperadoreak zituen estatu honen batasun asmatuari, 2. errepublikak ateak mugatu dizkiola dirudi, Tigray eta Somaliar bezala-

LIZARRA

- ✓ Goi mailako kanpinetako en gisako zerbitzu eta prestakuntzak ATERBETXEA
- ✓ Ikasketen Amaierako bidaiak
- ✓ Bidai Pedagogikoak - Kanpamentuak

EGITARAU PRESTATUAK

HEZKUNTZ EGITARAUAK: Erromanikoa ● Bonejakue bidaiak ● Lizarrako historia ● Uraren ikerketa ● Ardoaren ikerketa ● Zain zuriak ● Karlismoa ● Zaborraren birziklapena ● Nafarroa ezagutzea

KIROL EGITARAUAK: Zelaia ● Piraguismoa ● Senderismoa ● Eskaladaren hastapenak ● Igeriketa ● Orientazioa ● Mendiko bizikletak ● Espeleologia ● Mini Golf

Tel.: (948) 55 17 35 Faxa: (948) 55 47 55 - LIZARRA (NAFARROA)

LAPURRIKETA

Baserri Eskola

Naturarekin zuzenean uda ahaztezina

- Nekazaritzako jarduerak
- Animaliekin jarduerak
- Lehengaiekin jarduerak: gazta, ogia, mermeladak
- Txangoak: mendia eta igerilekuak
- Ibilaldi ekologikoak
- Energia alternatiboak
- Bisitaldi kulturalak
- Langile berezituak
- Instalakuntza modernoa
- Talde mugatuak
- Banan-banako atentzioa
- Euskara eta gaztelariko taldeak aukeran

HAUR ANIMAZIORAKO PLAN OSOTUENA

Udako egonaldiak: uztailaren hamabostaldiak, abuztuaren hamarrekaldiak eta astebeite irailean. 6tik 12 urtera bitarteko haurrak.

Aventura kanpaldia abuztuaren 3tik 11ra

Erreserba eta informazioa: LAPURRIKETA BASERRI ESKOLA
Indusi auzoa 2/g, Dima-Bizkaia
Tel.: (94) 633 80 14 / (94) 633 80 65

Iragana, eliza eta otoitza batera ikus daitezke Lalibelan harkaitzean industuta dagoen elizan.

(Argazkia D. J. Bumstead)

ko herriei agur esateko aukera zabalduz.

Independentziagatik ere borrokatu izan direnen afarren lurraldean sartzen gara, Awash parke nazionala bisitatzeko asmoz. Baina hemen ere ehiztari itzurkorrek berea egin dute eta zaila da paisaia basati eta obix lirainetaz gain ezer ikustea. Somaliarantz dihoan bidea beriz liluragarri bezain aldakor suertatzen da. Bidean ikusten ditugun Afar behizain ibiltarietaz mingain positiboan ere ezingo luke adiskidetsuak direnik

esan. Izaera ezezik itxura ere berezia badute. Bizi diren basamortuaren koloreko tunikaz jantzita, pobreenek laban itzela eta aberatsenak suarma bat daramate.

Gizonezkoen orrazkerak lauki luze irribarretsu bat osatzen du eta emakumezkoenak trenzatu zoragarria. Duela gutxira arte ezkontz bezperan gizontasuna frogatzeko gizon bat hil behar zuten hauen gameluak suertatuz -bat hiltzekotan bizirik balio duenaren bikoitza ordaindu behar baita- Oromoen lurral-

dera iristen gara. Krater zaharretatik at, ingurunea menditsu eta orlegi bihurtzen da; jendea atsegin eta adiskidetsu eta janzkera ere hauekin bat. Merkatuan egurrikatz zakuren bat edo saltzeko eginbeharreko kilometro amaigabeek ere ez diete irripar dizdiratsua kentzen errepidean zehar aurkitzen ditugunei.

Laurogeita zazpi mezkita Harar izeneko herri harresituan, musulmanek eta kristauak pake santuan uzten dute elkar. Afrikaren adarreko mezkita zaharretatik gertu kristau koptoak, edo or-

PIRINEO 96

ZEHARKALDI OSOA

Uztaliaren 31tik, Abuztuaren 31ra
7-8 eguneko 4 zatitan egiteko aukera
Furgoneta egongo da edozein beharretarako

Informazioa: (943) 18 02 53 / J. Ramon Agirre (Márron) 20211 ATAUN (Gipuzkoa)

BASQUE

VIAJES / BIDAIAK

General Etxagüe kalea, 2
Tel. (943) 42 65 23 • Faxa (943) 42 27 91
20003 DONOSTIA

**PREZIORIK ONENAK
DUDARIK GABE**

% 7 Beherapena

BALEAR & KANARIAR IRLETAN STAR

todoxoak beraiek diotenez, eliz oktogonaren barne eta kanpo aldean biltzen dira *ge'ez* ez -haien hizkuntza garaikideen aurrekoa- ulertzen ez dituzten otoitzak entzuterat. Jaunartzea ehun bedainkatu bat zenbait bider muxukatuz eta kopetaz ukituz egiten da. Horixe egiten dut nik ere, txoratuta nagoela edo bere erritueta konbertitu berriko *faranj* (atzeritar) bitxia naizela dioten begirada harrituen artean.

Harareko herritarrek etxera gonbidatzen zaituzte tea hartzera, bertan dauzkaten dendatxoetan anbarrezko lepoko edo zumezko eskulangintzaren bat saltzeko asmoz. Ataritik zabaltzen den egongela mailakatuari, kolore ezberdinetako anbarrez betetako lehioen argiak fantasiazko giroa ematen dio. Ezkonberriak aste betez desagertzeko den gela niminoaren ondoan, lau anfora luzek familiaren aberastasunak gordetzen dituzte: batek eguneroko beharretarako *birrak*, bigarrenak botikak eta azkeneak haziak eta bitxiak.

Bestelako bitxiren bila Bahar Darera abiatzen gara. Palmondoz zeharkatutako herri honek, Nilo Urdinaren iturri den Tana lakuko hego bazterra zaintzen du. Bertako ugarteek XI-XIV mendeen bitarteko monastegiak gordetzen dituzte. Buztin eta lastozko eraikuntza biribil hauetako hormek iraganera garamatzate Erdi Aroan marrazturiko pasioz, santuz eta Bibliako pasadizuz, monjeek harro *Ge'ez* idatziriko liburu sakratu eta Gojameko erregeek oparitutako zilarrezko koroak erakusten dizkiguten bitartean.

Lalibelako lurrazpiko txokoetan otoiz egiten ikus daitezke gabi-ak.
(Argazkia: D. J. Bumstead)

Nilo Urdin gorrixka honen baretasuna Tis Isat edo «Erretzen duen ura» izeneko urjauzietan hausten da. Betiereko sirimiripean, ikuskizunak bildu egiten du bat, begirada ur jaria eusten delarik hipnotikoki.

Baina Etiopian ikuskizun apartik badago, Lalibelako harkaitzetan industutako elizetan aurkitzen da. Bertara bi elizadun hegazkin traketsaz iristen gara. Lalibela erregea, Jainkoak ametsetan emandako agindua jarraituz eta aingeru langileen laguntzaz, XII. mendean hasi zen harkaitzetan gorderik zeuden eliz hauek zizelatzeko, askatzen. Inguruetan beste hainbat monastegi, ponte eta eliz egon arren, hamaika dira Lalibelan bertan pasabide misteriosuz elkarloturik daudenak. Oihartzunik gabeko altxor hauek, lurrazpitik bapatean azaleratzen direla dirudi, izan ere, ikustezinak baiti-

ra bertan egon arte. Inguratzen dituzten harkaitzetan, behin hilobi izandakoek monje mistikoen bizilekurako balio dute gaur. Elizak «gabi» izeneko tunika txuriz jantzitako fededunetz josita daude. Lur eta hormen kontra egiten dute otoitz Lalibela eta beste santuei, uzta oparo bat eskatuz, laurhun bat elizgizonen lurrazpiko kantu larderiatsuen laguntzaz. Jorge Deunaren eliz aurreko txoko batetan erdi momifikaturiko bi gorpurekin egiten dugu topo. Aspaldian hona etorri eta ingurune honen edertasun eta izpiritualtasunak liluraturik, bertako geratzea erabaki zuten arrotzak direla digute. Gu berriz, Etiopia uzten dugu, Axum zaharreko monolito erraldoiek seinatzen diguten iparreko bidetik, aintzinako zibilizazioetako merkatariek marfila eta esklabuak kanporatzen zituzten berberatik.

garden center
Ganboa s/n

- ✓ Landareak: barrukoak, kanpokoak
- ✓ Lora lehorrak,
- ✓ Opariak
- ✓ Ezkontzak, koroak, ...

Olaberriko merkatalgunea
Tel: 88 22 55 - mobila: 908 77 45 55 OLABERRIA

loragintza integrala
Ganboa

- ✓ Diseinua
- ✓ Lorategigintza
- ✓ Mantenuak

Larraburu baserria
Tel: 55 07 72 ASTIGARRAGA

Atsedenaldirik gabe, geldirik ezin egon

Atsedenaldirik gabeko oporrak izan arren, gero eta gehiago dira kirola eta abenturak aukeratzen dituztenak, beti ere naturarekin bat eginez. Iharduera hauek modan daudenez, eskaintza izugarria da eta badago non aukeratua.

Denetarik egin daiteke., baina , uda honetan aisialdia naturan iharduerak eginez bete nahi izan ezker, zail gertatu daiteke aukeratzea. Izan ere, abenturazko kirolak modan jarri zirenetik, ugaltu egin baitira bazterretan ekitaldiak antolatzen dituzten talde, elkarte eta bidai agentziak.

Aldi berean, gero eta gehiago dira , ipurdia aulkitik altza eta ekintza anitzez osaturiko bidai eta itrenaldietan parte hartzera animatu direnak. Jada, ez da

batere ezohikoa, auzoko laguna edo beste edo ziein rafting egiten edo famili osoak zintzurak jaisten topatzea.

Trekkinga lurralde hurrunetan burutzea edo trabesia luzeekin ez omen da nahikoa adrenalina askatzen eta ondorioz, kirol jarduera berriak bilatu behar. Horrela nagusitu dira dira azken urteotan rafting, hidrospeed, zintzur jeitsierak edo parapentea abentura gogoia asetu ahal izateko.

Beroa indarrez datorrenean, eta ur korronteak udaberriko elurteen urteak pasa eta indarra galdu dutenean izaten da garai aproposena zintzurak jeisteko

NEOPRENOA PREST.

ZINTZURRAK jaisteak ibaiaren zirrikitu guztiak ezagutu, eta ur azpian abiada nozitzeko aukera bikaina ematen du.

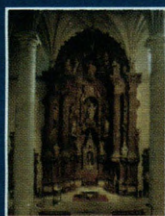

BERGARAKO UDALA
AYUNTAMIENTO DE BERGARA

KULTURA ZERBITZUA

Jauregiak, Erret Mintegia, pintura flandriarra, etxe errenazentistak, Elhuyar anaiak, XVI. mendeko keramika germaniarra, Agarreko Garaia, dorretxeak, Wolframio metalaren aurkikuntza, Jusepe Ribera, eskultura barrokoa...

ARTEA ETA HISTORIA

BERGARA

SENTITU BERE ZIRRARA

Bergarako Turismo Bulegoa (Telf.: 77 91 28). Uztailan eta abuztuan zabalik. Egunero gidatutako bisitaldiak gune historikoan zehar dohainik

Ur 2000 taldekoek, Nepaleko Humla Karnali ibaia jaitsiko dute kayaz. Bi aldiz bakarrik lortu da orain arte 480 kilometroko ibai honen jaitsiera

Neopreno jantzia, arnesa, kaskoa, rapela egiteko soka eta ausardi piska bat besterik ez dira behar.

Materialik ez baduzu, badira jaitsierak antolatzen dituzten talde asko: Ur 2000, Ludoland, Kirirk, Uraik aventura, Mendigorri, Naturlan, K2, Noresta, eta Natura dira besteak beste gure artean ezagunenak.

Raftinga egiteko berriz, raft edo txalupa erabiltzen da eta ez da behar inolako gaitasun barezirik, gainera antolatzailerik uzten dute material guztia.

Baina txalupak ezezik trineoak ere ikus daitezke azkenaldian gure ibaietan, izan ere korronte jeitsieratan Hidrosped-aren eskutik baitator. punta punta-koa Hitzaren esanahiak dioen bezala abiadura du osagarri nagusia. Trineoaren gainean hartzen den abiadura oso handia izaten denez, neopreno jantzia lodiagoa izaten da eta belaunak nahiz ukalondoak ongi babestuen egon behar dute.

Aipatutako taldeekin inguruneke ibaietan jarduten dute baina dudarik gabe Huescako Murillo de Gallego edo Guarako jeitsierak dira preziazuenak.

Hala ere, badira ibaiak jaistera kanpoaldera jotzen dutenak. Ur 2000 taldeak esaterako, bi urte daramatza abuztuan Alpeetara irtenaldiak antolatzen;

Neopreno jantzia, arnesa, kaskoa, rapela egiteko soka eta ausardi piska bat besterik ez dira behar rafting-a egiteko.

Ur-ekoek Huescan dute euren egoitza, Murillo de Gallegon eta iharduerak bertan burutzen dituzte astebururo, udan berriz egunero.

ALPEETAN KAYAK-EN

ALPEETAN rafting, kayak eta hidrosped egin ahal izatelko bidaia antolatu dute. Koldok, Ur-ko taldekideak azaldu digunez, «bidaia zortzi pertsonentzat antolatu dugu aurten. Duela bi urte Chilen izan ginen eta duela lau Costa Rican».

Baina honez gain Ur-ekoek, abenturazale sutsuak izaki, Nepaleko Humla Karnali ibaia jaitsiko dute kayaz. Bi aldiz bakarrik lortu da orain arte 480 kilometroko ibai honen jaitsiera. Frantsez eta ingelesak izan dira hori lortu duten bakarrik.

Irailean abiatzeko asmoa dute: «Hogei egun behar ditugu guztira. Oraindik ez dugu zehaztu, dena uraren egoeraren arabera izango da. Gainera guk eramango dugu material dena, ez dugu inongo garraiatzailerik erabiliko, eta honek gauzak nekezagoak egiten ditu», azaldu du Edu Monterok, Naturako bi kideekin, Ibai Jaiko-ko hiru eta Ur taldeko beste batekin batera espedizio hau osatuko duena.

Icaroren antzera, lurra goikaldetik begiratzea maitatzen dutenek aukera ederra dute globoan hegan egnez gero. Iruñetik, Naturak ia astebururo hegaldiak antolatzen ditu. «Azkenaldian jende asko animatzen da Iruñea inguruan globoan ibiltzera oso esperientzi polita baita. Globoak beti dugu prest, jendea animatzen denerako», esan digu Koldok Naturarik.

ITSAS MENDI

Karabanak

- Autokarabanak
- HYMER, PILOTE, BENIMAR, RIMOR
- Karabanak
- KNAUS, ROLLER
- Erremolkeak
- FURGONETEN ERALDAKETA

ANDOAIN 20140 Autobide-ondoan Tel: (943) 59 32 90

ZINTRONIKOKO UDAL KANPINA

- * Aste Santutik Urrira zabalik
- * Bungalobak kamainekin

•ATERALDIAK•

Bardeak, Moncayo, Dinosaurioen aztarnak, Tutera

TALDEENTZAT PREZIO BEREZIAK

Fiteroko errepidea, z/g • Tlf: (948) 81 24 77

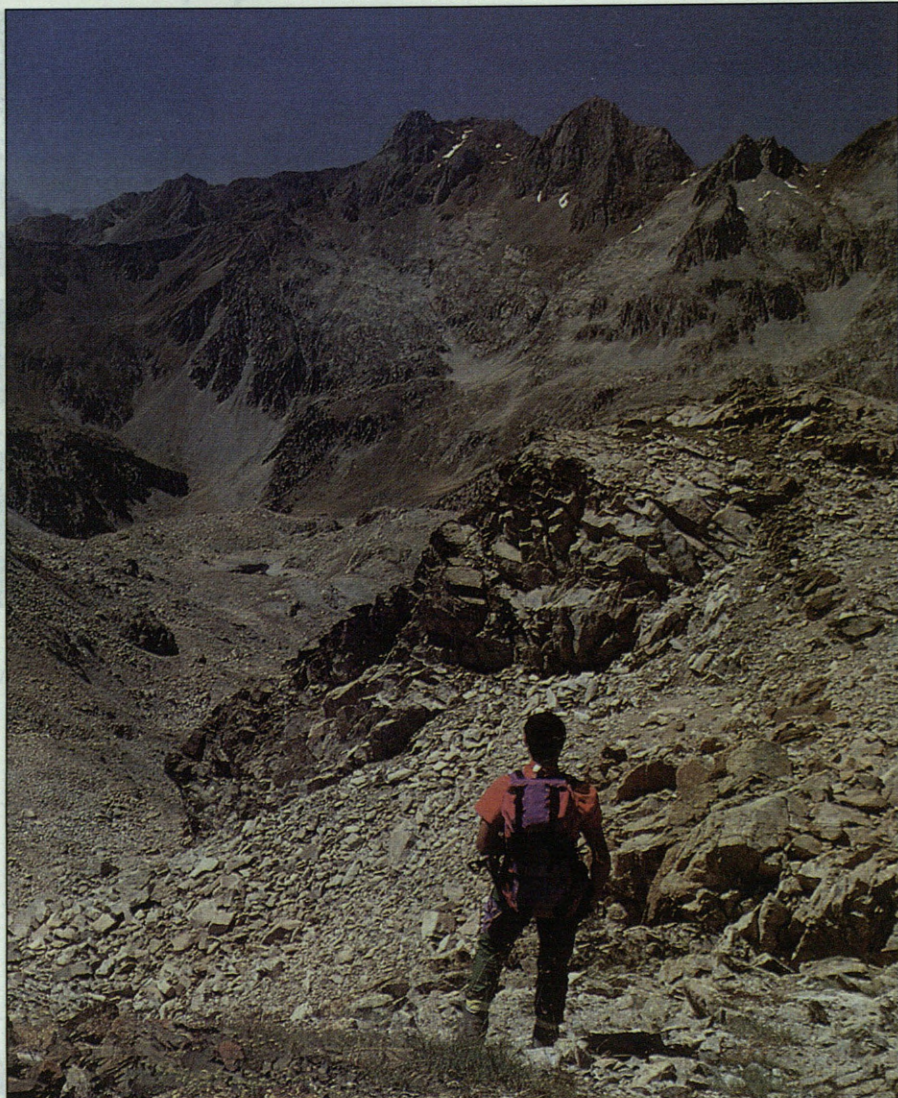
Badira Icaroren antzera aritzeko modu gehiago ere: parapentea eta delta hegaldia, biak gainera gero eta jarraitzaile gehiago dituzte. Jendea delta hegaldiak egiten hasi zenetik urte mordo dira, baina azken urte hauetan nabarmenki parapenteak zale gehiago lortu ditu

Denasport taldeko kide den Miguel Fernandezek honen zergaitia argitu digu: *«Nire ustez biru arrazoi nagusi daude: dirua, mugitzeko askatasuna eta arriskua. Parapentea askoz ere merkeagoa da, gainera baize boladen menpe zaudenez, errazago mugitu zaitezke parapentea motxilan hartuaz. Eta azkenik, delta arriskutsuagoa da».*

TREKKINGAK ALA ESPEDIZIOAK?

TREKKING eta espedizio askoren helmuga Nepal aldea izaten den arren, agerian dago elkarren arteko ezberdintasuna; hau ez dago ordea mendiaren garaiera edo arrisku mailan soilik, ordaintzen den dirua ere kontutan eduki beharrekoa da.

Zenbait mendi gailur igotzea horretarako ahalbidea duten poltsiko batzuen esku bakarrik geratu da: Everesta gailentzeko adibidez, 8.000.000 pezeta ordaindu behar ditu zazpi mendizaleez osatutako talde batek. Xabier Odriozola, abuztuan Makalura abiatuko den espedizio baten sei partaidetako bat da, honen izango denaren aburuz, «jende gehiegi ibiltzen da orain espedizioak eta trekking-etan, baina normala da gero eta gehiago garelako gauza guztietan. Bestalde penagarria da ordaindu beharra, baina seguru nago Makalutik itzultzen naizenean, bizitakoaren

Gero eta espedizio eta trekking irteera gehiago egiten dira, baina espedizioak ez daude denen eskura. (Argazkia: Miguel Angulo)

ondorioz arrazoizkoa irudituko zaidala».

Naturak taldeak esperientzi luzea du trekkingak antolatzen. Abuztuan adibi-

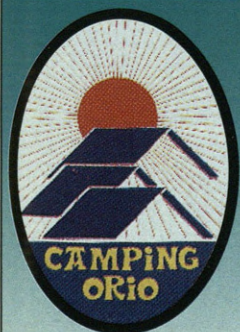
dez, Pakistaneko K2 mendiko beheko kanpalekura hurbilduko dira 9 pertsonako talde batekin: «Gure bidaietan ibilaldiak eta turismoa bateratzen saia-

ORIOKO HONDARTZAN

- 400 partzela elektrizitatearekin
- 160 ura eta isurbidearekin
- Squasheko bi pista
- Teniseko pista bat
- Bi igerileku
- Taberna, Jatetxea, Supermerkatua
- Ur beroa dohainik
- Egunero mediku zerbitzua

URTE OSOAN ZEHAR IREKITA

☎ (943) 83 48 01 - Camping Orio - 20810 ORIO

«Herrialdearen ikuspegi orokor
bat eman nahi dugu ez dugu
gauza batetara bakarrik
mugatu nahi»

JOSU IZTUETA

tzen gara; kirola egitea ez da gure asmo bakarra beste osagarriak gebitzen ditugu. Gainera jendeak gustora bartzten du hori» dio Koldok Naturatik. Normalean hemengo gidariekin egiten du lana, baina bere kasa joan nahi duenari hango agentziekin kontaktuak errazten dizkio Naturak.

NAIROBITARRAREKIN EKUADORRERA

NAIROBITARRA autobus koloretsua abuztuan bidaiatuko duen taldearen zain dago. Josu Iztuetaren Nairobitarra-ko kidearen hitzetan: «Aurtengo udan Ekuadorrera goaz. Bertan gure autobusa, hango garraiobideak eta kanoak erabiliko ditugu».

Nairobittarrak naturarekin lotura duten bidaiak antolatzen ditu, gainera

Nairobitarra autobusa Ekuador aldera abiatuko da aurtengo udan.
(Argazkia: Mari Juli Azkue)

hango jendearekin harremanetan jar-tzen eta lurraldea ahalik eta hobetoen ezagutzen saiatzen da. «Herrialdearen ikuspegi orokor bat eman nahi dugu ez dugu gauza batetara bakarrik mugatu nahi eta adibidez egun batean ordu gutxitan elurretik obianera iritsiko ga-ra», dio Josuk.

Aipatutakoak aukera batzuk besterik ez dira. Urrutiko intxaurren dizdirak as-ko erakartzen duen arren, ez da ahaztu behar gure inguruneak eskeintzen diz-kigun aukera paregabeak. Raft edo pa-rapentari gabe, mendiko botak nahi-koa dira abentura bizitzeko. Aurten gai-nera otsoa tartean...

NEKAZAL TURISMOAK

NATURAZ GOZATZEKO ETA

EUSKAL HERRIA

EZAGUTZEKO AUKERA EZIN

HOBEA ESEINTZEN DIZU

NEKAZAL TURISMOA - ERRESERBETARAKO:
DONE MIKEL AIZOA, 11 - 1º
Tel.: (94) 620 11 88 / Faxa: (94) 620 06 66
48200 GARAI (BIZKAIA)

Neurri txikiko oporrak

Urteak dira Euskal Herrian ikastolak, eta beste hainbat elkarte haurrentzako euskarazko udalekuak antolatzen hasi zirela. Harrez gero milaka haur eta gazte euskaldun izan dira egonaldi hauetan.

Kirola, jolasak, lehiaketak, irteerak, antzerkia eta tankerako beste hainbat ekintzek betetzen dituzte uztail edo abuztuan udalekutara doazen egunak. Txikienen gustura eta neurrira eginiko oporraldiak dira udalekuak.

«Urko, hartu al dituzu zapatila zurriak? eta bainujantzia?», «Ainboa, begiraleak esaten duenari kaso egin eta bel-tzen zarenean idatzi», «Ez egin negarrik, lagun asko egingo dituzu, eta igerilekura ere joango zara...» horrelako esaldiak izaten dira Euskal Herriko hainbat gurasoren ahotan uztaila heltze-arekin batera. Gurasoek seme-alabak agurtu, haurrak edo gaztetxoak beraiek baino maleta handiagoa hartu eta hamar-hamabost egun etxetik urrun udalekuetan oporraldi laburra igarotzera doaz.

Haurren neurrira egindako oporrak dira udalekuak, jolas, kirol, irteera eta antzeko hamaika ekintzez osatuak. Baina ez da atzo goizeko gauza udalekue-na, Euskal Herrian urte mordoska dira udalekuak antolatzen hasi zirela. Sorre-ran euskara topatzen dugu arrazoi; hau-rreri euskal giroan bizitzeko aukera eskaintzea xede zutela sortu ziren udale-ku gehienak.

Duela 26 urte inguru hasi ziren lehe-nengo udalekuak lanean, ikastolen mu-gimenduari estuki lotuak sortu ziren

Udako egonaldietara joaten den haur taldea urtez urte gehituz joan da.

(Argazkia: Nerea Uranga)

Euskal Udalekuak. Egun lanean darraite udalekuok, Euskal Udalekuetako Aitor Zalduak argitzen duenez «*basieran ikastoletako haurrentzat bakarrik zi-ren, baina egun euskaraz egiten duten haur guztientzat zabaldurik daude.*

Euskal Herriko udalekuen hastape-na izan zenaren ondoren beste hainbat sortu ziren beranduago, adibidez duela hogeit urte Seaskaren inguruan Lapurdin sortu zen Udalekua izenekoa edo Ikas-

BEIZAMAKO UDALA EUSKAL HIZKUNTZA ETA KULTURAREN ALDE

Beizamak, Gipuzkoa erdian, Azpeitia eta Tolosa tartean, Natura, nekazal giroa eta lasaitasunaz gain, eskeintzen du:

- Natur eskola
- Aterpea 31 lagunentzako
- Ibilbideak
- Nekazal Pentsioa
- Natura eta Etnografia erakusketa
- Gastronomi aukera zabala
- Ibai-Eder urtegia

INFORMAZIOA: 943 - 81 63 38

ZABALIK

Gozotabide • Atrsedentleku

- Biltokiak
- 7 logela: banazkakoak eta bikoteentzat
- 14 oheko logela handia
- Janari zerbitzua
- Aparkalekua
- Bakarrik, familian edo lagunartean

Frantziskanoen Etxea
Xibaltarre hiribidea, 1
64120 DONAPALEU
☎ (07-33) 59 65 71 37

Dono Jakueren bide gurutzean Euskal Herri barnean Nafarroa Beherean

dutenak

Atziok esan bezala gertatu da egun Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako Foru Aldundiek antolatzen dituzten udalekuekin ere, hauetako asko ikastola edo bestelako elkarteen esku baitzeuden lehen. Egun Udaleku izena hartzen duten egonaldi hauen ardura Foru Aldundiek du.

te, baina garapena elkarteen esku uzten
dute. Josu Suarez Arabako Ikastolen El-
karteko gelaz kanpoko ekintzen ardura-
dunaren hitzetan, *guk Foru Aldundiko
Udalekuak gauzatzeko ardura dugu.*

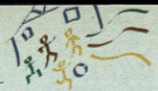
Udalekuak ugaldtu eta horrekin bate-
ra eskaintza handitu da. Adinaren ara-

CAMPING ARALAR

An aerial photograph showing a swimming pool at a campsite. The pool is rectangular with a blue interior and a concrete deck. Several people are in the pool. The pool is surrounded by a concrete walkway and is situated next to a line of trees and a road. In the background, there are more trees and a hillside.

bera eta hizkuntzaren arabera sailkatu-
ko ohiko egonaldiak batera, udaldiko
aisialdia betetzeko beste hainbat aukera
zabaldu dira. Udaleku irekiak deituriko-
ak dira hedapen handiena ezagutu du-
tenak.

UDALEKU IREKIEN HEDAPENA

HAINBAT herri edo ikastetxe beren
udalekuak antolatu dituzte, ohikoetan
ez bezala, horrelakoetan haurrak etxera
itxultzen dira lo egitera.

Bai egun batzuetako egonaldietan
bai udaleku irekietan ere, oinarrian an-
tzezo programak izan ohi dituzte: irte-
naldiak, taldekako jokuak, eskulanak,
kirolak, antzerkiak... Atzioren aburuz,
«azken urteotan udaleku irekiak egin
dira ia herri eta auzo gebienetan. Ikas-
tolan landu dituzten gauzak galdu ez
daitezen antolatu izan dira azken
hauek».

Udalekuak eta hauetara joaten den
haur taldea gehitzen doaz urtez urte,
horrela dio Lapurdiko Udalekuko Jose-
ba Manterolak, «egonaldi batekin hasi
zen, orain opor guztietan antolatzen
ditugu egonaldiak. Gero eta eskaera

Gehien iritiz heziketarako mesedegarri da udalekuetan egin ohi den talde
bizitza. (Argazkia: Nerea Uranga).

bandiagoo dago», Antzekoa dio Josu
Suarezek «lehen antolatzen ziren lekue-
kin nabikoa izaten zen, orain haur
euskaldunen kopurua gero eta bandia-
goa denez, leku eskasiaz gabiltza asko-
tan. Eskaera bandiagoo da urtez urte
eta lekua, aldiz, gutxituz doa».

Natura giroa, taldekako ekintzak,
ikastaroak eta antzezo proposamenak
ikus daitezke udalekuek banatzen du-
ten publikitatean. Batzuentzat ikastetxe-
aren beste adar bat, besteentzat hori
baino gehiago, baina denentzat haurra-
ren heziketarako mesedegarriak dira

UDALETXEA	14 01 03
TURISMO BULEGOA	140957
ANBULATEGIA	14 06 53
TAXI GELTOKIA	14 04 56

TALAI - MENDI RESTAURANTE - KANPINA

EKAINAREN 22etik IRAILAREN 10arte IREKITA
Hondartzatik 300m.tara

Tel: 83 37 56 • 83 00 42

ZARAUTZEN SARRERAN

LOGELAK ETA SUKALDEA
BASERRIKO PRODUKTUAK

Ardi gazta
Arkumea

IBILBIDEAK ZALDIZ

☎ (943) 69 04 46
ASTEASU (Gipuzkoa)

ETXEKO JANARIA TALDEENTZAKO

- ✓ Ospakizunak
- ✓ Eskolak
- ✓ Enpresak
- ✓ Udalekuak...

Ugaldetxo poligonoa, 27-28 / Telf. eta Faxa: (943) 49 39 69 - OIARTZUN

udalekuak. Joseba Manterolak dioenez «*Talde bizitza eskaintzen da, aldaketa handia eragiten du hasieran; ez baitaude horretara ohituak*».

Nerea Urangak, urteetan hainbat udalekutan aritu den begiraleak ere gauza bera dio, «*oporraldi hutsa baino gehiago dira udalekuak. Haurrek taldean bizitzen ikasten dute. Gurasoen-gandik aldentuta, udalekuko lagunekin batera talde nortasuna garatzen dute askok*».

Euskaraz (zenbaitetan atzerriko hizkuntzetan ere bai) aritzeko eta hezitze-ko aukera zabaltzen dute udaleku edo kanpaldi gehienek. Atzio Orejak baieztatu digu: «*Euskara suspertzeko edo mantentzeko marko egoki bat eskaini nahi izan da udalekuetan*». Joseba Manterola arduradun den udalekuek euskaraz mintzatu ahal izatea dute helburu, Euskal Udalekuek sorreratik izan duten bezalaxe.

Heziketan aparteko garrantzia ohi du hezitzaileak, eta udalekuetan, nahiz aisialdiko beste hainbat ekintzetan, funtzio hori begiraleari dagokio. Atzio Oreja hezitzaile izango direnei eskolak ematen aritzen da, honek dioskunez, «*hezitzailearena, beziketa munduan*

Aisialdiko heziketaren profesionalak dira udalekuetako begiraleak. (Argazkia: Araitx Oskoz)

dagoen beste baten perfila da. Nortasun propioa du. Aisialdiko profesionala da, betebeharrak gero eta garrantzitsua goa du».

«Begiralea erreferentzizat hartzen dute haurrek, azkenean ama, aita, lagun, irakasle eta beste hainbat funtzio betetzen dituzu haurrarentzat. Hamar-hamabost egunetan, begiralea eta

haurraren arteko harremana oso estua izan obi da» aitortzen du Urangak. Aipatzen dituen egonaldiko hamabost egunak amaitzean, «*mundialki pasatu dut*», «*...etxera etorri nahi nuen baina ez didate utzi*», «*datorren urtean berri noa Aitorrekin*...» edo antzeko esaldiak izaten dira udalekutik itzultzen diren Euskal Herriko hainbat haurren ahotan.

EROSKI BIDAIAK
EROSKI BIDAIAK

Prezio Onak baino gehiago

**PUBLIKOARI
ARRETA-ZERBITZUA
ETENGABEKO
ORDUTEGIAN
EMATEKO**

Goizeko 10etatik
gaueko 10etara
EROSKI Merkatal
zentroetako
bulegoetan

**ORDAINTZEKO
ERRAZTASUN
HANDIENAK**

24 hilabetera arte

**EGUNDOKO
SARIAK
ZIURTATURIK**

EROSKI Txartelarekin
ordainduz gero,
musika-ekipoak,
bizikletak, telebistak,
mikrouhin-labeak,...

**EROSOTASUN
OSOAK**

902 239 888
telefonora dei bat
egitea nahikoa duzu
goizeko 10etatik
gaueko 10etara.
Erreserbak eta behar duzun
informazio guztia
MOMENTUAN BERTAN!

ViAJES EROSKI

BIDAIAK

Prezio Onak baino gehiago

EROSKI BIDAIAK
EROSKI BIDAIAK

UZTAILA

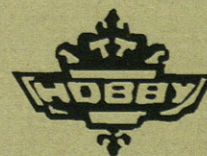
1 - 6	UEUren ikastaroa. Baiona
2	Abuztuaren 8ra arte EHUren udako ikastaroak Donostian
2 - 6	Zesta puntako nazioarteko opena. Miarritze
7	Getxoko nazioarteko jazz jaialdia. Europar Jazzaldia
8 - 13	Iruñeko San Ferminak
15 - 21	Miarritzeko Surf jaialdia
15 - 23	UEUren ikastaroa. Iruñea
6 - 20	Gasteizko Jazzaldia
17 - 21	Baionako Jazzaldia
19 - 20	Errobiko jaialdia. Itsasu
20 - 23	Frantziako Surf txapelketa. Angelu
22 - 27	Gasteizko Nazioarteko Folklore Jaialdia
24 - 28	Donostiako Jazzaldia
25	Blusaren eguna. Gasteiz
31	Musika topaketak. Iruñea

ENPARANTZA BASERIA

Onatin, Arantzazu eta Aitzkorri ondoan
5 logela, hiru bainugela, sauna, mendiko bizikleta alokairua. Asteburuak:
bi pertsonentzako, egoitza eta gosariak, 7.200 pztatan guztira!
Iñigo Etxebarria (943) 78 21 52

- Auto-karabanak
- Karabanak
- Erremolkeak
- Sakuak, dendak, aulkiak, mahaia, kanpinerako mota guztietako gehigarriak

AUTOAKARABANEN ALOKAIRUA

Larunbatetan goiz eta arratsaldean irekita

AMETS

Zatoz ikustera!

AMETS - Tel.: 78 19 50 - 78 25 92 OÑATI

ABUZZTUA

1-3	Nafarroako Jaialdiak. Altsasu
1-4	Baionako festak
4-6	Gasteizko Andramari Zuriaren festak
7	Musika topaketak. Iruñea
7	Bizkaiko estropada txapelketa
8	Gipuzkoako estropada txapelketa. Getaria
8-10	Euskadiko estropada txapelketa. Lekeitio
8	Nafarroako Jaialdiak. Tuteria
10	Irailaren 1a arte Musika hamabostaldia
11-21	Donostiako Aste Nagusia
14	Musika topaketak. Iruñea
15-17	Nafarroako Jaialdia. Lizarra
17-18	Espainiako traineru txapelketa. Ondarroa
17	Bilboko Aste Nagusia
18	Irailaren 6a arte Udako Ikastaroak. Donostia
22-24	Nafarroako jaialdiak. Zangotza

Aia-ko Udala
(Gipuzkoa)

ITURRARANGO HARRERA ETXEA ETA MUSEOA

Ordutegia:

Urtean zehar, larunbata, igande
eta jai egunetan.

Goizez: 10etatik 14etara.

Uztaila, Abuztua, Iraila egunero
astelehena ezezik.

Goizez: 10etatik 14etara.

Arratsalde: 16,30tik 18,30tara

Telefonoa: 83 53 89

Honen inguruan JARDIN
BOTANIKOA eta ERLATEGI
DIDAKTIKOA ere ikus daitezke

PAGOETAKO PARKEAN
ZEHAR IBILALDI GIDATUAK
EGITEKO AUKERA

ARRETA KULTUR-TALDEA
GARBIÑE: TEL. 13 44 35 / MILA: TEL. 83 59 45

AGORREGIKO BURDINOLA ETA ERROTAK

Ikustalde gidatuak erakustea
praktikoekin:

Urtean zehar: Igande eta jai
egunetan.

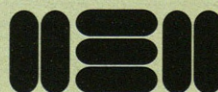
Goizez: 10etatik 14etara

Uztaila eta Irailan: ostiral,
larunbata eta igande

Goizez: 10etatik 14etara

Abuztu: egunero astelehena
ezezik.

Goizez: 10etatik 14etara

udako
euskal
unibertsitatea

XXIV. UDAKO IKASTAROAK

BAIONA: UZTAILAK 1 - 6

IRUÑA: UZTAILAK 15 - 27

**MATRIKULA ZAITEZ
MAIATZAREN 27TIK
AURRERA!!!**

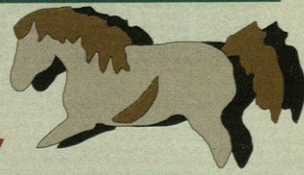
Argibideak:

UEU. Concha Jenerala 25, 6. BILBO Tel.: 94 421 71 45

UEU, 37 Panneacau karrika BAIONA Tel.: 59-25 77 54

Xareta

XARETAKO LURRALDEA: SARA (LAPURDI)

ZUGARRAMURDI (NAFARROA)

URDAZUBI (NAFARROA)

SARAKO LEZEAK

ZUGARRAMURDIKO LEZEAK

URDAZUBIKO LEZEAK

LARRUNGO TRENA

7tsasotik hamar kilometroian,
larrungo oinen zelai berdeen
artean, Lapurdi eta Nafarroako
ontasunean dago. Axular eta aita
Barandiaranen lurraldea, lurralde
zoragarri honen izena **Xareta**
da. Betidanik lur honek, jendearen
ametsa betetzea izan du helburua.
Xaretako lurraldean sustraiak,
bidenatura, kultura eta biziaren
hitzek balore handi bat dute
oraindik ere.
Kultura bera, herri bakar bat!

XARETAN AURKITUKO DUZU:

- ✓ LEZEAK: SARA
ZUGARRAMURDI
URDAZUBI
- ✓ SORGIÑAK ANTZERKIA
ZUGARRAMURDIN
- ✓ LARRUNGO TRENA
- ✓ MONUMENTOAK
- ✓ SUKALKINTZA
- ✓ FESTAK

**URTE
OSOAN
ZABALIK**

INFORMAZIO GEHIAGO:

SARAKO LEZEAK: 07 (33) 59 54 21 88

SARAKO TURISMO BULEGOA: 07 (33) 59 54 20 14

SARAKO HERRIKO ETXEA: 07 (33) 59 54 20 28

ZUGARRAMURDIKO UDALA: (948) 59 90 60

URDAZUBIKO UDALA: (948) 59 90 34

LARRUNGO TRENA: 07 (33) 59 54 20 26

BERTIZKO PARTZUERGO TURISTIKOA

*Negua joan da eta
heldu zaigu udara;
txori kantuak eta
erreken soinu alaia,
belar usaina eta
pagoen itzala...
lasaitasuna beti
BAZTAN-BIDASOAN*

*Patxada.
Presarik ez.
BAILARA LASAIK,
BAZTAN - BIDASOA.*

BERTIZKO PARTZUERGO
TURISTIKOA
TELEFONOA (948) 59 23 23

BERTIZKO TURISMO BULEGOA
TELEFONOA: (948) 59 22 36